

L I E T U V I Ų
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
DECEMBER, 1961

AKORDEONISTAI AŽUOLAS STELMOKAS IR EGLĖ STELMOKAITĖ
1961 M. GRUODŽIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

**Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse
/ Contributing Editors:**

Juozas Bertulis,
Chicago, Ill.; Vladas Būtėnas, Chicago; Ill.; Vytautas A.
Braziulis, Cleveland, Ohio; Jurgis Aimis Jūragis; Sydney;
Australia; Salomėja Narkėliūnaitė, New York, N. Y.;
Vladas Mingėla, Detroit, Mich.; Balys Raugas, Philadel-
phia, Pa.; Cezaris Surdokas, Baltimore, Md.; Edvardas
Šulaitis, Chicago, Ill.; Petras W. Urban, Cleveland, Ohio;
Vaclovas Verikaitis, Toronto, Ont., Canada; Vytautas
Volertas, Baltimore, Md.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė. Brooklyn, N. Y.
— V. Augustinas; V. Maželis; G. Penikas. Chicago, Ill.
— A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. Cleveland;
Ohio — V. Bacevičius. Los Angeles, Calif. — L. Briedis,
Pr. Gasparonis, L. Kančiauskas. Manchester, N. H. — K.
Daugėla. New Haven, Conn. — P. Jasiukonis. Omaha,
Nebr. — Rev. L. Musteikis. Philadelphia, Pa. — F. Ja-
kaitis, V. Gruzdis. Washington, D. C. — P. Labanauskas;
Photo Alda. Waterbury, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus.
CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis. Montreal, P. Q.
— L. Stankevičius. Toronto, Ont. — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, P. Sakalauskas; E. Karpavičius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu
ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
The opinion expressed in signed or initialed articles
are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Die-
nų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panudoti kitais
atvejais.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNI-
JOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama auto-
matiskai, nelaukiant atskiros pranešimo. Nutraukdamas
prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja
laišku / If subscription is to be discontinued at expi-
ration, notice to that effect should be sent; otherwise
it will renewed automatically. This policy accords with
the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Atskiros kaina 65 centai **Sing'e copy 65¢**

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų

DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood 29, California

NO 4-2910

Nr. 10 (119), XII metai
GRUODIS, 1961

Vol. XII, No. 10 (119)
DECEMBER, 1961

TURINYS / CONTENTS

Lietuviškos tradicijos	3
Bendruomenę laukia dienos darbai	4
1962-ji metai — Maironio Metai. P. L. Bendruomenės atsišaukimas.	4
V. M. Reikia imtis kovingos akcijos. Iš LRK Federacijos 36 seimo	5
Dr. J. Pikūnas, žmogaus uždaviniai mokslo šviesoje	6
Pr. Alšėnas, 3-ji Latvių Dainų šventė Toronte	7
Gasparas Velička, Prie kipariso; kurį vakar čia pastatėm. Iš Holywoodo.	8
Elena Tumienė Poezija. Istorinė šmonijos giesmė, Adonis ir Sibilė ir kt.	9
Juozas Žilevičius, Muzikas Juozas Bertulis.	10
Knygos ir autoriai. Pr. Gaidamavičiaus Didiysis Nerimas, rec. J. Gobis.	11
K. F. Gureckas, Chicagos Aukšt. Lituanistinės Mokyklos Antrasis Penkmetis.	12
Kultūros kronika	13
Abstraktusis menas — vertybė pati savyje. Pokalbis su dail. A. Vaičiūčiu. A. Krausas.	14
Veidai ir vaizdai. Iliustruota kronika iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo	18
Žmonės, dienos ir darbai. Smulkioji kronika ir administracijos pranešimai	20
Stasys Santvaras, "Vidudienio sodų" šiluma ir grožis.	16

ENGLISH SECTION

Demand Captive Nations' Freedom by Vl. Sidzikauskas.	21
Lithuanian Folk Art — Lithuanian Canes by Daumantas Čibas	22
Soviet Inequalities in Occupied Lithuania.	23
Lithuanian History in Stamps by A. Bernotas, Part XLII	24
E. Šulaitis, Jaunieji akordeonistai — Ažuolas ir Eglė Stelmokai.	26
A. Stasaitis, Pirmoji liet. kompozitoriaus pramoginės muzikos plokštelė.	27
E. Š., žurnalistų skyrius Chicagoje veikia	26

SU ŠIUO NUMERIU SIUNČIAME L. D. LEIDYKLOS KATALOGĄ
IR PRENUMERATOS ATNAUJINIMO LAPELĮ

Visiems mūsų skaitytojams,

platintojams ir bendradarbiams

daug širdingų Kalėdų švenčių

ir Naujų Metų linkėjimų!

LIETUVIŲ DIENOS

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Brolis ir sesuo — Ažuolas ir Eglė Stelmokai, akordeonistai, lietuvių ir amerikiečių jaunųjų talentų konkursuose laimėję pirmąsias vietas; aktyviai dalyvauja lietuviškuose parengimuose, talkininkaudami (daugiau žiūr. 28 psl.).

Brother and sister accordionists, Ažuolas and Eglė Stelmokas, of Chicago, Illinois, who have won several music contests in Illinois and the Midwest. Born in 1946 and 1947 respectively, each year they participate in the talent contest sponsored by the Chicago Tribune and others, and also appear with several Lithuanian folk dance groups as accompanists.

Photo A. Stelmokas

Back Cover - Paskutinis

Dail. Vytauto K. Jonyno pieštos Kalėdinės kortelės "Bėgimas į Egiptą" ir "Trijų išminčių pagarbinimas". V. K. Jonynas Kalėdines korteles "Book of the Month Club" leidyklai piešia jau aštunti metai. Kai kurios dail. Jonyno kortelės parduotos beveik 500.000. (žiūr. 13 psl. apie šių metų korteles.).

Christmas Cards by Artist V. K. Jonynas. These are two of many Christmas Cards from the selection of the "Book of the Month Club".

Jonynas was commissioned by the "Book of the Month Club" to supply Christmas Cards each year for the last eight years.

Kalėdinio džiaugsmo palaimos visiems lietuviams —
šiapus ir anapus geležinės uždangos!

Kun. K. Steponis

St. Joseph Hospital, Burbank, California

Taikos ir ramybės

visiems geros ir gailestingos širdies lietuviams

KUN. LIONGINAS JANKUS

Balfo Reikalų Vedėjas

105 Grand Street, BROOKLYN, N. Y.

VISIEMS "LIETUVIŲ DIENŲ" SKAITYTOJAMS LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKI

Kalifornijos Lietuvių Bendruomenės Centro Direktorių Taryba

švenčių proga sveikina
visus savo akcininkus, Kalifornijos
Lietuvių Bendruomenės narius ir
visus Kalifornijos lietuvius
šv. Kalėdų ir Naujų Metų sulaukus
ir linki visiems sveikatos ir daug
sėkmės!

K. L. B. C. Direktorių Taryba

JAV Lietuvių Bendruomenės Los Angeles Apygarda sveikina

Los Angeles, San Francisco ir
Yucaipos Apylinkės valdybas ir vi-
sus Lietuvių Bendruomenės narius.
Apygardos Valdyba
K. Liaudanskas
M. Aftukienė
K. Lukšis.

Acirema Investments, Productions & Theater

ACIREMA CORPORATION

"There's No Business
Like Show Business"

FRANCIS VALUSKIS Box 7, Buena Park, California

Visiems Lietuviams — Visur
Linksmų Kalėdų
ir
Laimingų Naujų Metų!

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL SERVICE

1 07 So Vermont DU 5-6550

Visus pažįstamus šv. Kalėdų ir
Naujųjų Metų proga
sveikina

Jonas Naujokaitis, M.D.

Obstetrics & Gynecology

1087 Park Avenue

POMONA, CALIF.

Telefonas

NA 2-6040

Leono Kančausko

FOTO STUDIJA

"Flatte of Hollywood"

Portretai, pasams nuotraukos,
šeimos įvykių nuotraukos ir kt.
Hollywood 28, Calif. HO9-8097
6671 Hollywood Blvd. Phone
Namų telef. NO 2-5527

Home Style Breakfast
Cooking Lunch—Dinner

Open from 8:00 AM to 8:00 PM

DONNA'S COFFEE SHOP

5902 Sunset Blvd.
Hollywood 28, California
HO 2-0400

Tikrina akis Pritaiko akinius

Dr. MICHAEL HOLLINGER

Optometristas

329 W. Fifth St., Los Angeles, Calif.
Phone: MA 8-1056

King Cole Square Laundromatic

Quick Service Laundry

11245 E. Washington Blvd.
WHITTIER, Calif.
Teleph.: OXford 2-2311

Leonas ir Stasė Niūniavai
savininkai

Juozas Ramanauskas

sveikina visus Los Angeles gerus
ir sąžiningus lietuvius!

J. R. & CO.

6922 S. Western Ave.
Tel. PL 2-6714
Los Angeles 47, California

Visus skaitytojus švenčių proga
sveikina

JONAS KUTRA

Real Estate Brokeris

1610 Washington Ave.,
SANTA MONICA,
Calif.
EX 5-3358

Dr. A. HAGENTORNAS

(Physician & Surgeon)

priima ligonius kasdien

nuo 6 val. vakare iki 8 val. vakare
(iš anksto susitarus) savo kabinete

(office), kurio adresas yra šis:

4655 Kingswell Ave., Suite 215,
(Kampas North Vermont Avenue),

Los Angeles 27, California.

Telefonas

NOrmandy 1-6260

ALFRED'S JEWELRY

Savininkas Alfredas Manovas

Naujoje krautuvėje

rasite gerą pasirinkimą visų rūšių
— rankinių, sieninių ir kt. — laik-
rodžių, žinomiausių firmų, kaip HA-
MILTON IR ZODIAK.

Importuoti deimantiniai žiedai ir
įvairūs auksiniai bei sidabriniai
dalykai, tinkami švenčių dovanoms.

Naujas adresas:

2713 W. Manchester Avenue
INGLEWOOD, Calif. PL 9-8037

★ STARLITE MOTEL

3320 W. Olive ★ Burbank, Calif.

THornwall 8-4408

Televizijų ir radijo taisymas

Sąžiningai ir pigiai taisau

televizijas, radijus, Hi-Fi fonografus ir vokiškas radijo-fono kombinacijas.

PRANAS KERŠIS

Elektronikos specialistas.

Skambinti HO 9-8500.

5239 Hollywood Blvd.

Los Angeles 27, California

LINKSMŲ ŠVENČIŲ LINKI

M. L. NAMIKAS, MD.

AKIŲ SPECIALISTAS

GLENDORA MEDICAL CENTER
122 W. Alosta Avenue

GLENDORA, California

TEL. ED 5-0535

JONAS JURGILAS, M.D.

Gydytojas ir chirurgas

10718 White Oak Ave.
(kampas Chastworth Blvd.)
GRANADA HILLS, CALIF.

Ofiso telefonas: EMpire 3-5909

Namų telefonas: EMpire 3-5707

PRIEMIMO VALANDOS:

Kasdien

10—12 priešpiet ir 3—7 popiet,

šeštadieniais

9—1 val.

Linksmų švenčių linki
Mr. & Mrs. George Pearl
Seniausia, tikra ir patikima firma,
aptarnaujanti Jus, Jūsų gimines ir
bičiulius.

Visuomet siųskite siuntinius tik per
UNION TOURS

PARCEL SERVICE

344 No. La Brea Los Angeles
WE 5-1545

Greetings of

MARY HAMROCK

of

PIERCE — HAMROCK

M O R T U A R Y

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: RIchmond 9-6091

PIRMOJI LIETUVIO KOMPOZITORIAUS PRAMOGINĖS MUZIKOS

ILGO GROJIMO PLOKŠTELĖ

*Įdainavo Vanda Stankus,
muzikas — Vytautas Jančys.*

Vanda Stankuvienė, įdainavusi lietuviškų šokių plokšteles.
Mrs. Vanda Stankus, who recorded the first Lithuanian ballroom dance music; composer, Vytautas Jančys.

Dar visai neseniai mūsų spauda plačiai rašė pasigesdama lietuviškosios pramoginės bei šokių muzikos. Iki šiol beveik nė vienas muzikas nesiėmė to darbo, lyg šią sritį laikytų pažeminančia. Buvo kartojami senieji nusibodę Lietuvoje leisti "šlageriai" arba verčiamasi svetimais verstiniais dalykais.

Pagaliau atsirado žmonių, kurie ryžosi būti tos srities pionieriais: muz. *Vytautas Jančys*, panaudodamas liet. autorių tekstus, sukūrė valsų, tango ir fokstrotų, o juos į plokšteles įdainavo jau pagarsėjusi šokių plokščių solistė *Vanda Panavaitė-Stankuvienė* ir vyrų trio. Įrekorduota RCA firmos, grojant 8 žmonių orkestrui. Plokštelė pavadinta vieno tango vardu — "Ar pameni?"

Netenka abejoti, kad šis sudėtinis lietuvių menininkų darbas pramoginės muzikos mėgėjų bus gražiai įvertintas ir susilauks didelės paklausos. *A. Stasaitis*

Išleido "Aidas". Kaina \$6, stereo. \$7.
platina ABC RECORDS, 70403 S. Western Ave., Chicago 36, Illinois.
Užsakymų vedėjas — P. Jurgaitis.

Be to, Vanda Stankus yra dar įdainavusi dvi trumpas plokšteles: *KAM GI LIUDĖTI* (valsas ir tango) lietuviškai ir *CIELITO LINDO, LA CUMPARSITA* — angliškai

Pirma plokštelės pusė: Neužmirštuolės—tango, Ilgesys—lėtas valsas, Prieš daugel metų—fokstrotas, Ar pameni—tango, Vysta jau rožės—valsas. Antra pusė: Sudie—tango, Nereik liūdėti—fokstrotas, Nuskinsiu gėlę—lėtas valsas, Sidabrinės naktys—fokstr., Pavasario takais—tango.

Anksčiau Vanda Stankus yra įdainavusi 11 šokių plokšteles

ROŽĖS ir TYLŪS VAKARAI

Turinys: Rožių tango, Domino, Bell ami, Bučinio liepsna, Ramona, Rudens lapai, Capri žvejai, Bučiuok mane, I love you, Sudie gražioji Roma, Mano mažyte. Kaina \$6

Šv. Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga sveikiname visus mūsų draugus ir pažįstamus ir linkime visiems kuodžiausio džiaugsmo ir laimės asmeniškame gyvenime.

Maldaujame Aukščiausiojo, kad sumažintų vargą ir skausmą mūsų pavergtų brolių Lietuvoje.

Trokštame, kad naujai užgimęs Dieviškasis Kūdikėlis atneštų pasauliui taiką ir ramybę, o mūsų tėvų žemei — Lietuvai — laisvę...

Mr. & Mrs. ANTHONY RUDIS

GINTARAS

Lietuviško maisto valgykla

Atdara: kasdien nuo 7 ryto iki 8 val. vak; sekmad. nuo 11 ryto iki 8 v. v.

2151 West Cermak Rd., Chicago 8, Illinois

Tel. VI 7-8179

Savininkai Marija ir Juozas Ročkaitis kviečia visus lietuvius aplankyti juos naujoje vietoje.

Taupykite

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSN.

Stipriausioje Chicagos taupymo įstaigoje.

Turtas \$80,000,000.00

Atsargos Fondas \$7,500,000.00

JUSTIN MACKIEWICH, Chairman of the Board

JUSTIN MACKIEWICH Jr., President

BALYS RADIO & TELEVISION

Sales — Service

ELECTRICAL APPLIANCES — GIFTS — RECORDS

CARDS — FILMS

HOURS: From 6 to 9 PM; Mo. & Thrs. — 9 AM — 8 PM

2646 West 71st Street, Chicago 29, Illinois

Phone: PProspect 8-5374

S. ir M. BUDRYS, M. D.

Gydytojai ir chirurgai

(Bendra praktika ir alergija)

2751 W. 51st Street, Chicago, Illinois

Tel.: Ofiso — HE 4-5758

Res. — HI 5-3225

"MARGINIAI" — KRAUTUVĖ

Sav. I. SINKEVIČIŪTĖ

2511 W. 69th St., Chicago 29, Illinois

Tel.: PR 8-4585

Čia rasite didelį pasirinkimą

kristalinių dalykų, suvenirų, "dry goods" prekių, drožinių, audinių, visų liet. knygų, žurnalų.

Z. DANILEVICIUS, M. D.

Gydytojas ir chirurgas

FRANCISCO MEDICAL CENTER

2858 W. 63rd Street, Chicago, Illinois

TELEFONAI: Ofiso — RE 7-4900

Namų — GRO 6-8161

Lietuviška Kalėdų eglutė Barnsdale Parke, Los Angeles, Tarptautiniame įvairių tautų pasirodyme. Rengėjas — L. A. Lietuvių Bendruomenė, pirm. J. Motiejūnas. Parodėlę parengė arch. Edm. Arbas ir dail. V. Vaitiekūnas. Eglutės papuošimai Nemyros Lembergaitės-Enck. Prie eglutės stovi (iš

kairės) Violeta Mitkutė ir Irena Verbylaitė.

Lithuanian Christmas tree at the international exhibition in Barnsdale Park, Los Angeles, California.

Savosios tradicijos

Kalėdos gal labiausiai apipintos gražiaisiais liaudies tradicijų žiedais. Kiekviena tauta čia išreiškia charakteringus savo papročius. Adventas, ratarai, kūčių diena ir ypač kūčių vakarienė surišta su daugeliu papročių, kurie ėjo mūsų tautoje iš kartos į kartą. Išsivežę iš tėvynės jais didžiuojamės ir plačiajame pasaulyje, prasingumu ir spalvingumu atkreipdami svetimųjų dėmesį.

Bet lietuviškosios tradicijos puošia ne vien Kalėdas, jos yra praturtinę visų metų lietuviškąjį gyvenimą. Ir tik svetimuosiuose imam ryškiau pastebėti, kaip didžiuojasi kitų tautų ateiviai savosiomis tradicijomis ir kaip dažnai į jas pro pirštus nežvelgiam arba ir visai užmirštam.

Lietuviškųjų tradicijų reikšmę yra itin pabrėžusi karių Ramovė, straipsnių eilėje premijuodama ir Balio Augino rašinį „Lietuviškų tradicijų tęstinumo reikšmė“ (išsp. Kario nr. 2, 1960). Iškeldamas savosios žemės, ryši su žmogum, autorius Balys Auginas tarp kitko rašo: „...stebint gamtos gyvenimą, savaime gimsta logiška patyrimo išvada: *Savoji žemė — natūralus lopšys ir augalo ir... žmogaus.*

Gal būt instinktyviai šitai jausdamas, žmogus kietai laikosi įsikibęs gimtosios žemės skverno. Jis tarsi įauga žemėn su visais jo šalies įsikerojusiai medžiais ir pagrįstai baiminasi *žolės* likimo, kuri, sausa ir nušienauta, metama ugnin. Nes ji tešildo tik svetimą židinį.

Tokiu būdu, štai, susiduria lietuviškos tradicijos, lietuviškas mintijimas su svetima aplinka, globiačia mūsų dabartį.

Tautinės gyvybės tęstinumas reikalauja natūralios, nepertraukiamos kartų grandinės... Todėl, mūsų manymu, pats didžiausias uždavinys: kaip sudominti mūsų jaunimą lietuviškąja kultūra. Ir kaip jį atitraukti nuo taip gaivalingai ir veržliai besiveržiančios svetimybės srovės.

Mūsų pirmasis rūpestis būtų — *duoti mūsų jaunimui lietuvišką dvasinį turinį, padėti jam suformuoti grynai lietuvišką veidą ir subrandinti tvirtą ir pastovią pasaulėžiūrą, atremtą gimtosios šalies tautinėmis tradicijomis.* Jos vienos yra tas stiprusis pagrindas, ant kurio remiasi visos kitos žmogiškosios ypatybės. Taigi, lietuviškas charakteris. Ir lietuviškas galvojimas. Užtat reikia jaunimą pirmiausia supažindinti su savo namų kiemu...”

Senieji šeimos ir švenčių papročiai, patriarchalinis didingumas tėvo asmenyje, natūralus prisirišimas ir pagarba motinai, liaudies dainos, pasakos, išmintis, menas, patriotinės organizacijos; karių kovos ir jų tradicinė grandis nuo senųjų laisvės karžygių iki Nepriklausomybės kovotojų — vis tai savos, lietuviškos plunksnos, kurių neturime drovėtis ir svetimiesiems parodyti...

Autorius straipsnį baigia: „Ir tebūna mums prieš akis kelrodžio žibintu senoji mūsų tėvų ir protėvių paliktoji išmintis: *Kiekviena pušis savaip gimtajam savo šilui ošia.*”

Kas belieka prie to bepridėti? Oškime savajam šilui, sėdėkime prie savo lietuviško židinio, savosios ugnies ir savųjų tradicijų gaivinamo.

"Prasideda šimtieji Maironio metai. Kaip juos paminėsime ir kaip įamžinsime?" Bernardas Brazdžionis (Draugas, 1961. X. 21.)

Maironio — didžiojo tautos dainiaus ir atgimimo pranašo šimtmetį (gimęs 1862 m. spalio mėn 21 d.) visa Pasaulio Lietuvių Bendruomenė privalo tinkamai paminėti. Ši didvyri pagerbdami, drauge stiprinsime mūsų tautinę gyvybę ir kultūrinį sąmoningumą. Tegu suteiktų šita sukaktis mums kuo daugiau atgimimo, tegu gyviau mus visus pajudintų. Mums gi šiandien taip stinga idealizmo, entuziazmo ir pasitikėjimo savimi.

Tuo tikslu Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba visu brolišku nuoširdumu kreipiasi į visų kraštų, apygardų bei apylinkių valdybas ir kiekvieną lietuvę bei lietuvį:

1. Tegu 1962 metai bus MAIRONIO METAIS.
2. 1962 (Maironio) metais visoje Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje turi sukilti jubiliejinė nuotaika ir akcija.
3. Visuose kraštuose — tai yra kiekvienoje apygardoje ir apylinkėje — nedelsdami tuoj pradėkime intensyviai ruošti dideliems ir, kiek beišgalint, išpūdingesniems Maironio minėjimams. (Akademija, Maironio dainų koncertas, paskaita, deklamacijos, jo dramos pastatymas ar inscenizacija etc.)
4. Kiekvienas laikykime savo pareigą uoliai talkininkauti bei dalyvauti ruošiamuosiuose Maironio minėjimuose.
5. Maironio metais įsigykime ir pakartotinai įsiskaitykime jo raštus: ypač "Pavasario balsus" ir "Jaunąją Lietuvą".

Brangios mūsų tautos, mylimos tėvynės bei nelaimės akyvaizdoje būtinai ir prideramu būdu paminėkime Maironio 100 metų sukaktį! Testiprina vėl Maironis lietuvių viltį ir tikėjimą į tėvynės aušrą bei naują pavasarį. Tešviečia mums Maironio dvasios bei kūrybos heroika, idealizmas ir tėvynės bei laisvės meilė.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

Toronto, Canada,
1961 m. lapkričio mėn. 1 d.

JAV Lietuvių Bendruomenės II-ji centro valdyba, baigusi kadenciją 1961 lapkr. 8 d.

Iš kairės į dešinę (sėdi) vicepirm. dr. Algirdas Nasvytis, sekr. Antanina Puškoriūtė, pirm. Stasys Barzdukas, vicepirm. inž. Pijus J. Žiūrys, inf. ved. Vladas Brazulius; (stovi) švietimo

ved. Petras Balčiūnas, sekr. Edvardas Karnėnas, kult. ved. Viktoras Mariūnas, išd. Julius Staniškis.

U. S. Lithuanian Community Committee officers at the termination of their term, Nov. 8, 1961. Center — president St. Barzdukas.

BENDRUOMENĘ LAUKIA DIENOS DARBAI

1961 lapkričio 8 įvyko paskutinis senosios C. valdybos posėdis. Pareigas iš clevelandiškių perėmė naujoji valdyba, veikianti Chicagoje. Jos pirmininku išrinktas veiklus visuomenininkas Jonas Jasaitis; kiti valdybos nariai yra: vicepirm. ir kultūros reik. ved. kun. S. Santaras, vicepirm. ir jaunimo reik. ved. inž. V. Adamkavičius, sekr. Kostas Januška, išd. teis. Zigmas Dailidka, švietimo vadovas Jeronimas Ignatonis, teisinių ir socialinių reik. ved. teis. Algimantas Kėželis.

Perduodama pareigas, senoji valdyba išleido viešą raštą "Rytmečio ruoša baigta — laukia dienos darbai", kuriame šalia linkėjimų naujai centro valdybai, primenama galimos kliūtys ir kokie darbai laukia ateityje.

Kaip sakoma rašte, antroji LB centro valdyba daugiausia turėjo "dėmesio ir rūpesčio skirti Bendruomenės santvarkai, kompetencijų klausimams, centrinių organų statutų svarstymams, Lietuvių Fondo reikalams ir LB įstatų perredagavimui". Naujosios uždavinys bus: "daugiau dėmesio ir rūpesčio sutelkti ties bendruomeninio ugdymo, ties lietuvių kultūros ir švietimo darbais..." Senoji valdyba reiškia viltį, "kad į Bendruomenės siekimų viršūnę bus iškelta kova su užsidarymu asmeninių interesų sienose, mokslo ir meno kūrėjų bei jų kūrinių globa, naujų priemonių ir požiūrių ieškojimas liuanistiniam švietimui bei jaunimo veiklai, bendruomeninės sąmonės ir dvasios ugdymas ir Bendruomenės santvarkos įgyvendinimas visu plotu, ypatingą dėmesį skiriant saikingai darbų centralizacijai."

Sekančiuose LD numeriuose pakviestas plačiau pasisakyti naujosios c. valdybos pirmininkas Jonas Jasaitis.

Naujoji PL Bendruomenės Vokietijos Krašto valdyba. Iš dešinės (sėdi): pirmininkas kun. Br. Liubinas, vicepirm. E. Simonaitis; stovi: išd. J. Stankaitis, narys A. Šukys ir sekretorius Ign. Apyrubis.

Gyvindama ir plėsdama veiklą, naujoji valdyba jau turėjo pasitarimą su kitų Vokiet. liet. organizacijų bei institucijų atstovais (žiūr. šio LD nr. 19 psl.)

New Central Committee for the Lithuanian Community in Germany.

LRKF ir LRKSA kongreso banketo Detroite Leland viešbutyje garbės stalo dalyviai: iš kairės: kun. M. J. Kundrotas, Dievo Apvaizdos par. klebonas, kun. L. Jankus, Balfo reik. vedėjas, El. Paurazienė, kun. P. Patlaba, Vikt. Leone, prel. Pr. Jūras, vysk. V. Brizgys, R. Valatka,

banketo vedėjas, prel. J. Balkūnas, L. Šimutis, LRKSA prezidentas, kun. V. Damušis, M. Kasevičienė, kun. V. Rimšelis, dr. A. Damušis, R. Boris, Vyčių vadas, kun. V. Stanevičius, šv. Antano par. klebonas.

Honorary guests at the convention banquet of the Lith. Roman Catholic Federation.

Master of ceremonies, Rt. Rev. J. Balkūnas; next to him, Mr. L. Šimutis, President of the Lith. R. Cath. Alliance of America.

REIKIA IMTIS KOVINGOS AKCIJOS

Ši seimą suorganizavo Detroito katalikiškųjų liet. organizacijų komitetas: pirm. R. Valatka, sekr. St. Garliauskas, išd. E. Paurazienė, O. Valatkienė, L. Heiningas, Vl. Bublys ir M. Šimonis. Laike šio seimo paminėta ir LRKSA 75 metų sukaktis.

Seimui pirmininkavo L. Šimutis, sekretoriavo dr. V. Šimaitis.

Sklandus, prasmingas ir darbingas Lietuvių Romos Katalikų Federacijos 36 seimas, 60-ties delegatų pasiaukojimo kupinas ryžtas, be abejo, patarnavo katalikiškos lietuvių visuomenės pažadinimui iš sustingimo. Lyg raudona gija kiauurai vėrė daugumos delegatų pranešimus mintis, jog būtina suaktyvinti katalikiškąją akciją pasaulinio komunizmo akivaizdoje. Daugiau pasiaukojimo! Daugiau ryžto! Išeikime iš patogumų, suglebimo ir "good time" aplinkos į plačius veikimo dirvonus. Tarp kitų, seimo delegatams kalbą pasakė Detroito burmistras Miriani.

Spalio 20, penktadienį, Leland viešbuty įvyko katalikiškos lietuvių spaudos redaktorių pasitarimas, kuris užtruko penketą valandų. Posėdy dalyvavo L. Šimutis, LRKSA prez. ir Draugo vyr. red., kun. V. Rimšelis, Draugo moderatorių, prel. P. Jūras, kun. M. Stepaitis, OFM, kun. T. Narbutas, Lux Christi red., kun. V. Dabušis, prof. S. Sužiedėlis, Darbininko red., kun. J. Kidykas, Laiškai Lietuviams red. A. Astašaitis, Tėviškės žiburių red. atstovas, Vl. Mingėla, Lietuvių Dienų red. atstovas, V. Valatka, St. Garliauskas, dr. A. Damušis ir kt.

Paliestas opus klausimas objektyviosios kritikos atžvilgiu. S. Sužiedėlis priminė didįjį ir "negailestingą" kritiką A. Jakštą-Dambrauską, kurio kritikos bijojo ir menininkai ir politikai, tačiau jam mirus, esą, už aštrų tiesos žodį jis buvęs visuomenės pagerbtas ir įvertintas. Bet gerų kritikų nedaug buvę ir Nepriklausomoje

Lietuvoje; negalima norėti, kad prisiglaudus svetur, būtų geriau.

L. Šimutis tą klausimą palietė iš gyvenimiškosios pusės. Argi galima, sako, kibtį į tą ar kitą menininką, kuris parengime veltui dainavo, skambino ar vaidino?.. Tokius idealistus, besiaukojančius lietuvybei ir lietuviškai kultūrai jeigu imsime, pasak Šimutį, "objektyviai" kritikuoti, tai ir paskutiniuosius atbaidysime nuo kultūrinės veiklos.

Taip pat pasiskūsta, kad išeinančias knygas išdrįsta teigiamai "pakritikuoti" tik autorių draugai. Nutarta imtis kovingos akcijos prieš komunizmą, už nepriklausomą Lietuvą. Katalikiškoji spauda privalo išmokyti kurti visuomenės opinią... Katalikiškų laikraščių redaktoriai politinės akcijos vieningumui palaiko korespon-

Vienas iš banketo stalų, prie kurio matome LD žurnalo astovą. Iš kairės: Ruseckienė, S. Garliauskas, Draugo bendradarbis, Vladas Mingė-

dencinius ryšius ir, jei įmanoma, rengia konferencijas.

Lietuvių Romos Katalikų Susivienijimo Amerikoje pirmininkas L. Šimutis, atremdamas neteisingą Susivienijim palyginimą su bet kuria amerikine draudimo kompanija, plačiau palietė susivienijimo darbus. Narių yra buvę iki 24.000. Pomirtinių pašalpų išmokėta 7 milijonai dol.; savišalpai — 3 milijonai; Lietuvos laisvei atgauti išmokėta 350.000 dol.; leidžiama spauda.

V. M.

Spalio 27 d. įvyko pirmasis naujosios LRKF centro valdybos posėdis. Centro pirmininku išrinktas inž. A. Rudis, vicepirm. Kazys Kleiva, Viktorija Leone ir dr. A. Damušis, sekr. — dr. Vladas Šimaitis, išd. Elena Juknevičienė, išdo globėjais — dr. K. Šidlauskas, Ignas Sakalas; valdybos nariais — dr. V. Vygantas, L. Šimutis. Dvasios vadu pakviestas prel. Ign. Albavičius.

Prel. Pr. Jūras ir toliau pakviestas vadovauti prie Federacijos veikiančiam Lietuvių Kultūros Institutui ir Alkai (archyvui).

la, LD žurnalo vietos redaktorius, su žmona Lida, V. Ruseckas, gen. J. Černius su žmona.

A group of guests at the convention banquet.

ŽMOGAUS UŽDAVINIAI MOKSLO ŠVIESOJE

DR. JUSTINAS PIKŪNAS

Santrauka paskaitos, skaitytos L. K. Mokslo Akademijos suvažiavime 1961, Chicagoje.

Yra keli skirtingi pažinimo būdai ir kiekvienas iš jų turi savo vaidmenį, atskleidždamas žmogaus gyvenimo uždavinius. Dievo įkvėptas apreiškimas, filosofija, mokslai ir menai — visi turi galios tiesą pažinti ar bent prie jos artėti, jeigu jais yra naudojamos logikos ir metodų perspektyvoje. Kiekvienas jų turi savo pirmumus ir savo ribas. Visi kartu nurodo, kiek žmogui yra leista savo galiomis pažinti savo prigimtį ir atrasti savo gyvenimo uždavinius.

Amžių bėgyje filosofijoje brendė proto galios atsielkta išmintis. Filosofijos sistemoje išsivystė įvairių menų ir mokslo židiniai. Įvairūs mokslai, panaudodami naujus metodus, vienas po kito įgijo savarankiškumą. Dėl eksperimentaliųjų metodų efektyvumogamtos, chemijos, inžinerijos, biologijos ir psichologijos mokslai pasiekė aukšto lygio ir tapo bendrai pripažinti. Dėlto kilo pažiūra, kad mokslas esąs vienintelė objektyvaus pažinimo versmė. Ši pažiūra vedė prie gausių praėjusio šimtmečio bandymų atmesti kitus pažinimo kelius.

Bandymai mokslą ir atskiras jo šakas statyti virš kitų pažinimo būdų yra vienašališkas kankurių mokslininkų žingsnis link pažinimo apribojimo ir tuo pačiu link epistemologinės netvarkos. Kaip pažinimo būdas, atskiri mokslai ir mokslas bendrai, yra ribotesnis negu filosofija, kurios teorinė sistema remiasi plačia ir mokslo davinį apimančia perspektyva. Mokslinės teorijos pažanga yra neišskiriamai susijusi su logikos ir metafizikos dėsnių žinojimu ir panaudojimu.

Todėl norint pilniau patirti žmogaus uždavinius, reikia žvelgti į atitinkamų mokslų patvirtintus davinį, juos derinti filosofinėje plotmėje ir ieškoti jų formulavimo, neapsilenkiant su apreiškimo tiesomis.

Kadangi biologija ir socialiniai mokslai yra ypač vertinami šioje srityje, prie jų sustosime ilgiau.

Biologijos daviniai

Astronominiai tyrinėjimai parodė, kad visatos kūnai skrieja nepaprastai normalioje tvarkoje. Plačiai pripažįstama, kad šis planetų, žvaigždžių ir kitų erdvės objektų tikslingumas nėra atsitiktinumo padarinys. Tai pripažindamas A. Einšteinas pareiškė: "Netikiu, kad Dievas pasauliu tarsi rulete žaistų".

Tikslus judėjimas yra būtinas dangaus kūnų egzistavimo pagrindas. Savo orbitų praradimas būtų katastrofiškas visatos suardymas.

Analoginė tvarka ir tikslingumas taip pat egzistuoja kiekvienoje gyvybės turinčioje celėje. Garsus vokiečių mokslininkas Erwin Schroedinger įrodė, kad tvarkos išlaikymas yra pagrindinis dėsnių išsaugoti celės gyvybei. Vidinės tvarkos suirimas yra neabejotinas gyvybės praradimo ženklas. H. Driesch betyrinėdamas su rado ženklių, kurie įgalina mokslininką patvirtinti tokias sąvokas, kaip vystymosi tikslą, keitimosi būtinumą ir ribotumą. Šios tyrinėjimais pagrįstos sąvokos pabrėžia organinių procesų tikslingumą.

Kas galioja mikrokosminiams ir makrokosminiams kūnams, tas galioja ir aukštesniųjų gyvybių organizmams. Walter B. Cannon savo tyrinėjimais pademonstravo, kad sveikam organų funkcionavimui yra būtina tvarka ir pasirūpinimas pademonstravo, kad sveikam organizmo aplinka pasižymi pastovumu ir prarastos pusiausvyros atgavimu. Visi aukštesnieji gyviai turi savo pastovią temperatūrą, hidraciją laipsnį ir specifinę kraujo sudėtį. Žymesnis vieno iš jų pasikeitimas yra ligos simptomas, ir nesugebėjimas atstatyti pirmąsias milieus enterne veda į komplikacijas ir pražūtį. Tik laikini netikslumai yra toleruojami.

Gyvybė daro tvarką iš jau gamtoje esamos tvarkos. Molekulė yra atpažįstama, kai tam tikras atomų skaičius suartina savo branduolius ir išlaiko šią struktūrą žemo entropijos

laipsnio pagalba. Žemėjantis ir negatyvus entropijos laipsnis yra didėjančios tvarkos požymis. Schroedinger pastebi, kad šitoks tvarkos sudarymas ir jos išlaikymas yra nepalyginamai didesnis negu bet kokia tvarka, randama negyvojoje gamtoje. Organizmas, apjungdamas milijardus molekulių, žymiai padidina tvarkos ir tikslingumo laipsnį savo struktūros dalyse. Šio naujo tikslingumo išlaikymas yra pasiekiamas taip vadinamu stabilizuojančių procesų (cannon) pagalba: ir tai laiduoja gyvybę. Gamtos objektuose vyrauja natūrali tendencija į netvarką ir chaosą, nebent kas nors palaiko tvarką, kontroliuodamas pasikeitimus ir bendrą judėjimą. Karštis, pvz., didina judėjimą ir ardo tvarką, ir pasiekdamas objektams maksimalią entropiją, sunaikina betkokią gyvybės bei kitų veiksmų palaikomą struktūrą.

Žmogui kaip biologinei būtybei reikia rūpintis pašalinti biologinius trūkumus ir pasiekti vidinių procesų pastovumo. Plačioji aplinka turi visko, kas gali patenkinti jo kaip organizmo gyvybinius polėkius, bet neretai tokiose formose, kurias reikia pakeisti ir priderinti. Iki tam tikro laipsnio tai yra lengvai suprantama, tačiau tik paskutiniųjų dešimtmečių daviniai atskleidžia naujų faktų, kaip antai. biologinis brendimas sustoja ir regresuoja, nesant pakankamo kontakto su tais pačiais asmenimis. Klinikinės psichologijos tyrinėjimai pademonstravo, motinos netekimas kūdikiui yra gyvybinis klausimas. Nežiūrint mediciniškos priežiūros ir pakankamai gero globos institucijų aprūpinimo, vaikai jose miršta be mediciniškai pakankamų priežasčių. Prienama išvados, kad mirtis yra galima, neatrandant motinos pakaitalo. Suminėti mokslo daviniai suteikia pagrindus vienam žmogaus uždavinių apibrėžti — tai tvarkos savyje išlaikymas. Aplamai, šis uždavinys apima organines, psichines ir charakterio dimensijas. Motyvacijos harmonizavimas, vientisumo ieškojimas ir susidarantį konfliktą išsprendimas yra iš esmės susiję su šiuo uždaviniu.

Psichologija ir socialiniai mokslai

Žmogaus prigimtis nėra apribota vien biologinių vystymųsi. Kūdikis yra psichinė ir socialinė būtybė, priklausanti šia prasme nuo tėvų, šeimos ir aplinkos veiksmų. Pavyzdžiui, išskiriant įgimtas primityvias reakcijas, vaikai savyje išvysto jausmus, kurie jiems yra tėvų ir artimųjų rodomi. Išaukdamas gausų pozityvių jausmų spektrą, socialė vaiko aplinka vysto jo emocinį lobyną teigiama kryptimi. Veiksniai, skatiną negatyvius jausmus, mažina emocinio vystymosi tvarką ir, nesant balansuojančių įtakų, įdiegia emocinio suirimo elementus.

Panašiai yra ir su socialiniais bei kultūriniais bruožais: jie yra įgyjami iš kitų asmenų, pastariesiems juos suprantamai ir gyvai išreiškiant. Trūkstant kultūrinų faktorių, paprastai pasireiškia priešsocialinės įtakos. Jaunuolių nusikaltimai nėra jų prigimtys, o jų auklėjimo ir bekultūrės aplinkos pasėka.

Žmogaus prigimties pagrindų vystymasis yra atbaigiamas su moraliai religinės dimensijos pasireišku ir su jos elgsenos organizavimu idealų linkme. Stebint vaiko natūralų palinkimą į moralinį vertinimą bei į religinį išgyvenimą ir į jaunuolio jautrumą šiems išgyvenimams, galima prieiti tik vienos išvados: tai yra prigimtės esminė dalis. Šis religinis polinkis yra bene pats svarbiausias įrodymas, kad žmogaus sąmonės dalis yra skirta šių galių funkcionavimui. M. F. Scheler savo knygoje "Religioese Erneuerung", suteikia įdomių parodymų kad viena iš sąmonės dimensijų yra paskirta talpinti religinį turinį ir motyvaciją. Be moralinio ir religinio išgyvenimo ir be savęs vertinimo jų šviesoje, žmogaus vystymasis nėra nei pilnas, nei jį patenkinas.

Vidinis diferencijavimasis ir naujų galių išvystymas yra asmens brendimo požymis, nurodąs pilnutinį savęs realizavimą. Nustelbiant vieną ar daugiau prigimtės dimensijų, asmuo patenka į gilų sąmonės konfliktą, nustelbtoms dimensijoms veržiantis į sąmonę ir į savo atsiskleidimą. Toks asmuo yra suskilęs ir jo elgsena prityrusiam stebėtojų rodo pakrikimo simptomus. Teisingai šv. Tomas pastebėjo, kad asmenys, kurie yra konflikte su savo prigimtimi, negali būti taikoje su savo aplinka. Vidinės disharmonijos žlugdomi tėvai negali būti santaukoje su savo vaikais, valdovai su savo pavai-

diniais ir valstybės su kitomis valstybėmis bei tautomis.

S. Freudas teigė psichinį pakrikimą kylant dėl seksualinių pageidimų varžymo. O. H. Mowrer teisingai pabrėžia, kad dabartinis žmogus dažnai užgniaužia savyje moralinį pojūtį ir asmeninį atsakomumą, o ne lytinius troškimus. Psichiniai pakrikę asmenys nerodo moralės tvirtumo, atvirkščiai, beveik be išimties, klinikinis patyrimas rodo, kad jie yra seksualiai palaidi ar perversyvūs. Šiandieninio konflikto ir pakrikimo bazė susidarė užgniaužiant dvasinę prigimtį. Moralinė ir religinė atsakomybė yra pajuntama, bet dažnai lieka pastanga, nepaversta veiksmu. Tokia padėtis didina kaltumo pajutimą iki nesąmoningo bausmės ieškojimo.

Motyvacinė sistema yra individuali, nes kiekvienas asmuo turi specifinę prigimtį, praeitį, sugebėjimus, trūkumus ir polinkius. Ji yra stipriai susijusi su aplinkos faktoriais, kurių įtakos kai ką skatina, kai ką užgniaužia. Kaip organizmo išlaikymas yra susijęs su ritmiškai susidarantį trūkumų patenkinimu, taip ir psichinis vaiko bei jaunuolio brendimas yra neišskiriamai surištas su jo gaunamu "dvasiniu peniu", išreiškiamu domėjimusi, emociniu prisirišimu prie vertybių ir jas imbolizuojančių objektų bei požiūriu į visa tai.

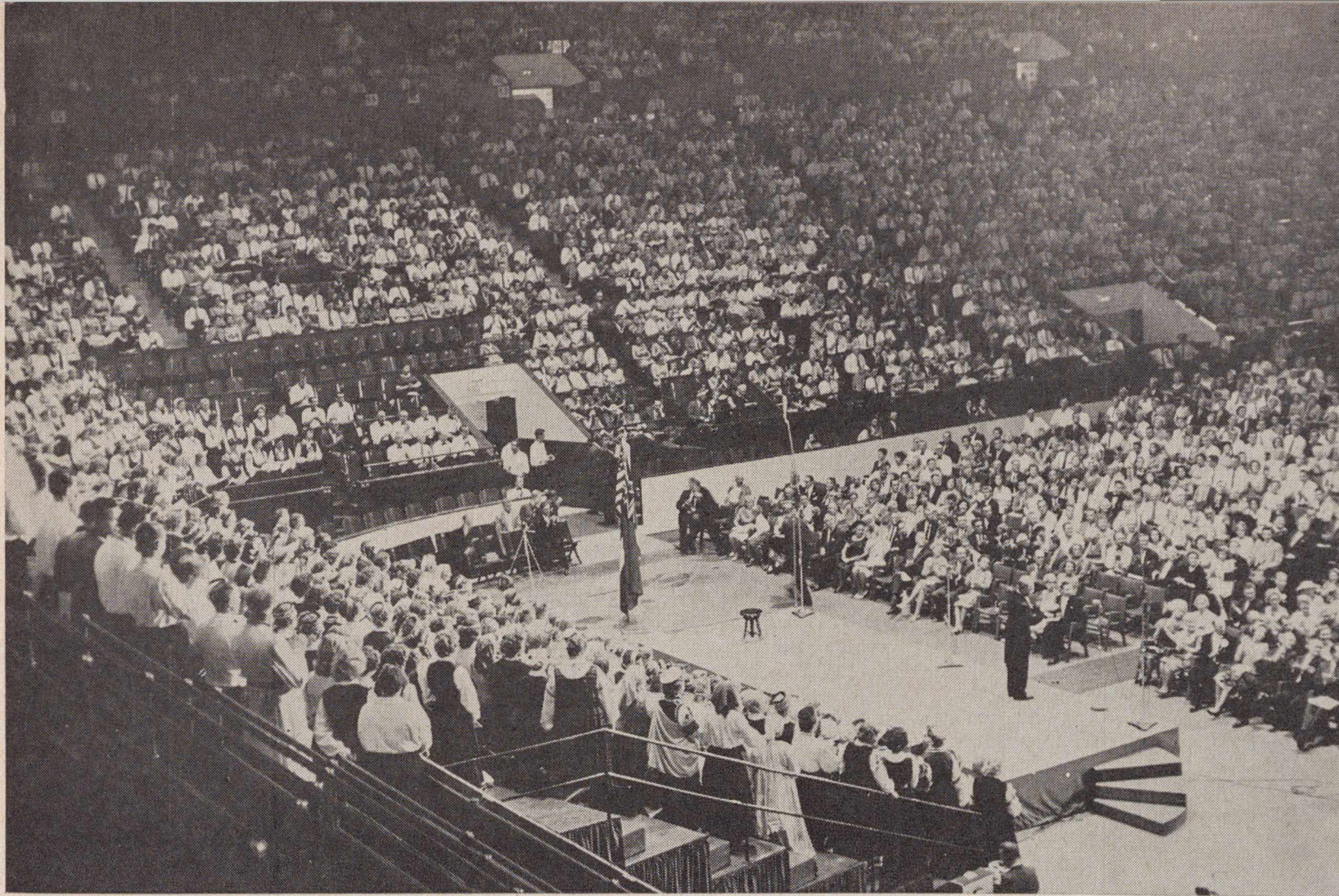
Asmenybės ugdymas kyla ne vien iš įgimtų gabumų, bet kartu ir iš visų asmenį paliečiančių faktorių. Žmogaus vidinė harmonija išplaukia iš gilaus kultūrinių ir dvasinių vertybių pajutimo ir iš vertybių hierarchijos nustatymo. Yra materialinės, ekonominės, biologinės, kultūrinės ir dvasinės vertybės, kurių spektre asmuo atranda savo specifinius vaidmenis bei uždavinius. Dėl estetiško, etinio ir emocinio neišsivystymo, lygiai kaip dėl sukrikusių jausmų ar minusų žmogus gali paneigti vieną, kelias ar visas šias vertybes ir tuo nužeminti savo prigimtį. Materialistinė ir nihilistinė pasaulėžvalgos yra ryškūs fenomenai. Neįgyjant vertybių skalės, vyraujančiu elementu tampa aplinkybės, nepastovumas ir galop anarchija.

Nemaža bręstančių dalis išgyvena save traukinančius įvykius, skatinančius nepriimtinas reakcijas. Tai iš dalies išaiškinama stoka psichinių ir moralinių savybių subrendimo. Dvasinė prigimtis yra nelengvai įžvelgiama, todėl ir dvasinės prigimtės tendencijos dažnai suklaidingos interpretacijos. Bet nuolatinio kultūros stebėjimo jaunuolio estetiško ir teisinio nuvokimas negali išsiplėtoti iki prigimtės duotų galių ribos. Be kasdieninės religinės įtakos jo religinis pagrindas nepasieks savo dvasinio pilnumo. Be principinio auklėjimo neišaukia aukštų idealų vertinimo ir jų siekimo. Įvairiose savęs realizavimo bei auklėjimo plotmėse žymi šių dienų jaunuolių dalis nėra išaugusi iš vaiko lygio. Daugelis suaugusiųjų tebegyvena vaiko ar paauglio motyvų tinkle.

Subrendimo ir vidinės integracijos stoka pasireiškia įvairiose plotmėse. Kai kurie neapvaldomi vidiniai konfliktai išsilieja santykiuose su kitais. Šeimos sukrikimui atsirasti tereikia vieno asmens su kokia nors problema. Kai į organizaciją patenka asmenys su giliais nesklaidumais savyje, joje atsiranda sunkenybių. Visuomenės netampa bendruomenėmis (organizuoti ar ne), kai jose yra žymus nesocialių bei iškrypusių skaičius, kurie, neretai be piktos valios, ardo vidinius grupių ir vadovybių ryšius, sukeldami nepagrįstus nuomonių apsidalinimus. Tarpusavio vaidai ir ypač veiklos prieš veiklą nukreipimas didina organizacijų skaičių ir blokuoja veiklos derinimą ir tikslingumą. Tauta silpnėja savyje, kai ekstremistai ir iškrypėliai organizuoja savas grupes ir įtraukia jaunimą saviems tikslams, neretai pabrėždami tai, kas tautą ir visuomenę skiria, o ne tai, kas ją jungia.

Pilnutinis savęs atradimas didele dalimi yra tinkamų auklėjimo ir laisvės įtakų padarinys. Taip pat tai yra vidinės drausmės bei saviauklos išdava. Be tinkamos aplinkos savumų, kai kurios vaiko ir jaunuolio galios yra ne vien užslopintos, bet kartu pažadinami agresyvumo jausmai tų vertybių bei jų pasireiškančios tvarkos naikinimui. Platus savo prigimtės rezervuaro išbandymas įvyksta tik egzistuojant paskatinimams pagrindinėse išgyvenimo ir veiklos srityse.

/ Pabaiga 16 puslapyje

Per 1000 choristų ir apie 12,000 publikos susirinko į trečiąją Latvių Dainų šventę Toronte, Kanadoj, rugsėjo 1-4 dienomis. Dirigavo Janis Cirulis, Arnolds Kalnajs, Janis Norvilis ir Bruno Skulte.

▲ The 1000 member choir and audience at the 3rd Latvian Song Festival, Toronto, Canada.

Foto J. Ligers

III-JI LATVIŲ DAINŲ ŠVENTĖ TORONTE

Latvių Nepriklausomybės šventės minėjimo proga

Mūsų broliškoji tauta — latviai, kaip ir mes, šiemet švenčia savąją Nepriklausomybės šventę su dideliu susikaupimu ir ryžtu — nepalūžti, ištesėti, nežiūrint kokie politiniai vėjai pasaulyje pūstų, siekiant gimtojo krašto laisvės — Laisvos ir Nepriklausomos Latvijos.

Mus, lietuvius, anot latvių veikėjo J. Niedros, su latviais tarpusavyriša netik geografiija, istorija ir etninė giminystė, bet ir bendras traagiškas likimas.

#

Šių eilučių autorius gyvena Toronte, kur yra ir latvių nedidelė, bet labai vieninga, darbšti ir kultūriškai išprūsusi latvių kolonija. Čia jie leidžia plačiai skaitomą dukart per savaitę išeinantį laikraštį "Latvija Amerika", panašų kaip mūsų "Darbininkas". Čia yra knygų leidykla, kuri leidžia savų autorių ir verstų knygų.

Ši rudenį Toronte įvyko didžiulė dainų ir kultūros šventė, kurioje be koncertų vyko meno paroda, teatro vaidinimai, literatūros vakaras, tautinių šokių festivalis ir kt.

Dainų šventėje, kuri šiemet buvo trečioji ir užtruko nuo rugsėjo 1 d. iki 4, dalyvavo per 1000 choristų, o pati šventė sutraukė apie 12,000 publikos. Šalia didžiojo dainų koncerto buvo askiras naujausių, premijuotų kūrinių koncertas, kuri atliko parinkti chorai, vokalistai ir instrumentalistai.

Per 1000 choristų dalyvavo III Latvių Dainų šventėje Toronte iš Kanados ir iš JAV-bių.

The 1000 members of the Song Festival choir came from all across Canada and the United States.

Choir master composer and conductor, J. Cirulis, conducts the Toronto Latvian choir "Daina" at the Lansdowne Theatre, Toronto, on Sunday, Sep. 3, 1961.

Malonu sveikinti brolius latvius, visais frontais kovojančius dėl mūsų tautų laisvės.

Esiet sveicinami kopeja cina par mūsų tautu brivibu!

Pr. Alšėnas

Kompozitorius ir dirigentas J. Cirulis diriguoja Toronto latvių chorui "Daina"; šis ir kitas choras — "Kalvis", solistai ir instrumentalistai atliko naujausius, premijuotus kūrinius.

Latvių Dainų šventės komiteto pirmininkas E. Kruka sveikina ir įteikia dovaną geriausios liaudies šokių grupės vadovui V. Dzelmei.

E. Kruka, chairman of the third Latvian Song Festival Committee of Canada congratulates V. Dzelme, leader of the best performing team of Latvian folkdances. ➡

Musicians, soloists, men's choir "Kavis" and the choir "Daina" performed the very latest, prize winning Latvian compositions.

Štai tavo darbas, — užmetęs koją ant milžiniško akmens, — tarė man bosas. Paskui mėlyną pieštuką užbrėžė ant jo ratuką. — Čia tu iškalsi dešimties inčijų skylę. Ar kada nors kalei tokias skylės?

—Kurgi nekalsi. Mano tėvas fermeris. Žemė prie upės, tai akmenuota. Kas pavasarį po potvynio išdavo iš žemės tokie milžinai. Sprog-dindavom.

—Matai, matai. Tai tu viską moki. O ar žinai, kam ta skylė reikalinga?

—Žinau. Aktorius stuktelės kūju, neva tą skylę išvalys, paskui įkiš dinamito, užkimš kokia vata ir uždeg. Atrodys, būk jis tą skylę iškalė.

—Šiur. Viso darbo proceso juk nefilmuos.

—Gaila. Tai aš nepapulsiu į tą filmą?

Roger Pelegrini nusijuokė.

—Gal vėliau. Niekas nežino... Čia Amerika. Kas metai vis aukštyt. — Apėjo akmenį. — Dabar tu pats sau bosas. Neskubėk, imk laiko. Už 3-4 valandų aš grįšiu į kalnus. Gerai? Pasiimk iš mašinos vandenį, paslėpk ir užmesk ant kanisterio kokią žolę, šaką, kad ledas neištirptų. Gerk ir šlapink sprandą, krūtinę. Čia šiandien 110°.

Aš iškėliau vandenį ir pakišau po uola, kuri buvo karšta, kaip gerai įkūrentas duonkepys. Užmetęs kelias kuokštes žolių, kamuoliais besimaišančių man prie kojų, išsitraukiau mazgotę ir nusiėmiau šalimą. Iš jo šovė į nosį prakaito garas. Nuo sprando ir nuo pečių žliugėmis tekėjo karštas skystimas ir tvenkėsi po kelnų diržu. Išlapę visi skudurai, kiek jų turiu subazavęs ant tos pasmerktos kūno dalies, nejaukiai šutino mano liemenį.

Dar suveržiu diržą, prilaikydamas prakaito linkmę, kad ji srovė neprasimuštų blauzdomis į batus, ir šlampu toliau. Žliungu putomis, kaip pavasarį apkapotas klevas, kai iš jo visomis drėvėmis pasipila sula. Ir saulės atokaitoje ji rūksta, putoja, skleidama mielių kvapą. O, koks galingas, nesuvaldomas, smarkesnis už hidrogen tas kvapas!.. Jis plėšo bonkas, ažuolines statines, net Bavarijos rūsius išneša į orą. Tai visais takais nuo kaimyninių sodybų voromis traukia į jį visų giminių skruzdėlės, skrenda musės, bimbalai, zuja akimi nematomi mašalėliai, kurie medžio kamienui net temdo saulę. O žliugimas, žaliojo muilo putomis aptukęs kamienas pila saldžiarūgštį svaigalą iki nukritimo. Laimė, kad rūsčioji Kalifornija neišleidžia jokių įtartinų sėklų ir smulkių sutvėrimų. Jie mane apipulę ir suėstų.

Lipdamas į mašiną, mano bosas pridūrė:

—Jeigu ten, — parodė į viršukalnes, — pamatytum kalną katę, nenusigąsk — jos žemyn nelipa.

—Ar turite pasirašę kokią sutartį, kad kačių viršus, o jūsų apačia?

—Šiur, turim. Kaip Ribentropas su Molotovu.

Apsukęs ratą, bosas vėl sustojo.

—Tu matai aną parudusią pievelę už tvoros? Labai nesižavėk tu ja ir, baigęs darbą, nenuėik ten pasilsėti. Geriau gulk čia ant žvyro. Ten vyrai sugavo juodąją našlę. Ar tu žinai, kas tokia ta našlė?

Palingavau galvą.

—Matai, matai. Jeigu ji tau įkās, po kelių sekundžių tu būsi ištistas.

O! Tai ji daug pasiutesnė už baltašias našles. Viena baltoji mane

kramtė ištisus trejus metus ir, matai, aš dar dabar tebesu gyvas.

Saldžiai ir plačiai, atmušęs užbrinkusį kosulį, nusikvatojo bosas.

—Kai mudu būsim mieste, aš tau už tai įkrėsiu penkis martini!

Paspaudė džipą ir nurūko per kalvas, kildamas ir smukdamas, lyg guminė valtis per bangas. Suodini dūmai praskydusia marškele nusidriekė per visą diendaržį, kuriame likau aš vienas. Kažką tolimą, kažkur slankiojantį ir tyliai, bejėgiai dejuojantį man priminė tie dūmai. Ganyklą, ilgesingus takus per lankas, platų, platų minorinį vakarą, kuriame nuo kalno matai vėstančius lelijavus žemės pakraščius po išgiedrintu ir ramybe apsilvikiusiu dangum. Tai susimąsčiusi naktis ateina į mano tėviškę. Tenai jau vakaras, kai čia pati popietės kaitra...

Pasipurčiau. Tur būt, ano šalčio nukrėstas...

Griebiau kaltus, grąžtus ir apžergiau akmenį visu savo svoriu. Jis aštrus, gruoblėtas. Pasijutau lyg nykštukas, sėdintis ant žvynuotos slibino keteros, kuris, laukdamas aukos, užsimaskavo po žeme. Iš keteros dydžio spėjau, kur jo galva ir kur uodega. Atsigrežiau ir atidžiai apžvelgiau, ar kur nors iš žemės nesiveržia dūmai ir liepsna. Iš patyrimo žinau, kad slibinai savo vidurius smala apkūrena. Kalu ir laukiu, kada jis pajudės, išlįs ir raumodamas nešios mane po slėnį. Ir jeigu išliksiu gyvas, o, kokią puikią aš tada paseksiu pasaką. Juk tie, kurie pasakas sekė, kovojo su slibiniais, matė, kai jie ryja gražiausias karalaites. Kurias išgelbėjo, tos tapo jų žmonomis ir juos padarė karaliais. Ir ilgai, ilgai didžioje meilėje jie gyveno. Dabar atėjo mano eilė. Tik nematau aplinkui jokios karalaitės. Net jokios televizijos žvaigždės.

Praeita savaitė man buvo daug duosnesnė šio užburto pasaulio staigmenomis. Pirmą kartą aš akių ir ausų pojūčiais, net rankų palietimu patyriau, kaip čia iš toli girdimos pasakos virsta tikrove. Graudžiai neįtikima, bet žiauriai realia. ... Vieną dieną aš vilkau elektros laidus ant aukštokos kalvos, kurios viršugalvyje, kaip įkibusi širšė stovėjo vėjo supešiota trobelė. Užvilkau ir po jos švendriniau užlaidu susiradav pavėšį. Jau gerai atsipūtęs, pamačiau, kad žingsnio atstume status skardis garma į prarają. Ledinė ranka paglostė man nugarą: o jeigu kristum? Ne, ne, sveiku protu būdamas, kogi čia krisi. Bet prapraja neatleidžia mano akių. Ir žiūriu į ją, kaip smauglio paraližuota kiaunė.

—Halo! — moteriškas balsas.

To balso nenugalima jėga mane atplėšė nuo prarajos. Pakėliau galvą. Mergaitė. Ir taip apsirengusi, kad visas pagundas matai ir net nuodėmes skaitai. Žvaigždė? Tai kas gi daugiau, jeigu ne žvaigždė. Aišku, žvaigždė. Šioj pasakų teritorijoje negali maišytis joks žemiškas padaras. Žinoma, išskyrus mus, mirtinguosius, kurie visoms pasakoms padedam konkrečius pagrindus. Pagal reikalą: iš plytų, akmenų, cemento, iš lentų, o dažniausiai iš faneros. Ji priėjo ir atsisėdo šalia manęs. Ir taip arti, kad, nenusigąskit, beveik laukiau apkabini-mo. Juk sapne tai įmanoma. Iš mano marškinių kišenėlės išsitraukė cigaretę, nuo manęs užsidegė, stipriai užtraukė ir bandė leisti dūmų rutuliukus. Bet vėjas juos griebė nuo pat panosės,utaršė ir nusi-nešė. Supykto žvaigždė ir cigaretę nusviedė prie mano kojų. Užmink!

PRIE KIPARISO,

kurį vakar čia pastatėm

*Ištrauka iš atsiminimų knygos apie filmos studijas
"Mano kelias į Hollywoodą"*

Ji buvo basa. O čia numesti degantį daiktą — beveik valstybės išdavimas. Tie kalnai — parako sandėliai. Mes rūkome slapta, užlindę už uolų, kaip vagys.

Žvaigždė atsisuko. Ji perskrodė mane savo akimis, ir krūtinėje pajutau išilginį pjūvį. Kažkas apdrungo ten ir atidreko. Srūva tokia maloni šiluma. Aš skėstu į saldžią miglą, kuri glaudosi, vysto, medum lipina, kaip korį, širdies kavernas, tarpina užkalkėjusias arterijas. Sklinda mano krūtinėje skliautai, plinta, auga erdvė, kuriai bus maža visų šių tarpukalnių oro. Sriūbtelsiu vieną gurgšnį, ir tie slėniai paliks negyvai iščiulpti. Vienu traukimu prarysiu ant miesto užgulų smogą ir per kalnus nuspjausiu jį į dykumą. Uolas, kaip sviedinius, nuleisiu į prarajas. Išsirausiu medį ir kaip beisbolo lazda švaistysiu mikliau ir išdidžiau, negu Poderis, Tai tu sakyk, kokia galybė akių! Ir tos akys — švieži, vos pribrendę kaštanai, kurie iš persprogusio kevalo veržiasi lauk. O mergaitė strazdenota, raina, amaro nukrėsta, kaip agrasto uoga. Ant bronzavo kūno jis žydi, šoka į viršų, neleidamas užgesinti savo spalvos.

Bet patikėkit, kad ji graži. Ji tobulai lipinta, išdrožinėta, išglostyta. Švelnūs perėjimai pilni lengvų šešėlių, kurie virpa ir keičia šviesas. Ir matau srūvančią srovę jos kūno įlinkimuose. Ir stebiu atidžiau nei upelių tekėjimą žydinčiuose Alpių slėniuose. Ką aš daryčiau, jeigu rytą pabudęs rasčiau ant savo kaklo tokias margas rankas? Tur būt, surikčiau: gelbėkit, gyvatė mane smaugia!

Raiboji žvaigždėlė lengvai nuleido nuo manęs savo akis ir jas užvožė dideliais antvožais, kurių krašteliai juodais lenktais spygliais išdabinti. Paskui panarino tarp rankų savo galvą. Ir ilgai rymojo, lyg didelį gvazdiką pumpurą praskėstais pirštais apglėbdama.

—Ar tu tuoju grįši į studijų miestą?

—Tik vakare.

—Tai negerai, negerai...

—O kas?

—Aš noriu, kad tu mane įvestum į studiją. Legaliu keliu aš nepraeinu pro policiją. O aš turiu ten patekti, kad mane pamatytų. Tu matai, kokia aš originali?

Ji atsistojo, apsisuko, lengvai sunėrė ant kaklo rankas ir pirštais, kaip šokolado košę, perkošė savo plaukus.

—Nori patekti į studiją? Kad aš pats dar ten neįeinu. Šeštas mėnuo aš čia dirbu, bet studijų dar nemačiau. Tik praeidamas kai ką pamatau pro praviras duris.

—Tai ką tu čia darai? — paklausė nusivylusi

—Dirbu kalnuose, dykumoje. Ten mes darome oazes, sodiname palmes.

—Ir jos auga karštame smėlyje?

—Ne, neauga. Kai mes iš dykumų išvažiuojam ir palmes išsivežam.

—Tai įdomu, jaudinančiai įdomu. Ar su jumis dirba ir moterys?

—Tik vieni vyrai. Kur girdėjai,

kad darbininkams leisų tokį liuksusą.

—Gaila, labai gaila, — beveik sudejavo, — Aš tikėjau, kad tu man padėsi. Tu europietis ir tavo veidas pilnas jautrumo. Tu žinai, kas yra kančia. Aš iš Denverio. Ir negaliu važiuoti namo, kol čia neįeisiu.

—O kas čia traukia? Garbė, pinigai ar išgarsėjė vyrai?

—Ne, ne, jų man nereikia. Aš noriu tapti aktore. Tai kas, kad aš nedidelė ir negraži. Bet, žiūrėk, mano kūnas, kaip aguonų pyragaitis. O čia ieško originalų. Juk aš daug įdomesnė už tas mergaites, kurių prikimšta televizija. Aš pykstu, kad jos ten nevertai maišosi. Ir visi vyrai pyksta.

—Tu tikrai įdomi ir žavi.

—Tai kaip man ten patekti? Jei-gu aš ten įeisiu, tikrai neišeisiu. Visi mano sapnai rodo, kad aš ten liksiu.

—Tu gali ten įeiti. Tik ne šiuo keliu ir ne tokia kaip dabar atrodai.

—Sakyk, kaip? Antai, ant uolos mano drabužiai ir aš apsirengsiu.

—O kaip tu čia atėjai?

—Per kalvas. Ten nėra sargybų.

—Mostelėjo į pietus.

—Tu gali ten įvažiuoti su ekskursijomis. Bet pačių studijų ekskursijoms nerodo. Gali eiti išbandyti savo fotogeniškumą. Gal tas žavus tavo margumas fotografijoje susilies.

—Ne, ne, ant visų fotografijų aš tokia marga.

—Bet už tą bandymą reikės užmokėti. Ir reikalinga turėti rekomendaciją.

—Neįmanoma. Aš nieko nepažįstu.

—Rytoj lygiai antrą valandą po pietų atvažiuok prie studijos šiaurinių vartų. Tik ne prie didžiųjų, ten būsi atstumta, bet būtinai prie šiaurinių. Aš tave įvesiu ir supažindinsiu su personalinio ofiso vyriausia buse. Tu paprašysi darbo.

—Ji — moteris? Tai blogai. Moteris neapkenčia moterų ir ji mane išvys. Aš pati neapkenčiu moterų, nes jos visur man trukdo. Kai kada aš taip persiuntu, kad noriu išnaukinti visas moteris ir likti tik viena. O!.. tada jie man visi bučiuotų kojas.

—Šita moteris nėra tokia rūsti, kaip tu. Ji ir moterims padeda. Jos pavardė Alice Dotts. Gera mano pažįstama. Ji nurodys, kur tau reikia kreiptis. O kai pagausi progą susitikti su režisieriais ir operatoriais, tai — daug laimės!

Ji pripuolė ir mane apglėbė.

—Aš jaučiau... jaučiau... Tu nesi-juok iš manęs. Tu suprantai mano nerimą, troškimą. Niekuomet neužmiršiu. Einu apsirengti ir grįšiu atgal užčiaupta burna, kad viltis neišsprūstų iš mano širdies.

Ir nustraksėjo prie uolos linksma, kaip balandy strazdas, rūščią žiemą išmitęs. Aš nuleidau akis, galvodamas, kokiems paukščiams ją pri-skirti. Tropikams? Ne, ne. Ten ryškios, rėkiančios spalvos drasko-si, kaip katės. Tai griežtas, klasiki-nis šiaurės paukščio apsirengimas. Matyt, švedų, norvegų ar suomių

Nukelta į 17 psl.

ELENA TUMIENĖ

ELENA TUMIENĖ, su pirmu rinkiniu "Karaliai ir šventieji" debiutavo 1957 metais. Atidavusi meninę duoklę tautinei tradicijai, poetė vėliau vis labiau pasineria į aplinką. Ieškodama prasmės ir ritmo, poetė kalba vaizdais, kurie alsuoja aktualija. Religinė tematika išplaukia iš gyvenimo pulso: žmogus jaučia, kad dievybės jis paneigti negali, dėlto jis ieško tobulesnio tikėjimo, apie kurį kalba Toynbee ir kt. Kitur autorė kalba "nuotai-komis", nesuderintomis ir kartais nerimtomis, kaip ir patsai gyvenimas. Be smulkių dalykų, poetė yra parašiusi poetinę prūsų dramą "Emantė". Latest poems by poetess Elena Tumienė, Los Angeles, California.

ISTORINĖ ŽMONIJOS GIESMĖ

Ar Tave pažįstu?
Ar Tave žinau?
Brahma, Jahve, Kristau,
Aš meldžiausi Tau.

Margą Vaivos juostą —
Tai tiltu dievų,
Debesėlio skruostą
Sostu vadinu.

Ir žinau taipogi,
Tavo spalvos — Tu
Purpurinėj uogoj,
Liūlesj javų...

Mylimoji manė:
Tu — jos ilgesys;
Bitelė kamanė:
Tu — žiedo širdis.

Vieni sakė oras,
Vėjelis esi;
Antri — meteoras,
Sudegęs širdy.

Dar kiti kalbėjo,
Jog Tu — tai aš pats.
Nuostabi idėja,
Jei ašen Viešpats...

Ir dar kad ne vienas,
Daugelis esmi.
Kad many gyvena
Viešpatys keli.

Ar Tave pažįstu?
Ar Tave žinau?
Brahma, Jahve, Kristau,
Aš meldžiausi Tau.

Vieni sako geras
Begaliniai Tu;
O antri, kad maras
Ir rykštė tautų.

Treti sako tyras,
Meilė nekalta,
Esi skausmo vyras,
Hostija balta.

Ir, kad, Sutvėrėjau,
Numirei už mus;
Tas, kurs nusidėjo,
Kad mirtų ramus.

O kiti: vien skausmo
Žemėj su kaupu,
Ir mirtis bejausmė,
Priatelė kapų...

Kai "pasigailėkit!"
Šaukiuosi siela,
Man teatsiliepia
Pasaulių tylą.

Aš — pūkelis vėjuj.
Visa be prasmės.
Sukūręs žmonių,
Tu iš jos juokies.

Ar tave pažįstu?
Ar Tave žinau?
Brahma, Jahve, Kristau,
Aš lenkiuosi Tau.

Ar Tu būtum meilė,
Ar Tu ilgesys,
Ar snieguolė baili,
Ar žmogaus širdis,

Ar būtum mirazas,
Auksas pilnatis,
Ar vaikelis mažas
Tvarto prakartės,

Ar Tu gruodas sausio,
Brangus ilgesy?!
Man visų svarbiausia:
Kurs Esi — Esi.

ADONIS IR SIBILĖ

Tikrai. Po truputį jau vėsta.
Tad malonėk prie lango sėsti.

Iš čia matysi miestą visą
Su palmėmis ir kiparisais.

Tiesa, pagirt turiu, Adoni,
Tave už visad gerą skonį.

Nors nesakau — ji Afroditė...
Vienok gana graži mergytė,

Bet nematau joj nieko reto.
Kavos tau dar? O gal arbatos?

Na, akys? Emeraldai ir safirai.
Taigi... Dangus ir žalios girios.

Kas tikra — per brangų
šiandieną. Žino
Visi tai. Cukraus ar citrinosi

Palik ramybėj ją, Adoni.
Jau apie jus kalbėti ima žmonės.

Ada Korsakaitė

Jūratė ir Kastytis, vitražas /Stained glass

Chicagos Lietuvių Operos Choro dovana mecenatams A. ir M. Rudžiams.

NAKTĮ DIDMIESTY

Aplinkui robotų pulkai...
(Ne Viešpaties vaikai).
Ak, jūs juokingi automatai,
Šaukite man — man žmogui,
Jog aš jūsų dievas!
Amen! Aleliuja!
Ir
Ča - ča, ča - ča, ča - ča...

Nebeisim niekur jau iš čia.
Saldus šis ritmas, lyg lotosas.
Erdvių dinamika kraujų dainuoja,
Kai skabrios šviesos slankų šoki šoka:
Pirmyn, aukštyn,
Žemyn,
Atgal keliaklūpsčia.
"Ča - ča, ča - ča, ča - ča.
Mes didmiesčio dvasia!"

Aplinkui robotų pulkai.
Tarnaukit, man, vaikai!
Aš pagaliau pasiekiau, ko norėjau —
Esu karalius ir kūrėjas.
Ča - ča, ča - ča...
Bet kur toliau iš čia?

Jo Eminencijai kardinolui A. Meyer 1960 m. lapkr. 26 Balfo banketo metu Juozas Bertulis įteikia kardinolui dedikuotus savo kūrinys — *Ecce Sacerdos* ir *Offertorium-Cantata Tu es Sacerdos*.

Composer J. Bertulis presents his compositions — *Ecce Sacerdos* and *Offertorium Cantata* to His Eminence Cardinal A. Meyer during the banquet of BALF on Nov. 26, 1960, in Chicago.

Liet. Muzikologijos Archyvas Chicagoje. Vidury stovi archyvo įsteigėjas ir mecenatas prof. J. Žilevičius, jo dešinėje išdėininkas Valerijonas Šimkus ir kairėje J. Bertulis, vice kuratorius.

Lithuanian Archive of Musicology in Chicago.

MUZIKAS JUOZAS BERTULIS

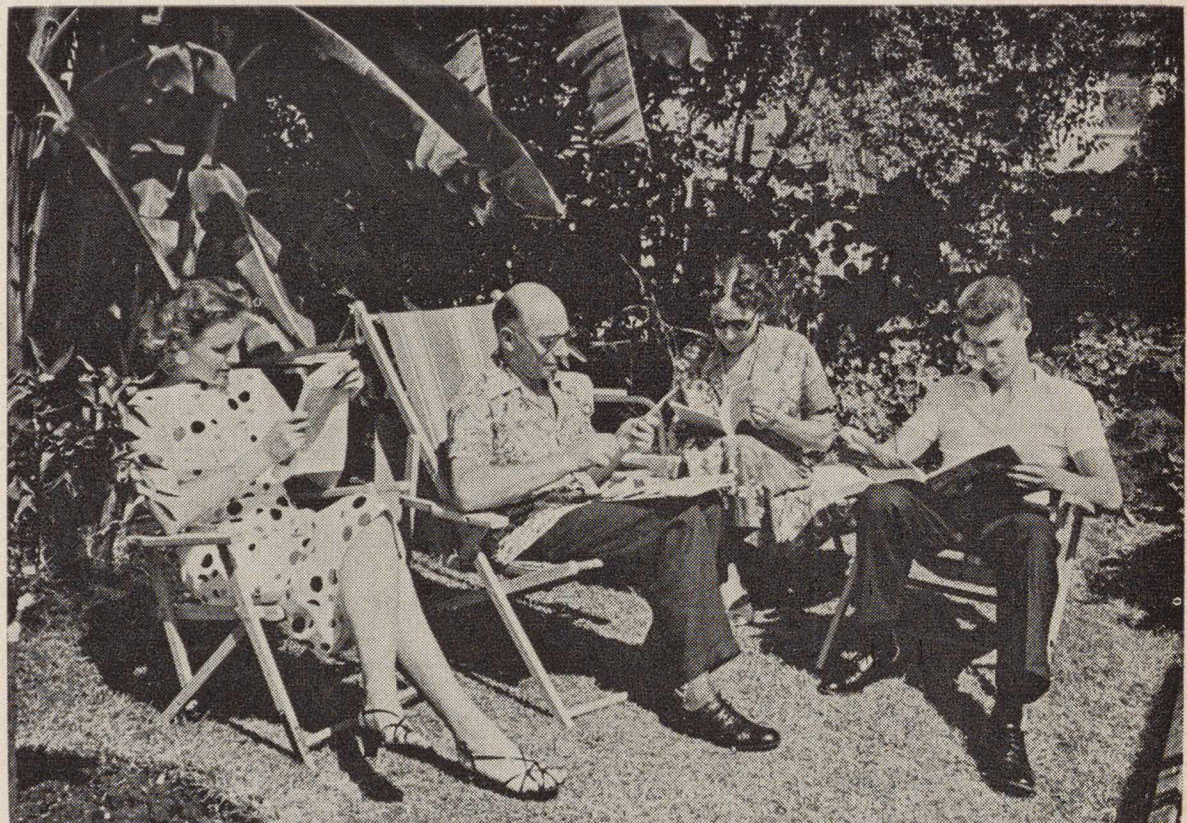
Kompozitorius, mokytojas ir visuomenės veikėjas

Lapkričio 7 d. Chicagoje Juozas Bertulis atšventė trigubą sukaktį: 52 metai nuo pirmo vaidinimo scenoje, 51 — nuo pirmo dirigavimo chorų scenoje ir 45 nuo to, kai buvo paskirtas okupacijos metais Tryškių pradžios mokyklos mokytoju ir vedėju.

Lietuvių Muzikų Komisija, sujungusi šias sukaktis į vieną, Jaunimo Centro didžiojoje salėje surengė sukaktuvininko darbų parodėlę su prof. Vl. Jakubėno (jis ir susirin-

kimui vadovavo) ir lituanisto Juozo Kreivėno paskaitomis. Buvo ir koncertinė programa, sudaryta iš sukaktuvininko kūrybos, kurią atliko baritonas J. Laurušonis, smuikinininkas P. Matiukas, jaunas pianistas J. Vasaitis. Taip pat pasirodė S. Velbasio baleto studijos mergaičių grupė ir Jaunimo Centro studentų choras.

Sukaktuvininkas J. Bertulis savo kalboje, be kita ko, plačiau palietė abstraktinės muzikos būdą.

Muzikas Juozas Bertulis savo šeimoje Los Angeles, Calif., 1959. Iš kairės: dukterė Gražina-Irena, muzikas Bertulis, žmona Eugenija ir sūnus Arvydas-Aleksandras.

Juozas Bertulis and his family in Los Angeles, Calif., 1959.

J. Bertulis Jurbarko pradinės mokyklos vedėjas (2-ras iš dešinės). Sėdi: mokytojai Semenavičius, šukaitytė, kapellonas kun. Stakauskas, vokiečių Kreislehrer Kirschtein, J. Bertulis ir muzikos mokytojas Pocius. 1918 m.

J. Bertulis, principal of Jurbarkas Elementary School in Lithuania (second from right).

Minėjimas baigtas vakariene. Per abi vietas buvo nemažas skaičius susidomėjusių sukaktuvininko veikla. Eilė asemnų sukaktuvininką pasveikino raštu.

muziką, pradėjo ją dėstyti šiaulių gimnazijoje. Vėliau mokė Ukmergės lietuvių, lenkų ir žydų gimnazijose. ir vakariniuose mokytojų kursuose.

Stojęs savanoriu, iš kariuomenės išėjo jaun. leitenanto laipsniu.

J. Bertulio veikla yra šakota. Būdamas gyvo, apskraus būdo, pilnas sumanymų, lengvai jis įsijungė į bet kokią visuomeninę veiklą, nors jo pagrindinė sritis yra muzika.

Juozas Bertulis, gimęs 1893 metais, Joniškio lankė pradžios ir vid. mokyklas ir kartu mokėsi muzikos pas vietinį vargonininką K. Diržį, tais laikais garsėjusį savo muzikiniiais sugebėjimais visoje Lietuvoje. Lankydamas šiaulių gimnaziją, muzikos mokėsi toliau. Vėliau porą metų gilinosi į filosofiją. Gavęs teisę mokyti gimnazijoje dainavimą ir

1924 m. J. Bertulis vėl sėda į mokyklos suolą: įstoja į Klaipėdos konservatoriją ir studijuoja kontrabasą, kompoziciją ir pedagoginį skyrių. Baigęs ten pat mokytojų kursų, vėliau buvo inspektorium. Kai vietoj valstybinės konservatorijos buvo įsteigta švietimo Ministerijos remiama privati muzikos mokykla, J. Bertulis buvo tos mokyklos vicedirektorius. Dėstė Klaipėdos miesto vokiečių muzikos mokykloje. Tuo laiku išvystė plačią pedagoginę veiklą.

(Pabaiga sekančiame psl.)

Antrą kartą komunistams okupavus Lietuvą, J. Bertulis, kaip ir daugelis, pasitraukė į Vakarų. Gyvendamas Vokietijoje, su vengrų orkestru važinėjo koncertuodamas po Vokietijos miestus; apsistojęs Frankfurte, metus gilinosi pas to miesto konservatorijos profesorių kompozicijoje, kurią buvo studijavęs Klaipėdoje pas Stasį Šimkų ir J. Žilevičių. Miunchene D. P. universiteto vadovybė buvo pavedusi J. Bertuliui organizuoti konservatoriją ir paskyrusi jos direktorium. J. Bertulio veiklos neįmanoma trumpam rašinėly išvardinti ir apibūdinti.

Kompozicijos srity J. Bertulis yra

Uždarius Klaipėdos Valstybinę Konservatoriją, kad šios pozicijos neužimtų vokiečiai su Klaipėdos miesto svarbiausių organizacijų pritarmuo ir su Klaipėdos krašto gubernatoriaus parama, J. Bertulis atgaivino ją kaip pusiau privačią Muzikos Mokyklą. J. Bertulis buvo vice direktorius.

Čia matome didesnę dalį mokytojų ir mokinių, kurie 1935/36 mokslo metų pabaigoje atliko kai kurių dalykų egzaminus. Iš kairės mokytojai (sėdi): Klepackas — violos kl. mokyt., P. Matiukas — smuiko kl. mok., G. Kaušas — muzikos mokyt. vokiečių mokiniams, J. Bertulis — vice direkt., teorijos dalykų mokyt., J. Bendorius — šviet. Ministerijos atstovas, Ig. Prielgauskas — direktorius, S. Juodvalkienė — fortepijono kl., K. Urbonas — violončelės kl. ir Bernšteinas — fortep. kl. Kairėj pusėj stovi V. Janiškis — muz. mokykl. sekretorius. Trūksta Stp. Sodeikos — dainavimo kl. mokyto. ir kai kurių kitų dalykų mokytojų.

Lecturers and students of Klaipėda School of Music, 1935-36.

J. Bertulis Lietuvos kariuomenėje (sėdi pirmas iš kairės). Grupė nusifotografavusi 1920 m., kai rašytoja S. Čiurlionienė buvo atvykusi skaityti kariam paskaitą. II-je eilėje antras iš kairės — pulko vadas Ig. Musteikis. J. Bertulis in the Lithuanian army (seated first from left).

parašęs arti 200 įvairių didesnių bei mažesnių kūrinių. Iš didesniųjų:

Simfonija Pavasaris, mišios Requiem, 2 operetės, ilgos ir trumpesnės variacijos fortepijonui, taip pat styginiams instrumentams, chorams, solo dainų ir kt.

Teorijos srityje yra parašęs šiuos veikalus: Muzikos teorijos metodika, Solfedžio, Harmonijos metodika, Muzikos instrumentuotės vadovėlis ir kt. Vaikų darželiui J. Bertulis parašė ir išleido Pirmieji skambučiai, ir Lietuvos skambučiai. Didesnė dalis jo kūrybos tebėra rankraščiuose. Daug įvairiomis temomis, ypatingai muzikos srities, rašė ir rašo spaudoje, dažnai pasirašydamas slapyvardžiu Dėdė Juozas.

Juozas Žilevičius

KNYGOS IR AUTORIAI

ŽVILGSNIS Į DIDŽIOJO NERIMO KNYGĄ

Pr. Gaidamavičius, **Didysis nerimas**. Žvilgsnis ieškančio žmogaus širdin. Immaculata, Putnam, Conn. leidinys. 1961. 298 psl. Kaina 2.50.

Pati knygos antraštė — Didysis nerimas — rodo jos turinį, būtent, ši knyga yra iš religijos psichologijos ir gyvenimo filosofijos srities. Tai, ką knygos autorius vadina "didžiojo nerimu", yra vienas iš svarbiausių gelmių psichologijos tyrimo objektų.

Knyga turi 5 dalis: Nerami prigimtis, Nerimas Dievop, Nerimo drama, Išsipildymas ir Praradimas. Dr. Pr. Gaidamavičius savo tezes remia didžiųjų menininkų, ypač rašytojų, viešomis, literatūrinėmis išpažintimis, išreikštomis tiesioginiu būdu arba per jų kūrinių horojus.

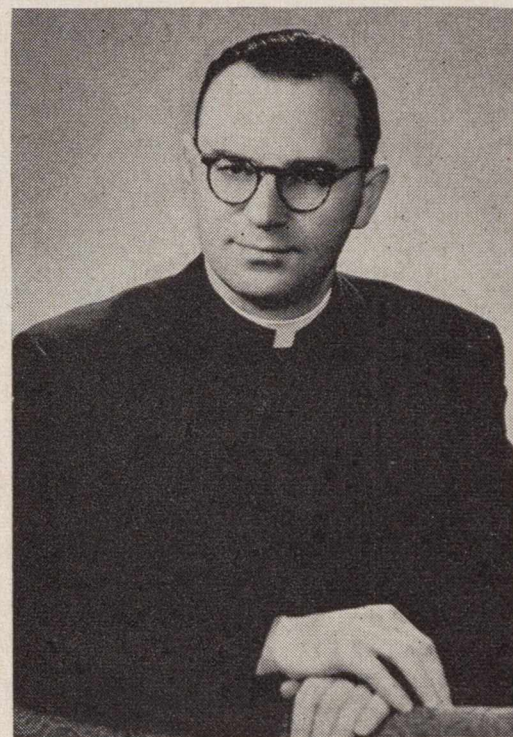
Iš filosofų autorius cituoja Heideggerį, Jaspersą, Bergsoną, Nietzsche, Maritainą, Kiekegaardą, Berdiajevą, šv. Augustiną ir kt. Kaip gyvenimo filosofas dr. Pr. Gaidamavičius yra katalikiškas egzistencialistas.

Psichologinę savo knygos dalį autorius iliustruoja daugiausia didžiųjų rašytojų posakiais, nes iš tiesų meno kūrėjai arčiau pažįsta ir tiksliau išreiškia žmogaus sielos gelmes, negu filosofai, ypač tokie, kurie arba matematiškai įrodo Dievo buvimą arba matematiškai pasisako už agnosticizmą arba ateizmą, o menininkams "Dievo klausimas yra viršum bet kokios matematikos." Žmogaus širdis ilgisi ne "filosofų Dievo", ne Dievo įrodyto, bet tolimo, o Dievo mylimo ir artimo, to Dievo, kurį norisi ne tiek suprasti, kiek pamilti, išgyventi. A. Carelio žodžiais tariant, gyventi tai nereiškia suprasti, o mylėti — padėti kitiems, melstis ir dirbti. Grožinė literatūra kaip tik koncentruojasi meilėje, pagalboje kitiems, maldoje ir darbe.

Pr. Gaidamavičius, matyt, yra studijavęs pasaulinę literatūrą, ypač tokius rašytojus, kaip Dostojevskis, Tolstojus, Mickevičius, Rilke, Ibsenas, Claudel, O. Wilde, Goethe, kurie ne vien grožį kuria, bet ir filosofuoja ir per tai darė ir daro arba teigiamos arba neigiamos įtakos žmonių sąmonei ir pasaulėžiūrai.

Autorius rašo: "Menas yra tuo būdingas, jog jis mato daug toliau nei alinanti kasdienybė. Jo žvilgsnis užgriebia tas sritis, kuriose slypi didieji sielos virpėjimai. Jis atskleidžia juos ne akiai fotografuodamas bei vaizduodamas gyvenimą, o jį sudėstydamas, perkurdamas ir naujai išreikšdamas. Tuo būdu menas pajėgia atskleisti tai, kas yra esminga, ir parodyti tuos pradus, kurie dingsta kasdienybėje. Plačia savo prigimtimi menas siekia pralaužti kasdienybės ratą ir išeiti į platybės horizontus" (44-5 p.) Tokia Pr. Gaidamavičiaus pažiūra į meną; autorius teisis katalikišku požiūriu, bet jis šioje knygoje cituoja Sartre, Gide, Nietzsche, kurie savo kūriniuose skaitytojų mintis ir jausmus ne visada kreipia į "platbių horizontus", o dažnai daro priešingai — skelbia cinizmą ir ciniškas pažiūras į žmogaus polėkį aukštyne, į Dievą. Kad toks "liberalus" žvilgsnis pavojingas, toli nieškan-

matom ir lietuviškoj spaudoj: ciniška kasdienybė, surrealistinis sąmonės vaizdų jaukalas ir nihilizmas yra "Čelestos" turinys, betgi ne tik liberalinėje, o ir mūsų katalikų spaudoje, neišskiriant nė P. Gaidamavičiaus redaguojamo savaitraščio, autoriui ir knygai tiesiog himnai giedami, kai tuo tarpu jis mažų mažiausia tėra pavėlavęs dekadentas. N. Berdiajevo žodžiais tariant, tai yra ženklas, kad mūsų sąmonėje nyksta riba tarp gėrio ir blogio. Aplamai tariant, ne visi meno kūrėjai pozityviai vaizduoja didįjį nerimą.

Dr. Pr. Gaidamavičius

Antra vertus, Pr. Gaidamavičius moka ir bedieviškuose rašytojuose rasti tokių sielos virpėjimų, kurie patvirtina, kad didysis nerimas yra realus žmogaus sielos reiškinys. Taip pat autorius giliai įžvelgia į ateizmo rūšis, jo niuansus, jo kilmės motyvus.

"Didysis nerimas" yra lengvai skaitoma knyga; ji teikia skaitytojui dvasinio malonumo, nes jos autorius ne vien filosofišškai tiki, bet ir išgyvena didįjį nerimą. Šiuo atžvilgiu tarp Kanto, Spinozos, Descartes iš vienos pusės ir P. Gaidamavičiaus iš antros yra nemažas skirtumas: Gaidamavičius yra gyvenimiškas, aktualus, nefilosofams be komentarų suprantamas, o to negalima pasakyti apie minėtus filosofus. Ši knyga būtų įdomi ir vertimuose į svetimas kalbas. Gal būt, Gaidamavičius Europoje būtų skaitomas ne mažiau negu T. Toth.

J. Gobis

Atsiųsta paminėti

Ignas Malėnas, **Elementorius Ė**. Iliustracijos Viktoro Simankevičiaus. Išleido Ateitis, dr. Juozo Kazicko lėšomis, minint Neries Bendrovės dešimtmetį, 112 psl. Spaudė Saleziečių spaustuve Italijoje, 1961. Įrišta kietais viršeliais. Gaunama pas knygų platiniojus ir leidykloje: 910 Willoughby Ave. Brooklyn 21, N. Y.

Aloyzas Baronas, **Lieptai ir bedugnės**. Romanas, laimėjęs "Draugo" \$1000 premiją. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. 1961 m. 280 psl. Kaina \$3.50. Viršelį piešė A. Kurauskas.

Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos VIII-sios 1958/59 m. m. laidos absolventai. Kairėje kampe vicedir. kun. K. Pečkys. I eilėje (iš kairės): Janina Liškevičiūtė, Birutė Lukaševičiūtė, Birutė Baradicaitė, Diana Draugelytė, Rūta Paplėnaitė, Silvija Pikelytė, Genė Kudokaitė, Audronė Valaitytė, Ramunė Kviklytė, Stefanija Krasauskaitė, Austė Paliokaitė, Vida Dūdėnaitė, Vida Kanišauskaitė. II eilėje: Ramunė Juodkaitė, Alviną Dobrovolskytė, Marija Stasiūnaitytė, Laimutė Beinoraitė, Aud-

ronė Bagdonaitė, Gražina Budrytė, Aurelija Balytė, Dalia Dičpinigaitytė, Rimvyda Maskoliūnaitė, Margarita Milkovaitytė, Danguolė Jankauskaitė, III-je eilėje: Kęstutis Žukas, Jonas Nalivaika, Algis Norvilas, Rimantas Repšys, Aleksandras Gaška, Jonas Račkauskas, Arvydas Paulikas, Algis Nausėdas, Petras Mikalajūnas, Romualdas Burneikis, Algis Bronišas, Edmundas Zeikus.

Foto Z. Degutis

1958-59 school year graduates of the Chicago Lituanistic High School.

CHICAGOS AUKŠT. LITUANISTIKOS MOKYKLOS ANTRASIS PENKMETIS

KUN. F. GURECKAS, London, England

Neseniai paklausus, ką davė Ali-cija Rugytė Aukštesniajai Lituanistinei Mokyklai, viena žinoma veikėja atsakė: "Viską!"

Ir pati A. Rugytė su moterišku paprastumu kartais išsitaravo "mano mokyklą", ir tai nevienam nepatikdavo. Nors Rūgytė niekad negalvojo paneigti kitų žmonių nuopelnų ir tik iš nuoširdaus pasiaukojimo "pasisavindavo" mokyklą, vis dėlto mes galime suprasti šį pasakymą kaip turintį didelį pagrindą mokyklos gyvenimo realybėje.

Ne tik būdama tos mokyklos direktorė, bet ir būdama viena iš pačių pirmųjų mokytojų, A. Rugytė lankė klebonus dėl naujos vietos mokyklai, rinko aukas su visu užsipyrimu.

Tapusi direktore, A. Rugytė pirmiausia susirūpino vadovėliais. Ypač pasigesta lietuvių literatūros vadovėlių. Surasti autoriai. Vadovėlius parašė mokyt. D. Velička ir J. Masilionis. Tai buvo milžiniškas darbas ir didelis tų mokytojų nuopelnas. Abu jie paruošė po 2 knygas: D. Velička — V-tai ir VI-tai klasei, mokyt. J. Masilionis — VII-tai ir VIII-tai klasei.

1958 metais kilo klausimas, kaip tuos vadovėlius išleisti. Tai buvo stambūs veikalai, kuriems išleisti vien pradžia reikėjo \$6.00.00. Žinant Chicagos sąlygas, reikia pasakyti, kad surinkti tiek pinigų buvo

didelis uždavinys. Jei šiandien tie pinigai surnkti ir 3 vadovėliai jau išleisti (o ketvirtasis ir paskutinis spaudoje), tai yra A. Rugytės didžiausias nuopelnas. Aišku, ji čia dirbo ne viena, daug sąmoningų lietuvių jai padėjo, ypač Motinų klubo garbės pirmininkė Marija Rudienė, atėjusi su 4,000.00 parama, taip pat Tėvų Komitetas su savo tūkstantine

ir Vydūno Fondas su \$5.00 paskola, bet visas galvosūkis, organizacija buvo A. Rugytės. Malonu paimti į rankas tuos vadovėlius: stambūs, gražiai išrūti veikalai. Ryžtis tam darbui be cento kišeniuje ne bet kas galėtų. Garbė visiems, kurie prie tų vadovėlių išleidimo prisidėjo — nuo autorių pradedant, geradariams baigiant.

Kitas didelis A. Rugytės nuopelnas — tai įsigijimas inventoriaus dešimčiai mokyklos klasių: suolų, lentų, paveikslų, kryžių klasėse. Čia vėl reikėjo sudaryti apie 8,000 dolerių. Tai buvo atlikta per vieną žiemą. 1956/57 mokslo metų laiko-

tarpyje. Mokykla turėjo suolus ir stalus pirma negu klasės buvo užbaigtos Jaunimo centro namuose.

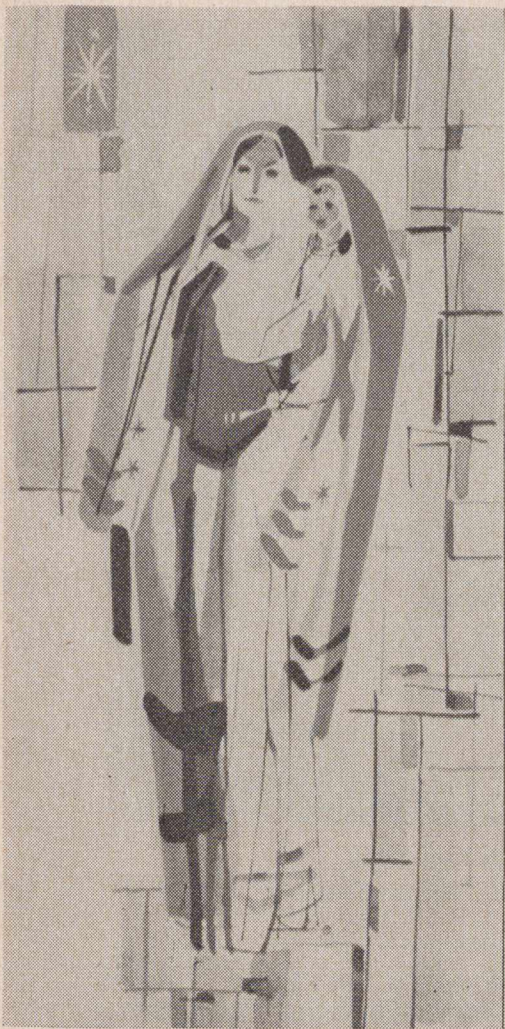
Kiekvienas aukotas doleris įrašytas aukso knygoje. Kas kitas buvo to inventoriaus vajeus priešakyje, jei ne mokyklos direktorė A. Rugytė; jai talkininkavo Mokytojų taryba, Tėvų komitetas, daug nuoširdžių lietuvių biznierių ir lietuviška visuomenė.

Mokyklos istorijoje, kaip šviesūs stulpai, išsiskiria mokyklos organizatoriai, direktoriai ir ypač mokytojai. Nesimčiau jų pasiaukojimo žo-

Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos 1960/61 m. m. abiturientai ir mokytojai. Pirmose eilėse matyti (iš dešinės): dir. A. Rūgytė, mokyt. D. Velička, J. Masilionis, dabart. direktorius.

1961 graduates and teachers of the Chicago Lituanistic High School.

V. K. Jonynas

—Vytautas K. Jonynas šiais metais nupiešė du piešinius kalėdinėms kortelėms, kurias išleido "Book-of-the-Month-Club". Viena tema yra grynai religinė: stilinga Madona su kūdikiu. Net ir tokiam, sakytume, komerciniame, pritaikomame darbe Jonyno piešinys lieka meno ribose.

Dailininkas šiam klubui kalėdines korteles piešia jau aštunti metai. Daug kas praėjusiais metais jau yra jas naudoję Kalėdų sveikinimams.

Norintieji gali kortelių užsisakyti. Užsisakoma ne mažiau 25, vienos kaina 15 c.

Adresas: Book of the Month Club, 345 Hudson St., New York 14, N.Y. (Niekur kitur nepardavinėjama).

~~~~~

Pabaiga iš 12psl. džiais įvertinti, bet tik prisiminkime juos ir jų darbo sąlygas: be savų patalpų, nuolat girdint priekaištus, be atlyginimo ar su mažu atlyginimu, be vadovėlių ir mokslo priemonių; be reguliaraus mokinių lankymosi ir be tinkamų būdų palaikyti drausmę. Šiame tamsiame situacijos fone ypač išryškėja tie minėti šviesūs stulpai — reikšmingi ar ilgamečiai mokytojai: pirmas mokyklos organizatorius ir direktorius Stasys Rudys (vieneri metai), dir. Benediktas Babrauskas (5 metai), Alicija Rugytė (6 metai mokytoja ir inspektorė ir 6 metai direktorė), kun. Jonas Raibužis (10 metų kapelionas), J. Masilionis (9 metai), O. Kriščiūnienė (8 metai su pertraukomis), Aldona Šimaitienė (8 metai), Domas Velička (7 metai) ir Apolinaras P. Bagdonas (6 metai).. Po mažiau metų mokytojavę ar tebemokytojavę sudarytų dar ilgą sąrašą. Tegų padarys tai mokyklos istorikas.

Mokykla sėmingai gyvuoja 10 metų. Kas jos pasisėkimo priežastis? Trumpai tariant, labai taikiai su gyvenanti ir pasiaukojusi Mokytojų taryba yra pirmoji mokyklos pasisėkimo priežastis. Greta mokytojų galėtume statyti pačius mokinių tėvus, be kurių lietuviško susipratimo mokykla būtų buvusi tuščia.

—Rugs. 8 — spalio 13 Washington Smithsonian Institute vyko tarptautinė keramikos paroda, kurioje buvo išstatyti 6 lietuvių menininkų kūriniai.

—Detroito Dramos Mėgėjų sambūris gruodžio 3 d. stato amerikiečių rašyt. Ruth Goetz 3 v. vaidinimą "Ipėdinė". Rež. Z. Arlauskaitė-Mikšienė.

—Detroito Dramos Sambūris lapkričio 11 atvykęs į Clevelandą vaidino Thomo Brandon 3 v. komediją "Karolio teta".. Rež. Z. Arlauskaitė-Mikšienė.

—Lapkr. 5. Marquette Parko liet. Lituanitinės Mokyklos mokinių ansamblis Indian Harbor, Ind., suvaidino D. Augienės scenos veikalėlį jaunimui "Velykos".

—Adelaidės Lietuvių Teatras, vadovaujamas rež. J. Gučiaus, pastatė A. Škėmos vaidinimą "žvakidė". Pagal S. Neliubšio eskizus dekoracijas piešė A. Kudirka.

—Hamiltono teatras "Aukuras" išsirinko naują vadovybę: adm. K. Baronas, sekr. A. Mingėla, išd. A. Stasevičius, techn. reikalų ved. Ad. Dalangauskas. Gruodžio 10 stato vaikams vaidinimą "Sniego karalaitė".

Teatro išvykos: lapkr. 18 — Delhi, Ont., 1962 m. sausio 20 Rochester.

Teatro žisisorė E. Dauguvietytė-Kudabienė.

— "Draugo" romano konkursui šiais metais atsiųsta 9 grožinės prozos rankraščiai.

Dr. J. Šliūpas (1861-1944)

Pašto ženklas, išl. 1933 m. "Aušros" 50 metų sukakčiai paminėti. Šiais metais suėjo 100 metų nuo J. Šliūpo, vieno žymiųjų "Aušros" ir poaušrio Lietuvos veikėjų gimimo. Vienas iš ta proga surengtų minėjimų yra Los Angelės Tėvynės Mylėtojų skyriaus gruodžio 9 d. rengiamas minėjimas su A. Devenienės paskaita.

—Vak. Vokietijos lietuvių veiklon vis daugiau įsijungia iš okupuotos Lietuvos atvykusių. Eliza Gedikaitė gražiai talkininkavo kultūrinių dienų programoje, padeklamuodama Maironio kūrinių. Bremeno apylinkės valdybos pirm. yra energingas Bieliauskas. Jaunimo stovyklos vadovams talkininkavo Armonienė ir Gelžinienė. O Vokietijos Krašto biuletenyje rašoma: "Didelę staigmeną padarė 'Darnos' choras, vykdamas iš koncerto Koenigsteine, užsukęs stovyklon (Huettenfelde) ir davęs puikų dainų koncertą. Diena pasitaikė labai graži, tad salė buvo pilna svečių iš arti ir toli. Daugumą sudarė Raštatte susibūrę, neseniai iš Lietuvos atvykę lietuviai. Jau senai gimnazijos kiemas bematė tiek auto mašinų, kaip šio koncerto metu."

MŪSŲ RŪTA

Lee-Kilmonytė kopia į pirmąsias kino teatro žvaigždes.

Lapkričio 21 d. "Los Angeles Mirror" dienraštis vienas jo redaktorių Dick Williams aprašo kaip aktorius ir dabar savos filmų kompanijos bosas Frank Sinatra privačiuose namuose žiūrėjo Rūtos vaidinimo filme "Witness For The Prosecution", kur ji vaidina pagalbinę rolę. Sužavėtas Rūtos talentu Sinatra tuoj pat pakvietė ją į savo filmų kompaniją, pasirašydamas sutartį septyneriems metams. Bus sukami du filmai į metus su Rūta Kilmonyte.

Prieš tai tik Shirley McLane buvo panašiu būdu angažuota. Normaliai ta kompanija pasirenka sau aktorius iš didelės atrankos.

Naujos žvaigždės "krikštynos", kurias surengė F. Sinatra, vyko prabangiam Las Vegas restorane; Rūta sėdėjo prie vieno staliuko su Marilyn Monroe ir Elizabeth Taylor, gi pats Frank Sinatra nuo estrados pranešė susirinkusiems apie naujos "žvaigždės gimimą".

Keleri metai sunkaus, įtempto darbo, keli šimtai televizijos vaidinimų ir Hollywoodo susuktų filmų davė Rūtai Lee-Kilmonytei reikiamą patyrimą, gi talentas, puiki išvaizda ir žavus būdas padėjo skinti kelią į pačias aktoriaus karjeros viršūnes.

Laikraščio straipsnį puošia dvi iliustracijos, vaizduojančios Rūtą vieną atskirai ir kartu su Sinatra.

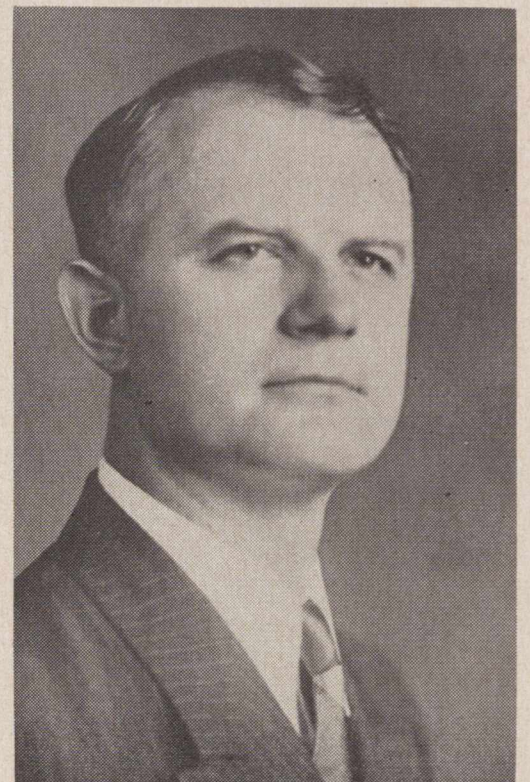
— Jaunimo dramo konkursui, kurį skelbė Pasaulio Liet. Bendruomenės centro valdyba Kanadoje, atsiųsta 17 veikalų. (Jų sąrašas paskelbtas spalio 28 d. "Draugo" šeštadienio kultūros priede.).

V. Petravičius

—Nauja dailės galerija Chicago Savings and Loan Ass'n Art Gallery (6245 S. Western Ave, Chicago, Ill.) atidaryta lapkr. 11 d. dail. V. Petravičiaus paroda, kuri truks visą mėnesį. Parodos tvarkytojas dail. A. Valeška.

Šioje parodoje dailininkas išstatė ir naujų savo darbų, rodančių naują kryptį ir naujus stiliaus ieškojimus.

JUOZAS TYSLIAVA

TYSLIAVA TOLYN...

Lapkričio 11 d. New Yorke nuo širdies smūgio mirė Juozas Tysliava, — poetas, žurnalistas ir "Vienybės" redaktorius, kurią jis redagavo nuo 1932 metų (o nuo 1940 buvo ir jos leidėjas).

J. Tysliava gimė 1902 m. lapkr. 1 d. Keturvalakių valsčiuje Vilkauskio apskr. Vaikystėje buvo artimas kitų dviejų poetų Kazio Bradūno ir Salomejos Bačinskaitės kaimynas, deja, anksti iš tėviškės išėjęs. Toji talentingų širvintos upelės poetų trijulė Naujosios Lietuvos Parnase, kaip senieji šventosios poetai — Strazdelis, Baranauskas ir Vienažindys, — užima vieną iškiliausių vietų ir laukia lietuviško Nadlerio plunksnos.

"Tai išėjau išklydau į pasaulį — Lūšnelė samanota dingo tolumoj" — pirmojo Tysliavos eilių rinkinio motto nuostabiai tinka visam poeto gyvenimui: anksti išėjęs iš gimtinės, anksti išvyko iš Lietuvos, iš karto kaip poetas vagabundas, o vėliau ir visam laikui apsistojęs svetimose žemėse, kurios pilietybės nepriėmė, likdamas Lietuvos piliečiu.

Būdamas 16 metų išėjo iš tėviškės (kur liko motina ir patėvis) ir stojo savanoriu karuomenėn. Žurnalisto K. Obolėno teigimu populiarioji to meto daina "Tupi lenkas už kalniuko, žiba akys kaip velniuko... esanti Tysliavos parašyta.

Pirmasis Tysliavos eilių rinkinys "Žaltvykslės" išėjo 1922 m.; toliau pamečiui ėjo knyga po knygos: 1923 — Traukinys, 1924 — Nemuno rąkose, 1925 — Auksu lyta ir 1926 — Tolyn. Tuo metu jis jau buvo apkeiliavęs daugelį Europos kraštų ir Paryžiuje išleidęs vertimų į prancūzų kalbą — "Coupe de Vents".

1929 m. Tysliava išnyko iš Lietuvos horizonto, iš karto atvykęs į Kanadą, vėliau persikėlęs į JAV, kur 1935 išleido parinktų ir keletos naujų eilių rinkinį "Poezija", apie kurią Lietuvoje tik gandas ėjo.

Dalyvavimas "Keturių Vėjų" literatūriniam sąjūdy Tysliavai buvo didelė mokykla, padėjusi išsiveržti iš simbolizmo įtakos, taip žymios jo pirmuose raštuose. Vėlesnieji jo eilėraščiai parašyti naujomis dimensijomis ir rodo autoriaus neprarastą talentą. Pavyzdys: lyrinė poema Tėve Mūsų. (Literatūrinį aptarimą žiūr. LD 1958 lapkr. nr., 9 psl.).

ABSTRAKTUSIS MENAS

Vertybė pati savyje

Pokalbis su dailininku Adolfu Vaičiūčiu Melbourne

Neseniai turėjau malonią progą susitikti Melbourne gyvenantį dailininką Adolfą Vaičiūtį, kuris Jūsų žurnalo bendradarbiui malonėjo atsakyti į jam patiektus klausimus.

—KOKIA SROVĖ VYRAUJA ŠIŲ DIENŲ DAILĖJE?

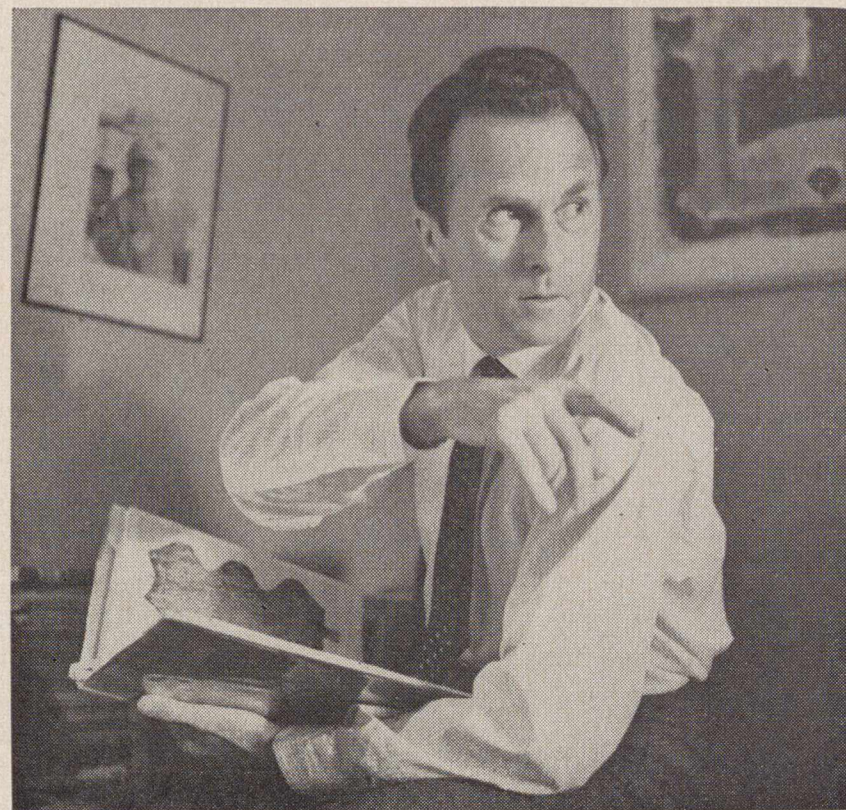
Vakarų kultūros sferoje paskutiniame dešimtmetyje ryškiausios srovės mene yra pusiauabstraktinė ir abstraktinė. Paprastai sakant, menininkai tapyboje ar skulptūroje sąmoningai nutolo nuo realios tikrovės ir daiktų vaizdavimo. Natūra ir žmogus šių dienų meno kūriniuose išnyko. Menininko vaizduotė formuoja naują tikrovę, išplaukiančią iš jo vaizduotės originalumo, sąmonės vaizdingumo ir jausmų stiprumo. Nėra abejonės, techniniai sugebėjimas ir originalios formos susiradimas yra būtinas vizijų įgyvendinimui. Organinės gamtos piešimas peizažo ar portreto tapy-

boje, kuris buvo būtinas paskutiniuose keturiuose šimtmečiuose, nustojo savo pirmumo. Kandinskio, Mondriano spalvos ir linijos žaismas plokštumoje priartino tapybą prie muzikos. Spalva ir linija tapo grožis savyje, atpalaiduota nuo atpažįstamos natūros apybraižos ar papaspalvinimo. Tapyba tapo individuali, tyra, kaip paukščio giesmė.

— KOKIOS MENO SROVĖS VYRAVO NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE?

—Lietuvos nepriklausomybės metais buvo ryškios dvi skirtingos meno kryptys: realistinė ir Vakarų poveikyje išaugusi impresionistinė bei ekspresionistinė Paryžiaus mokyklos įtakoje kryptis. Taip pat lietuvių liaudies menas buvo ir yra kelrodžiu ne vienam lietuviui menininkui.

Realistinė kryptis, kuri apsiribo-

Dail. A. Vaičiūtis pokalbio metu.
Artist A. Vaičiūtis during the interview.

jo daugiausia piešimu ir gamtos kopijavimu, buvo komercinė ir mažai teprišidėjo prie lietuvių meno išryškavimo. Vadinami modernistai, kurie daugiausia sąmyšio sukeldavo rudeninėse parodose Kaune, turėjo ryškesnį veidą ir tikresnį instinktą. Jų įtakoje išaugo nemaža jaunų grafikų, tapytojų ir skulptorių, kurie sudaro sveiką branduolį lietuvių mene.

— KOKIA, JŪSŲ NUOMONE, DAILININKE, YRA LIETUVIŲ DAILĖS BŪKLĖ EMIGRACIJOJE?

—Dalis lietuvių dailininkų po II pasaul. karo išsibarsė Vakarų Europos, Šiaurės Amerikos, Pietų Amerikos, Afrikos, Australijos, Naujosios Zelandijos kontinentuose. Pirmiausias tų žmonių rūpestis buvo išsilaikyti fiziškai, derinantis prie naujų sąlygų. Žmonės, išaugę ir subrendę nacionalinėje auklėjimo aplinkoje, staiga perkelti į visai kitokią aplinką, natūralu, išgyvena dvasinę krizę, kuri kartais kai ką net palaužia fiziškai. Norėdami užtikrinti sau pragyvenimą, beveik visi nusikreipė į komercinį meną.

Kiek laimingesni jaunieji, kurių fizinis ir dvasinis išsiskynėjimas naujuose kontinentuose yra natūralusis ir sėkmingesnis. Todėl kai kurie iš jų yra gražiai užsirekomendavę kūrybiškai.

— KOKIA LIETUVIŲ DAILININKŲ ATEITIS EMIGRACIJOJE?

—Senesnioji dailininkų karta sunkiai begali prisitaikinti šių dienų moderniojo meno judėjime. Jų menas yra artimas nesudėtingo skonio individams. Iš jaunųjų tarpo yra ir New Yorke ir Paryžiuje ir Australijoje gana stiprių individualybių, aiškiai nusimanančių šių dienų tapybos ar skulptūros siekimuose. Jų pastangos yra pasigėrėtnos.

— AR IŠ LIETUVIŲ DAILININKŲ YRA PRILYGSTANČIŲ PASAULINIO MASTO DAILININKAMS?

—Mkalojaus Konstanto Čiurlionio kūryba tikrai derinasi prie pasaulinio masto dailininkų. Kiti vardai, kurių darbai užpildo pasaulio meno galerijas, nors yra gimę Lietuvoje, bet nedrįsčiau tvirtinti, kad jie priklauso lietuvių dailininkų grupei. Mūsų apgailestavimui jie savo as-

menybes bei kūrybą tapatina su kitomis tautinėmis grupėmis.

— KĄ PASAKYTUMĖT APIE OKUPUOTOS LIETUVOS MENĄ?

—Neįmanoma susidaryti pilną vaizdą apie dabartinį meną Lietuvoje dėl suprantamų priežasčių. Iš mus pasiekusių meno leidinių matome, kad okupuotoje Lietuvoje populiariausi dailininkai yra tie, kurie atstovauja "socialistinį realizmą". Kiti meniniai judėjimai, kurie yra labai gajūs Vakarų kraštuose, nėra toleruojami. Tapyba, grafika ar skulptūra yra pritaikoma arba komercinė — tai valstybinių užsakyimų išpildymas, prisilaikant nurodymų politinių autoritetų. Ar individualusis menas, kuris, kaip žinome gajus Lenkijoje, yra užtinkamas okupuotoje Lietuvoje, man nežinoma.

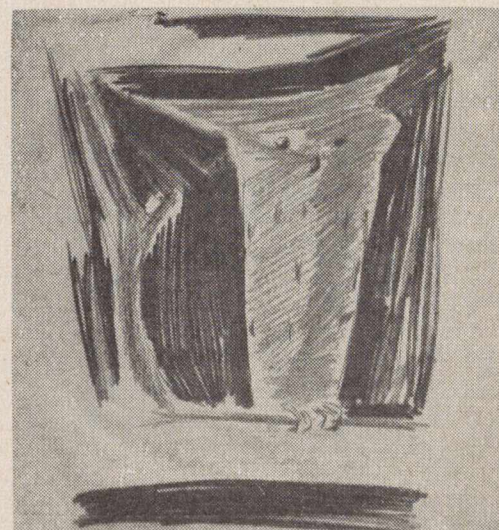
— AR AUSTRALŲ TAPYBA TURI SAVO RYŠKŲ VEIDĄ IR KOKS JOS LYGIS?

—Australų kolonialinė tapyba neturėjo savo charakterio. Tačiau šių dienų keli tapytojai yra labai stiprios asmenybės.

Nėra abejonės, tapyba išplaukia iš Europos tradicinio meno, bet turi ir savo specifinį veidą, susiformavusį šio kontinento sąlygose. Po australų tapytojų individualinės se parodose Londone ir New Yorke susilaukė labai palankios meno kritikų nuomonės.

Sydney Nolan tapyba tikrai pri-

Apuokas / Owl

A. Vaičiūtis

DU STIKLELIAI / TWO GLASSES

lygsta šių dienų pirmaujančiai tapybai. Beveik drįsčiau priskirti jį prie tų lamingųjų dailininkų, kurie gyvenimo pusiaukelyje pasiekia tarptautinį pripažinimą. Faktas, kad Thames ir Hudson knygų leidykla Londone išleido didžios reputacijos leidinį apie Nolano kūrybą, pasako tapytojo svarbą dvidešimtojo amžiaus tapyboje.

Pokarinė emigracija iš Europos įnešė pagyvėjimą į Australijos meninį judėjimą. Ypatingai tai ryšku dabartinėje australų skulptūroje.

— KOKIA JŪSŲ NUOMONĖ APIE LIETUVIUS DAILININKUS AUSTRALIJOJE?

—Australijoje gyvenantieji lietuviai dailininkai yra aktyvūs ir gausiai dalyvauja ruošiamose meno parodose. Kad nebūčiau įtartas subjektyvumu, leiskite man paminėti Melbourne išeinančio dienraščio "Herald" meno kritiko R. McCulloch pasisakymą apie vieną lietuvių meno parodą Melbourne.

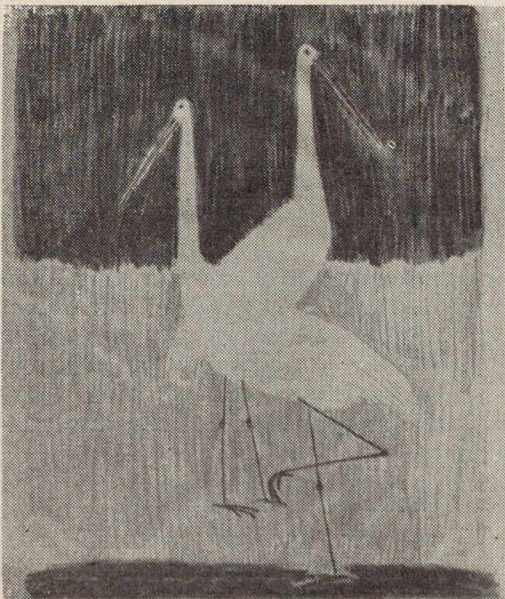
Jis rašo:

"Lietuviai dailininkai, dabar gyvenantieji įvairiose Australijos vietose, turi pirmą parodą Melbourne. Tai džiugi ir gaivalinga paroda su specialia kokybe, kuri priklauso žmonėms, kurių menas sruvena iš tradicinio sodiečių liaudies meno. Skulptoriai T. Zikaras ir V. Jomantas yra žinomi Melbourne žiūrovams, bet savitoje aplinkoje atrodo naujai ir tai dar paaukština abiejų menininkų puikią reputaciją. Kitų tapyba ir grafiniai atspaudai atrodo protingai ir lengvai persunkti vokiečių ekspresionizmu. Pav., Eva Kubbos turi dekoratyvinę jėgą, gal net Kolwitz aštrumą, Paulius Cleveland brangakmenių spalvų struktūrą kaip Jawlensky. Vaclovo Rato linijų vaizdingumas ir stiprūs dramatiški plėmai Henriko Šalkausko vėl panašiai primena mums dabartinę tendenciją vokiečių grafikos mene.

Jurgio Mikševičiaus portretai yra įspūdingi ir originalūs, o Adolfo Vaičiūčio iliustracijos yra gerai išpieštos ir vaizdingos. Leono Žygo "Tropikų vilionė" turi barbarišką formų puikybę, o spalvos tikrai papildė paveikslą pavadinimą. Kiti atstovauja: Jurgis Bistrickas, Vida Kabaila, Vladas Meškėnas, S. Neľubšis ir L. Rydlinskas visi pateisina save skoningai ir išsiskiriantiai."

—KODĖL ŠŲ DIENŲ ABSTRAKTUSIS MENAS DAUGELIUI NESUPRANTAMAS IR NETIKSLIAI

Paukščiai / Birds

Gaidys /Rooster

A. Vaičaitis

VERTINAMAS? AR ABSTRAKTUSIS MENAS PRISIDEDA PRIE MENO PAŽANGOS?

—Nenuostabu, kad abstraktusis menas daugelio nesuprantamas. Naujovė konservatyvaus žmogaus proto yra skeptiškai priimama. Natūralu, kad naujovė mene daugeliui iš mūsų nesuprantama dėl dalyko nežinojimo ar klaidingo interpretavimo. Tačiau nesuprantamas dalykas neturi būti neigiamai vertinamas arba visai atmestas.

Reikia stengtis abstraktųjį meną suprasti. Mes turime šių dienų technikos pažangos vaizdą, bet daugelis iš mūsų turime labai miglotą meninės 20-jo amžiaus evoliucijos supratimą.

Iš esmės klysta tas, kuris modernų meną vertina nusistovėjusia klasikine meistriškumo ar piešinio tobulumo sąvoka. Būtų keista, pavyzdžiui, jei vandenį imtų kas matuoti metrais, arba temperatūrą sverti svarais.

Reikia taip pat pabrėžti, kad šių dienų menas nėra atsitiktinis ar neatsakingas pasismagūriavimas, bet rimtas ir gilus talentingų asmenų

bių išipareigojimas. Tikriaus pažinti modernųjį meną būtina pastudijuoti Kandinskio, Mondriano, Čiurlionio, Klee, Miro, Brankusi, Baumeister, Soulages, Manessier, Giacometti, Hartung, Tobey, Pollock, Roth ir daugelio kitų kūrybą, kur formų ir spalvų sensacija daugeliu atvejų nieko bendra nebeturi su natūraliąja aplinka, kur pašamonėje miegantys vaizdai yra medžiaga kūrybai, kur jausmų spontaniškas išsakymas drobėje atskleidė naujas galimybes, kur susižavėjimas primityvaus žmogaus magiška jėga medyje ir akmenyje praplėtė civilizuoto žmogaus estetinį akiratį, kur individo talentas pasireiškia vaizduotės praturtinimu, kur abstrakčioji tapyba neturi literatūrinio turinio, bet yra pati savyje realybė.

Visas tas naujas kūrybinis aspektas pasaulyje ir yra pažanga tapyboje, architektūroje, muzikoje ir šokyje.

A. Krausas

ECCE HOMO

„VIDUDIENIO SODŲ“ ŠILUMA IR GROŽIS

Bern. Brazdžionis Los Angeles mieste rūpestingai ir dailiai redaguoja „Lietuvių Dienas“. Tai vienintelis mūsų iliustruotas dvikalbis visuomeninio gyvenimo ir kultūros žurnalas, ir jam rašomi šie žodžiai. Bendradarbiui susidaro kai kurių nepatogumų kalbėti apie redaktoriaus poetinę kūrybą, tačiau negi „Lietuvių Dienos“, kalbėdamas apie kitų knygas, turėtų tylėti apie savo redaktoriaus „Vidudienio sodų“ poezijos šilumą ir grožį? Gyvendami lietuviškos knygos neskaitymo gūdų metą, berods, neturime atmesti nei vieno tinkamo kelio jai garsinti ir remti.

„Vidudienio sodai“ — dailus poezijos rinkinio vardas. Lietuvių poezija jau turi nemaža gražių knygų pavadinimų, bet šis skamba išieškotu klasikiniu grožiu. Tai, ne lyginant, Maironio „Pavasario balsai“. Kiek aš nuvokiū, tas vardas — Vidudienio sodai — turi ir simboliinę reikšmę. Nors ta reikšmė pridengta dailiu šilko šydu, bet ar ji nereiškia, kad pats poetas Bernardas Brazdžionis šiandien gyvena ir kuria savo gyvenimo vidudienio soduose? Poetas, gal daugiau ir giliau negu kas kitas, išgyvena laiko tekumą ir jo praradimą. Nenuostabu, kad visa tai gyvu žodžiu ir reljefingu vaizdu atspindi jo poetinėje kūryboje.

Bern. Brazdžionio Vidudienio sodai, visų pirma kalbant tik apie jų išorę, yra gana stambi poezijos knyga. Ji pradedama dveiliu, paimtu iš to paties autoriaus poezijos rinkinio Svetimi kalnai:

Tu man buvai kaip sparnas paukšč-
/čiui...
Aldona, drauge mano miela...

Sakyčiau, tai itin elegantiška knygos dedikacija. Dvieily minima Aldona yra poeto žmona; vadinasi, Vidudienio sodai yra skirti jai pagerbti ir jos buvimui mūsų grožinės literatūros istorijoje atžymėti.

Vidudienio soduose poezijos mylėtoją įveda du eilėraščiai, idomūs savo forma ir mintimi — Vynuogių rinkimas ir Dainiaus baladė. Baladėj autorius lyg nusako savo pašaukimą ir lemtį:

Ir iškėliau rankas aš į dangų —
Pilnas skliautas sidabro žvaigždžių.
Ir pro jas, lyg pro Viešpaties langus
Rodės man, lyg šaukimą girdžiu:

—Eik, žmogau, amžinai nepavargęs
Ir kalbėk žemei amžių vardu;
Kai paklysi, kelionėje sergės
Mano žvaigždės aukštųjų skliautų.

Poetas Bern. Brazdžionis, nepaisydamas mūsų tautą ištikusiu smūgių, nepaisydamas asmeninio gyvenimo sąlygų, su atkaklumu vykdo savo pašaukimą, neleidžia galingo talento sparnams nevilty sudegti. Jis kalba ir šaukia žemei amžių vardu, jis, kai rankos prikrinta žvaigždžių, jas jums dalina, brangūs broliai, jums dainuoja, ką amžiuose girdi.

Vidudienio sodų poezijos rinkinį sudaro penki skyriai — Nemirtingieji, Pax vobiscum, Dienos iš dangaus, Krivulė ir Aštuntasis stebuk-

las. Eilėraščių kiekiu skyriai nėra vienodi: Nemirtingojoje telpa 20 atskirų eilėraščių, O Krivulėje tik vienuolika. Tačiau eilių kiekis tai vis dar knygos išorė. Jų poetinė vertė, grožis ir ateitis glūdi poeto individualybėje ir jo kūrybiniam pajėgume.

Perskaičius Bern. Brazdžionio Vidudienio sodus, randi jį tą patį, iš seno pažįstamą, didžia poetinę dovaną apdovanotą kūrėją, betgi randi ir naujų galingų polėkių, naujų poezijos varų ir atspalvių, naujų subtiliai išreikštų minčių bei vaizdų. Tai akivaizdžiai rodo, kad Brazdžionio poezijos aruodai dar tebėra gilūs ir neišsemti.

Vidudienio sodų autorius jau seniai yra žinomas kaip poetinės formos meistras. Tuo požiūriu lietuvių poezijoje jis yra vienas iš didžiųjų kunigaikščių. Jo poetinės minties pasaulis, jo filosofinis apsisprendimas yra tartum gotinė katedra, savo bokštais bėganti į dangų, į Absoliutą. Aš nesivaržau tarti, kad Bern. Brazdžionis savo kūryba jam yra pastatęs gotiko šventovę. Jo minties bokštai kyla į Viešpatį, kurio vardu jis kalba savo broliams ir žemei. Poeto Bern. Brazdžionio apsisprendime, jo nesuskilusioje ir vienalytėje asmenybėje, manding, ir slypi jo poetinio talento sugestyvumas ir galia.

Poezija yra paženklinta nemirtingumo sparnu. Reikia manyti, kad ir atominio karo radioaktyvūs krituliai nepajėgs sunaikinti anksčiau gyvenusių poetų kūrybos. Man rodosi, ir Vidudienio sodų Nemirtingoji, didžiąja raide rašoma Poezija, turi erdvų kelią į tolimą ateitį. Tame savo naujo rinkinio skyriuje Brazdžionis duoda itin gausų kiekį grynų poezijos kvapų alsuojančių posmų. Dienos bėga, dienos dūžta, žmogaus gyvenimo valandos yra trapios, kaip krištoliniai indai. Štai kokiais posmais poetas gieda apie Gyvenimo karuselę:

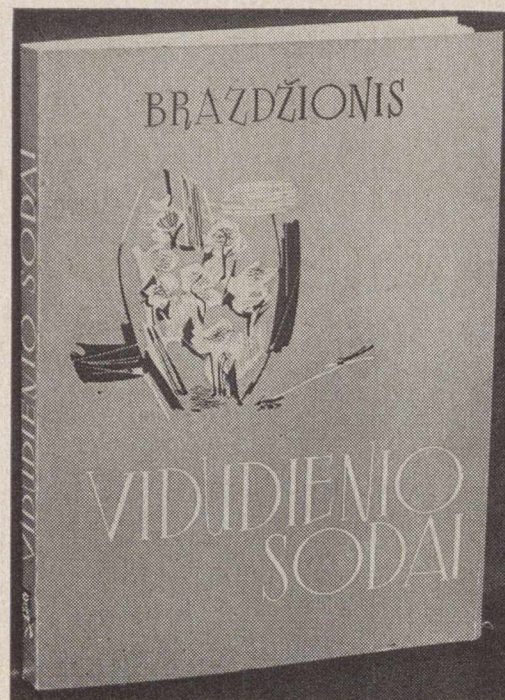
Dega upių vanduo, ir širdis kaip
uranijus skyla...

„Nemirtingojoje“ tokių poezijos posmų, nors ir kitais ritmais išgyvenamų, yra apstu. Tai greit prabėgančios, trapios ir dūžtančios ne tik poeto, bet ir kiekvieno žmogaus, būties atspindžiai. Juose virpa poeto širdis ir plazda nemirtinga poetinė gyvybė.

Pax vobiscum — taika jums — religinio susitelkimo, religinių nuotaikų poezija. Tame vynuogynę Bern. Brazdžionis jau yra surinkęs gausų derlių, daug brandžių ir pri-nokusių kekių. Tačiau ir šiandien jo tikėjimas tebėra tvirtas, žodis degantis ir staigus. Trumpu ir savo forma paprastu ketureiliu jis pasako mūsų išgyvenamą tiesą:

O kur Tu, skaistus sūnau Betliejaus,
O kur Tu, alyvos žiede, Kristau?..
Šaukiam fariziejai, šaukiam myli-
/mieji:
„Teateina Tavo Karalystė!“

Dienose iš dangaus Bern. Brazdžionis duoda pluoštą intymios asmeninės poezijos, asmeninių išgyvenimų ir gamtos vaizdų, prabyla posmais, kuriuose nestinga eroti-

Vidudienio sodų viršelis, pieštas T. Valiaus

nio jausmo, kuriuose atskamba romanso gaida. Žinoma, nederėtų čia ieškoti atvirumo ar arabiškų meilės dainų karščio. Vidudienio sodų kūrėjas yra drovus ir santūrus, bet jautrus, liūdnas ir giedras:

O po gruodo žiemos, o po kapo ve-
lėna
Atsilieps mūsų širdys į balsą širdies
Mylimųjų kitų kitą vasaros dieną,
Ir jų lūpose vėl mūsų žodžiai žydės.

Gal kada nors kuris kitas mūsų dainius kitokiu balsu ims apie meilę dainuoti, bet Vidudienio soduose tebėra tradicinė, itin sava ir lietuviui būdinga to žanro poezija.

Dienose iš dangaus rasi žmogaus santykį su gamta, rasi jį gamtos aplinkoje ir išgirsi skridimą dienų iš dangaus. Tai gal ir yra tie Vidudienio sodai, kuriuose Bern. Brazdžionis dabar daugiausia vaikšto ir medituoja...

Paskutiniai du skyriai — Krivulė ir Aštuntasis stebuklas — skamba nūdienos žmogaus, reginio barbarų siautėjimą ir brolio dvasios suskilimą, rūšiu balsu, kaip mes įpratome sakyti — pranašo balsu. Tuose skyriuose Bern. Brazdžionis daro poetinės formos eksperimentų, yra naujas frazėj; bet ir gal daugiau pažįstamas iš senesniųjų jo paties poezijos rinkinių. Mančiau, tai nėra jokia poeto silpnybė. Atvirkščiai, ir tuose posmuose skamba galingasis Brazdžionio Aš, regimas jo tiesus krikščioniškos kultūros kelas, ir jis pats, lyg piligrimas, drąsiai eina tuo keliu.

Vidudienio sodai baigiami tokia strofa:

Ateina pergalė šalta, rūsti negalles-
tinga,
Ar bus ji pragaro, ar bus dangaus
siūsta?
Stabų pasaulis laukdamas stabų
sustingo
Ir klausia siaubo nusiaubtas: Ar ta
ateina pergalė? Ar ta ateina
pergalė? Ar ta?

Tai rūstūs ir pranašiški klausimai. Poetas atsakymo į juos neduoda. Yra šviesių protų ir jautrių širdžių, nūdien to atsakymo ieškančių, bet ar daug paklydęs mūsų laiko žmogus dairosi Vadovo rankos, kuri iš dvasios sutemų išvestų jį į saulę ir taiką? Gal tik siaubo kupina katastrofa privers žemės viešpatį paklusti, atsipeikėti ir suprasti, kad jis yra žmogus ir k i e k v i e n o žmogaus brolis. Brazdžionis ir tokiu atveju bus vienas tarpe tų,

kurie šaukė: tikiu Prisikėlimą, tikiu Pergalę!..

Vidudienio sodai apvainikuoti 1958-9 metų „Aidų“ literatūros premija. Bern. Brazdžionis už savo kūrybą jau yra gavęs tiek premijų, kad aš nepajėgiu jų visų prisiminti. Nepriklausomoje Lietuvoje jis buvo Valstybinės premijos laureatas, tremty, Vokietijoje, švietimo vadybos laureatas, JAV-se Liet. Rašytojų dr-jos laureatas, o Vidudienio sodus ir „Aidai“ atžymėjo premija. Tai turėtų reikšti, kad dar ne visi į svetimus kraštus išklydę lietuviai prarado savo grožinės literatūros ugdymo rūpestį.

Normaliu metu premijuota rašytojo kūryba pati pirmoji ateina į skaitytojo namus. Vargu ar tuo šiandien galėtumėm pasidžiaugti. Todėl aš linkiu, kad Bern. Brazdžionio Vidudienio sodai, greta garbės laurų, dar ir gausioj skaitytojų šeimoj savo poetine gyvybe plazdėtų. Kiek dar atsiras tokių, kuriuos žavės ir stiprins tų knygų šiluma ir grožis?..

ŽMOGAUS UŽDAVINIAI

Atkelta iš 6 psl.

Pilnas žmogaus supratimas tegalimas stebint jo pasireiškimus laisvoje aplinkoje, kuri apima visa, kas yra žmogiška. Tokuje aplinkoje yra galimas pilnutinis savo prigimtės realizavimas, žmogui palaipsniui plėtojant savo galias ir jas netrukdomai panaudojant. Aukšto laipsnio vidinė tvarka tegalima tik žmogui visą savo prigimtį išreiškiant veikloje. Žmogaus prigimtės turtingumas yra pastebimas atsidūrus ypatingose aplinkybėse, kuomet kiekvienas asmuo savyje atranda naujų jėgų šaltinius ir tiksliai atlieka neįprastus veiksmus. Ties šaltiniai ypač atsiskleidžia psichoterapijoje, kai pasinaudodamas specialisto paskatinančiais nurodymais, pacientas išvysto savyje naujus sugebėjimus ir bruožus, tuo pačiu metu atmesdamas ilgai turėtas savybes ir įpročius, privedusius prie psichinio suirimo.

Žmogui bręstant, pajuntamas stiprus atsakingumo jausmas padaryti savo gyvenimą vertingu. Jei žmogus pastebi, kad jis prarado veiksmo darną ir nieko reikšmingo neatsiekia, jame atsiranda noras pradėti gyvenimą iš naujo. Kadangi tas negalima, tai jis siekia naujų uždavinių savo gyvenimo vertingumui pakelti. Pilnai suprasti uždavinius pakelia bendrą efektingumą ir palengvina struktūrinį "tikslų-prieimones" modelio formulavimą. Tik įsigijus pasaulėžiūrą galima visą motyvaciją palenkti į prasmingą visumą.

Tarpe daugelio kitų G. W. Allport nurodo, kad subrendusiam asmeniui religija yra plačiausia bazė sukurti vieningai pasaulėžiūrai. Krikščionybėje yra tikri vertybių skalės pagrindai. M. Angyal pabrėžia, kad po gerai užbaigto gyvenimo mirtis nėra baisi, gi po blogai vesto gyvenimo — ji yra tragiška. Prasmingas savęs naudojimas priklauso nuo didėjančio brendimo laipsnio, savo galių bei talentų vystymo ir pasaulėžiūros įgyjimo. Tai yra psichiniai stabilizuoją veiksniai, būtinai asmens galių ir bruožų integracijai.

Santrauka ir išvados

Savo pažinimo versmėmis mokslas ir menas, filosofija ir religija laisvina ir turtina žmogaus dvasią.

PRIE KIPARISO...

Pabaiga iš 8 p.

kilmės. Gal šiaurės auksaplaukės ir pietų smalėko mišinys? Sutirpusi ramunė deguto katilė.

Šiandien, vienatini, staigmenų nelauk. Nebus. Ir džiauks. Toks pavoju priartėjimas sudrumsčia nusitovėjusį vandenį. Paskui burbuliuok, filtruokis, užkištas kur į rūšį, kol ramybė tave nuskaidrins ir išlygins, kaip čiuožyklos ledą.

Vieni skaldo atomą, o tu skaldyk akmenį. Anais laikais, kada iš gobšų ir garbėtroškų velniai dūšias supirkinėdavo, mūraverčiai, kalnaverčiai ir akmenskaldžiai buvo pašaukti amatai. Kalk ir nesigėdink. Gal per tą sklę iš slibino vidurių paleisi ugnį. Ir pagarsėsi. Garsui nereikia pastangų. Reikia progos, akimirkos. Matai, ta mergaitė jau kuris laikas ryžtingai siekia garbės. Įvedei, o kokia rauda? Kažin kur dingo nusivylusi. Į jos raibąsias

žinojimas yra jėga (F. Bacon), kurią galima daugiopai panadoti. Kadangi žmogaus prigimtyje glūdi pažinimo galios, jis siekia išvelgti dalykų reikšmę ir prasmę. Laikas nuo laiko jis nagrinėja ir stengiasi suprasti savo gyvenimo uždavinius ir tikslą. Žmogaus veiksmuose atpažįstama valia atrasti prasmę — Wille zur Sinn (V. Frankl).

Mokslas ir filosofija padeda atsakyti į šv. Augustino iškeltą Questio mihi factus sum. Abu žmogui padeda iki apreiškimo ribos, bet ne daugiau. Nors paskutinės trys generacijos daug girdėjo apie mokslo ir religijos konfliktą, esmėje nėra prieštaračių. Atvirkščiai, Planck nurodo, kad "religija ir mokslas yra paralelūs keliai link Dievo", rodą "Visagalinčio Proto duotą racionalią tvarką."

Gyvenimo eigoje žmogus turi palapsniui kilti nuo medžiaginiai organinio vystymosi iki psichiniai dvasinio subrendimo ir gyvenimo uždavinių bei prasmės atskleidimo. "Aprūpintas laisvė, sąmone ir sąžine žmogus tampa tuo, kuo jis pasidaro", pastebi S. Kierkegaardas. Savo laisvos valios pagalba žmogus gali darbuotis kitų ir savo idealų labui visuomenės ir kultūros baruose, bet taip pat jis gali nusigręžti nuo bendruomenės ir kultūros, nuo moralės ir religijos ir tenkinti save vien hedonizmu ar ekonominėmis gerybėmis. Tik gyvendamas pilna savo prigimtimi, žmogus pajunta vidinę ramybę ir sukuria harmoniją. Kas dominuoja jo viduje, tą jis neša į savo aplinką.

Tik ugdydamas visas savo prigimtes dimensijas žmogus tampa prigimtį realizuojančia asmenybe. Paversdamas besąmonines tendencijas ir sąmoningai pasirinktus motyvus į savo priemones ir tikslus, žmogus dar turi surasti ir kelrodį, kitaip jokie vėjai nepadės tam, kuris nežino savo paskirties uosto. Dievo apreiškimu paremta religinė perspektyva, stovėdama virš nepastovumo mokslų ir filosofijų sistemose, suteikia nepakeičiamą bazę gyvenimo uždaviniams formuluoti.

Filosofijos ir mokslo teorija nurodo, kad vienas iš esminių žmogaus uždavinių yra padidinti tvarką jau egzistuojančiojo tvarkoj. Tik pakeldamas integraciją ir darną savyje, visuomenėje ir tautoje, žmogus, mokslo prasme, siekia savo prigimties realizavimą.

plunksnas niekas nekreipė dėmesio.

Visi mano darbo draugai ir net daiktai čia man rodo didelį nuosirdumą. Ir to slibino akmens minkštaširdžio man būta: aš iškirtau skylę per dvidešimt minučių. Kaltas lindo taip smagiai, kaip mentūris į košę.

Realus žmogus dabar apsidžiaugtų, kristų prie to nugalėto akmens ir užmigtų. Bet kur dėti tokį, kaip aš, ore pakabintą? Aš nuliūdau, mečiausi į nerimą. Kuo užkimšiu tas likusias tuščias valandas, kad užmirščiau laiką? Jeigu aš sėdėsiu ir lauksiu, erdvė mane užguls ir susprogdins galvą. Todėl, kaip Paskalis, bijau į ją pakelti akis. Vėdu jas nuo dygsmio prie dygsmio tvoros, kurią vakar su draugais čia ištiesiau. Pakylu, tikrinu, pritvirtinu vielas, lyg tai būtų mano paties ganykla ir tuojau nuosavą bandą fįjūnų čia įleisiu. Jeigu žemaičių upelių lydekos ėda molį, tai mano fįjūnai žvyru čia išsimaitins. Atkeliu vartus. Jie sukrykščia išgąsdintos žąsies balsu. Duodu piemenims nurodymus, kaip reikia su kultūringa karve elgtis. Čia ne Texaso buliai sieksniniais ragais. Čia išpraustos Vakarų Europos aristokratės. Vartus užkeliu ir tuo mano užsiėmimas pasibaigia.

Kyla karštis ir slėnis virsta tikra skaistykla. Kur besiglausiu, už ko begriebsi, nerasi atsigalvinimo. Verda, kunkuliuoja oras ir laukiau, kada jis plykstelės atominė liepsna. Neišvengiama katastrofa. Ir širdis lekia viščiuko širdies greičiu. Lėdo, lėdo... Nuskubu prie uolos. O, kokia lengvata! Dedu ant sprando, trinu krūtinę. Lėdas tirpsta, slidinėja, kaip margarinas ant keptuvės...

Atsiremiau į uolą ir leidžiu sau sudribti. Prisimerkiu ir matau, kaip mano sutižusi masė slenka į vieną gniužulą.

Kai pašokau, pats sau surikau: —Ką aš padariau, ką padariau? Gal buvo bosas? O gal direktorius ar režisierius? Dabar ten kalba ir daro išvadas: išmesti. Pertempiau valią ir prisnūdo jos sargybiniai.

Graibausi laikrodžio. Nutruko dirželis, tai jis brinksta prakaite liemens kišenėlėje. Tokia jau mano tvarka, kad aš sau niekada nerandu laiko. Išplėsiu lauk — tvaksi. O laimė! Tik dešimtį minučių nubraukiau iš įtempto budėjimo.

Tik dešimtį minučių, o mano taip toli būta ir tiek daug apeita. Mačiau Lietuvą, seserį, sunykusią motiną. Jos valgė duonienę, saldintą sacharinu. Ir mane vaišino. Aš gėriau skystį, kuris už brangiausį vyną buvo skanesnis. Aš gėriau Lietuvos gyvybines sultis.

O, koks aš dabar sunkus, persekiojimo pilnas. Nuėjau prie tvoros ir pasirėmiau. Ir ką gi man padės ta negyva tvora, kuo ji mano skaudų sapną išblaškys? Trinu akis ir žinau, kad tas sapnas — baisus tikrovės regėjimas. Jos abi tylėjo, lyg iš kapų sugrįžusios dvasios, kurios negali pasakoti, kas dedasi anapus. Aš — sūnus ir brolis, o jos manęs bijojo.

Nuėjau prie kipariso, kurį vakar čia atvežėm ir prakasę duobę, pastatėm. Jis stovėjo tylus, kaip pranašas, į dangų keldamas savo mintis. Ir kiekviena jo šaka taip suvyniota, priglauta prie liemens, kad tik niekas neprasiskverbtų prie jo gyvybinių paslapčių.

—Ko tu čia, ko? — nežinau, iš kur ateina tylus išmetinėjimas. — Kas tave iš anos žemės išvedė?

KAS TIK TURI GERA ŠKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. Ed. Rudaitis

3207 So. Halsted St.

Victory 2-4226

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andriulo ūkyje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

ADOLPH and CECILIA CASPER

Laidotuvių Namas

COWLEY & CASPER

praneša, kad dėl freeway'aus pravedimo susidariusių nepatogumų, persikėlė į naują vietą ir susijungė su

LUKE O'CONNOR & SONS MORTUARY

931 W. Venice Blvd. Richmond 9-1061
Mes čia patarnausime savo draugams lietuviams su tuo pačiu nueširdumu ir simpatija kaip ir anksčiau.

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD

California

New Telephone: NOrmandy 5-3351

PAKEITĘ ADRESĄ,

neužmirškite pranešti LD leidyklai.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudimas; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.
Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

Linkėjimai

taupytojams ir skolintojams

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,

President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis Realtor

Phone: EX. 4-2986

3020 Wilshire Blvd.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

SANTA MONICA, CALIF.

Gegužės 6-7 d. Manchesterio liet. socialinio klubo patalpose, Manchesterio liet. kultūros koordinacinis komitetas suruošė lietuvių dailės parodą. Čia matome lankytojų būrį prie lietuviškos sodybos, padarytos K. Steponavičiaus (autorius rodo šulinio svirtį). Pačioje kairėje stovi

V. Rudys, dešinėje iš krašto į kairę: Vl. Kupstys, kultūros komiteto pirm., Kost. Pažėra ir Alb. Pupelis.

Visitors beside a model of a Lith. farmhouse at the Lithuanian folk art exhibition in Manchester, England.

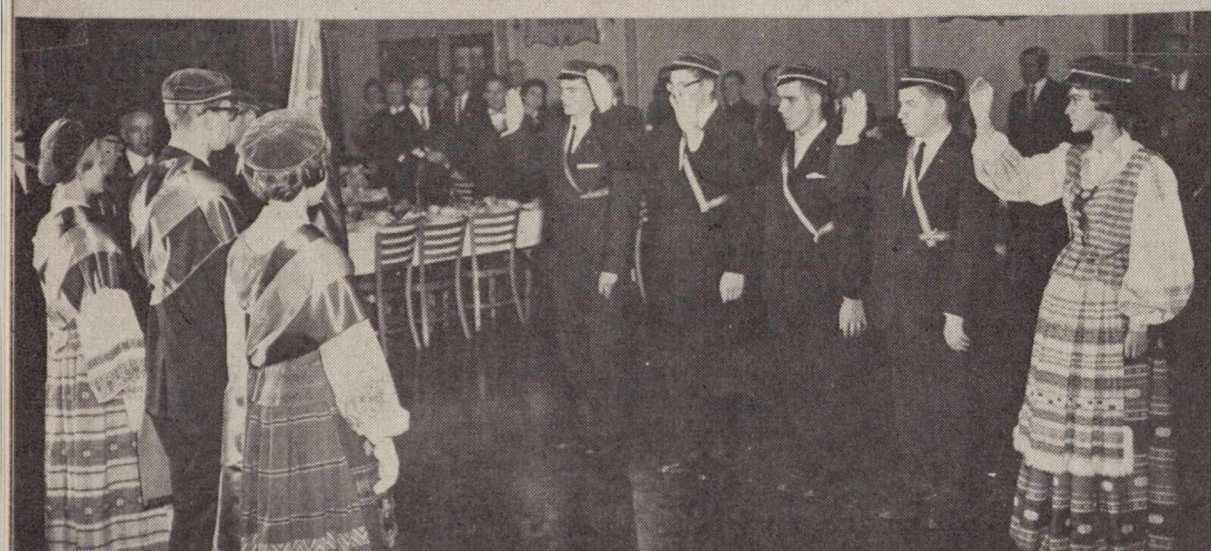
VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIustruota kronika)

NEO LITHUANIOS PRIEAUGLIS DUODA PRIEŠAIKĄ

L. Stud. Tautininkų korp. Neo Lithuania, įkurta 1922 lapkr. 11 d., yra davusi nemažą skaičių mokslo, kultūros, visuomenės ir Lietuvos valstybės veiklos darbininkų. Lapkr. 11 Chicagoje Mid-West viešbutyje įvyko korp. iškilminga sueiga, kurios prezidiumą sudarė: (iš k.): sen. R. Stakauskas, sen. Valniūnas, fil. Balcerytė, sen. G. Gečaitė, sen. A. Saulis, R. Stasiūnas (kalba), korp. pirm. M. Valiukėnas, korp. centro vald. pirm. fil. Z. Adomaitienė, fil. J. Našliūnas, L. T. A. sambūrio pirm. fil. V. Mažeika ir fil. Plaušins.

Foto V. Juknevičius

Korp. Neo Lithuania iškilmingoje sueigoje naujai pakeltieji seniorai duoda priešaišką: Algis Ignatonis, Kristupas Pamataitis, Val. Krumplys, Saulius Račkauskas ir Gražina Reikalaitė. Garbės sargyboje stovi: Aukšė Paplėnaitė. Gintas Saulis ir Silvija Norkutė.

Foto Juknevičius

Rio de Janeiro kultūrinės liet. radijo valandėlės "A Voz da Lituania" (Lietuvos Balsas) kalbėtojai. Programą perduoda R. de J. radijas Vera Cruz (Banga 1200 klc.). Valandėlė veikia nuo 1958 m. Nuo 5 minučių programa išaugo iki 30 min. savaitėje. Programoje esti pranešimai, vaidinimai, lietuviška muzika, kalbos. Su programa bendradarbiauja ir brazilų relig. institucijos. Programos turinys lietuviškas, kalba daugiausia portugališka, nes klausytojų dauguma vietiniai, o lietuvių Rijoje gyvena tik apie 300. —Nuotraukoje: iš kairės: E. štaudė, Birutė Kutkaitė-Silva, A. Saurusaitis, kun. Z. Ignatavičius, val. vedėjas, R. Tudre, J. da Silva Araužo, S. Dutkaitė. (Trūksta L. Dutkaitės, E. Dubausko ir M. Čepaitytės). Išskyrus programos vedėją, visi gimę Brazilijoje.

Speakers of the Lithuanian cultural radio program, "A Voz da Lituania", in Rio de Janeiro.

BUDRIŪNO VOKALINIS ANSAMBLIS LOS ANGELESE

Broniaus Budriūno Vokalinis ansamblis, sudarytas iš jo dainavimo studentų, atlikęs didžiąją dalį programos Balfo koncerte spalio 21 d. Los Angelėse. Iš kairės: V. Dičiutė, Pr. Baltakis, B. Reivydaitė, E. Skistimas, J. Čekanauskienė, J. Polikaitis, Z. Stroputė, R. Dabšys, E. Vilimienė; ansamblio vadovas komp. B. Budriūnas akomp. A. Dotts.

Ansamblio dainų programoje buvo: Tą užburtą vakarą iš South Pacific, Plėšiko daina iš Kornevilio varpų, Violetos arija, Pakelkim taures iš Traviatos, Habanera iš Carmen, Tallat-Kelpšos, Budriūno dainos ir kt.

Vocal ensemble of Los Angeles, Calif., under the direction of composer Bronius Budriūnas.

Foto L. Kančauskas

Danutė Saladžiūtė-Kasaitienė, ši pavasarį baigusi Heidelberge, Vakarų Vokietijoje, medicinos mokslus. Ji yra Prano ir Bronės Saladžių duktė, jauniausias šeimos narys; veikliai reiškėsi Rochesterio lietuvių bendruomenės veikloje.

CIURLIONIO GALERIJOJ

VOKIETIJOS LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ ATSTOVAI TARIASI

Vokietijos lietuviškų institucijų bei organizacijų atstovų pašitarimas Huettenfelde. Iš kairės (sėdi): kuopų ryšininkas inž. J. Augustaitis, Vliko Vykd. Tarybos narys dr. P. Karvelis, Vasario 16 gimn. dir. dr. Gronis, Kraš-

LOS ANGELES MOTERŲ KVARTETAS DAINUOJA BALIUJE

Los Angeles Moterų kvartetas su pasisekimu dainavęs per D.L.K. Birutės Draugijos Rudens balių. Iš kairės: muz. P. Armonas, vadovas, N. Apeikienė, O. Deveikienė, R. Apeikytė, akomp., J. Armonienė, V. Valavičienė.

The Lith. Women Quartet, Los Angeles, directed by P. Armonas.

ROCHESTERIO CHORAS

Rochesterio L. Bendruomenės choras. Vidury choro dirigentas Jonas Adomaitis, kuris prieš 12 metų Rochesterį atgaivino lietuvių chorą. Choro pirmininkas Petras Matiušas, III-je eil. pirmas iš kairės.

Choras ilgus metus giedojo šv. Jurgio liet. parapijos bažnyčioje, surengė daugelį koncertų savųjų tarpe ir svečiams: Rochesterį, Buffalo, Hamiltone, St. Catherine ir kt. Dalyvavo JAV ir Kanados I ir II šventėse Chicagoje. Keletą metų šį chorą dirigavo muz. Petras Armonas, dabar nusikėlęs į Santa Barbarą, Calif., ir besireiškiantis Los Angeles lietuvių muzikinėje veikloje.

The Rochester Lithuanian Community Choir under the direction of J. Adomaitis (center).

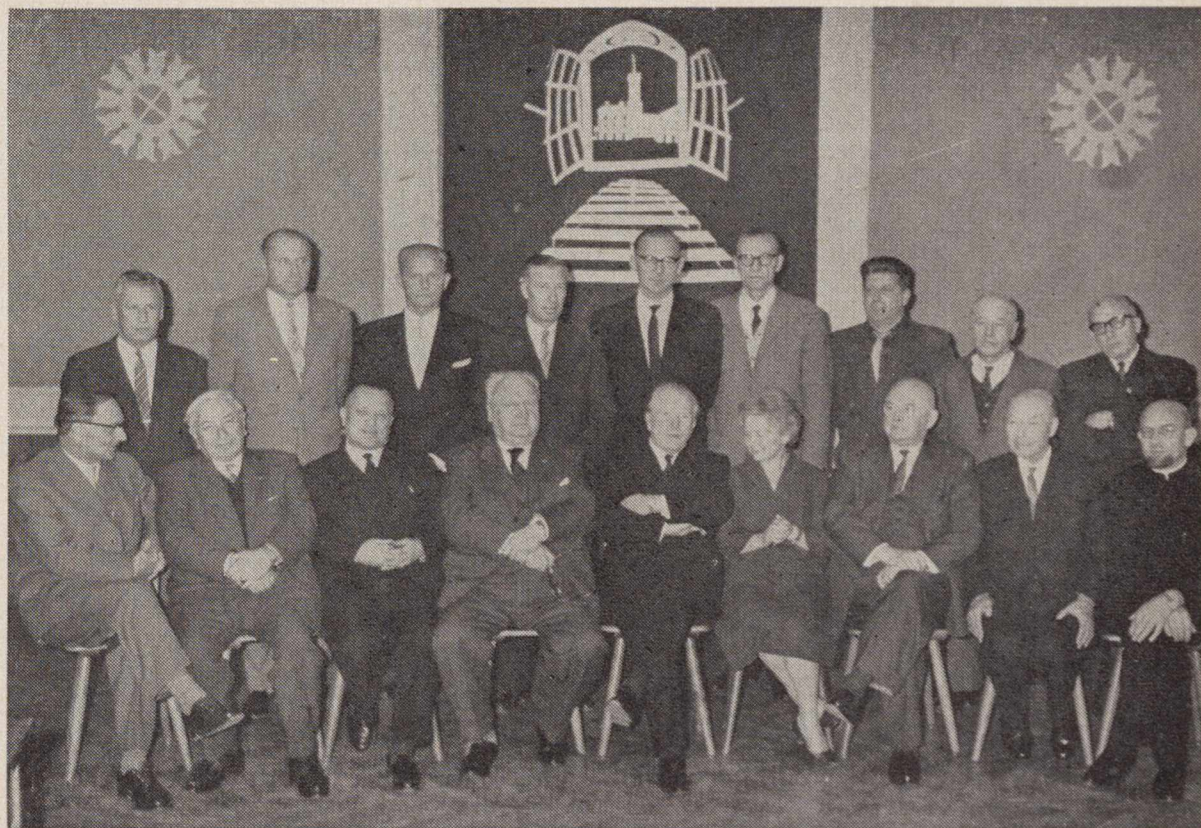
Lietuvių, latvių ir ukrainiečių dailininkų grupė Čiurlionio galerijoje australų latvių ir ukrainiečių dailės parodos metu lapkr. 4 d. Vidury prof. A. Varnas ir galerijos dir. M. Šileikis.

Foto P. žulpa

During an art exhibition of Australian, Latvian, and Ukrainian artists at the Čiurlionis gallery in Chicago, Illinois.

to vald. vicepirm. ir Maž. Lietuvos Tarybos pirm. E. Simonaitis, L. L. K-to pirm. V. Sidzikauskas, visuom. veikėja A. Grinienė, L. R. Kryžiaus pirm. J. Norkaitis, Vliko Vykd. Tarybos pirm. J. Glemža, Sielovados dir. T. A. Bernatonis. Stovi: Kuopos vadai J. Valiūnas, J. Venckus, J. Matulaitis; Krašto vald. narys I. Apyrubis, Krašto vad. pirm. kun. Br. Liubinas, Balfo įgaliotinis I. Rugienius, Kr. vald. nariai J. Stankaitis ir A. Šukys, Vliko Vykd. Tarybos narys J. Karys.

New Members of the Fraternity Neo Lithuania pledging their oath.

ŽMONĖS, DIENOS IR DARBAI

A. F. Skirius, LD leidėjas, lapkričio mėn. pabaigoje lankėsi Chicagoje ir New Yorke, kur susitiko su LD leidyklos spaudos platintojais ir žurnalo rėmėjais. New Yorke A. Skirius dalyvavo VLIKo sesijoje kaip Lietuvių Vienybės Sąjūdžio atstovas.

—Spalio 19 Lietuvos atstovas J. Kajeckas ir Vliko pirm. A. Trimalankėsi Valstybės Departamente. Jie patyrė, kad New Yorke skleidžiami Lietuvai nepalankūs gandai (dėl Atstovybės uždarymo) neturi jokio pagrindo.

Tuo reikalu Elta davė spaudai platesnį komunikatą, pastebėdama, kad "JAV nesirengia keisti nei svarstyti savo ligšiolinio nusistatymo Lietuvos atžvilgiu. JAV vyriausybė esanti nuomonės, kad kolonializmas turėtų būti panaikintas visur, taigi ir Lietuvoje, ir lietuvių tautai turėtų būti leista pasinaudoti savo teise laisvai apsispręsti dėl ateities."

—Detroito žurnalistai išsirinko L. žurnalistų Sąjungos Detroito skyriaus valdybą, kurią sudaro: Dr. T. Žiūraitis, pirm., Vl. Mingėla, vicepirm., P. Januška, sekr., M. Sims, išd., J. Kriškėičiūnas, narys.

Vietos žurnalistai, spaudos bendradarbiai registruojasi pas pirm.: Rev. T. Žiūraitis, 775 W. Draher Rd., Oxford, Mich.

—Dr. J. Girnius prašo pastebėti, kad LD spalio numerį L. K. Mokslo Akademijos suvažiavimo aprašyme jo skaitytos paskaitos perteikime yra netikslumų: buvo kalbėta tik apie gamtos mokslų, o ne filosofijos "neutralumą"; nebuvo teigta, kad "filosofija turėtų būti neutrali," priešingai, — kad filosofija yra pagrindinis pasaulėžiūrinis kovų laukas.

—Los Angeles L. Bendruomenės Jaunių tautinių šokių grupė, vadov. mokyt. O. Razutienės, gruodžio 7 d. 10 val. ryto, pasirodys mokyklų mokinių TV programoje "Living in the West", kanalas 13. Pašoks Lenciūgėlį ir Vainikų šokį.

Los Angeles Liet. Bendruomenės

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Ukrainiečių salė, 4315 Melrose Ave. Dalyvavimas (su vakariene ir šampanu) — \$6, studentams — \$4.

Programoje: muz. Petro Armono vadovaujami vyrų ir moterų kvarčiai.

Šokiams gros M. Krafto orkestras. Šokiai nuo 9 val. vak. iki 3 val. ryto.

Prašome rezervuoti stalus

pas Bendruomenės valdybos narius — J. Motiejūną, J. Ažuolaitį, J. Petronį, K. Prišmantą, O. Razutienę, L. Kančiauską ir A. Skirį arba telefonu — NO 4-2919.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS

4415 Santa Monica Boulevard,
Los Angeles 29, California

Kalendorius

—Gruodžio 2 d., šeštadienį, 7:30 val. vakaro Los Angeles Lietuvių Kultūros Klubo susirinkimas. Dr. P. V. Raulinaitis skaito paskaitą: Praeitės Lietuvos valstybė: Karaliuja ar Didžioji Kunigaikštija. Meninėje dalyje sol. J. Armonienė dainuoja, akomponuojant R. Apeikytei. Pabaigoje tradicinė kavutė.

—Gruodžio 10 d., sekmadienį, 1 val. p.p. abiejų Vyčių kuopų — Jun. ir Seniorų bendras susirinkimas su pobūviu.

Gruodžio 24, sekmadienį, vakare bendros lietuviškos kūčios su tam vakarui pritaikyta programa. Dalyvauja kan. K. Steponis. Norintieji kūčiose dalyvauti užsirašo asmeniškai pas J. Andrių arba tel. NO42910.

—1962 m. sausio 14 d. Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr-jos ruošiamas Klaipėdos atvadavimo minėjimas.

Visi Los Angeles lietuviai, o taip pat ir tautiečiai, atvykę iš tolimesnių kolonijų pasisvečiuoti saulėje Kalifornijoje, savaitgaliais prašomi lankytis LIETUVIŲ NAMŲ svetainėje, kur galima pasivaikšinti skaniai pagamintais lietuviškais valgiais. Yra ir gėrimų.

Svetainė atdara: penktad. 6—12 val. vak., šeštadien. nuo 2 val. pp. iki 12 val. vak. ir sekmadieniais nuo 1 val. pp. iki 12 val. vakaro.

Kreiptis: reikalų ved. J. Andrius, NO 4-2910 dieną, NO2-1728 vakare.

—Los Angeles Liet. Bendruomenė gruodžio 8-17 dalyvauja metiniame festivalyje "Christmas from Many Lands" Barnsdall Parko galerijoje. Eglutės papuošimus parengė Lembergienė su dukra Nemyra Lembergaite-Enck. Eglutės kambarį lietuviškais motyvais įrengė Danutė Vebeliūnaitė ir Algirdas Žaliūnas.

Gruodžio 17 3 val. p.p. lietuvių grupės pasirodymas programoje: taut. šokių grupė "Žilvitis", vadov. D. Vebeliūnaitės ir L. B-nės Jaunių choras, vad. mokyt. O. Razutienės.

Savaitgaliais prie eglutės budės tautiniais darbužiais apsirengusios skautės, kurias suorganizavo D. Gustaitė.

L. Bendruomenės pirmininkas šiuo metu yra J. Motiejūnas.

—Rugsėjo 16 Washingtono ir spalio 20 d. New Yorke įvyko Pabal-tijo valstybių diplomatinį atstovų JAV-se pasitarimai.

—Ramonės C. valdyba sudarė komisiją, kuri skirtų premijas už geriausius straipsnius, tilpusius 1960 metų "Kary". Komisijon įėjo: J. Švedas, A. Tamošiūnas ir J. Vepštas. C. valdyba pasiūlė šiuos kandidatus premijoms: Z. Raulinaitis — Durbės mūšis, plk. O. Urbonas — žalgirio mūšis (išleista atskira brošiūra); "Kario" redakcija pasiūlė: K. Jurgėla — Mūšis Eglijos girioje, J. Rutenis — žalgirio poema, B. Auginas — Lietuviškų tradicijų tęstinumo reikšmė, M. Šimkus — Nagonoskis senosios kartos Amerikos lietuvių dramaturgas). Komisiją premijas paskyrė Z. Raulinaičiui, K. Jurgėlai ir B. Auginui.

LIETUVIŲ DIENŲ ŽURNALO RĖMĖJŲ SĄRAŠAS

[Tęsinys iš praėjusio nr.]

"Lietuvių Dienų" žurnalą šiais metais šie asmenys parėmė aukomis, įsigydamai laimėjimų bilietus, (Dovanas laimėjusieji paskelbti praėjusio LD nr.)

INDIANA

4.00 — Kun. A. Dranginis, D. Jaras, V. Mazeiva, dr. J. Motiejūnas.

\$2.00 Z. Kazlas, T. Mečkauskas.

LOUISIANA

\$2.00 — J. Kuprionis.

MARYLAND

\$4.25 — Lith. National Library.

\$4.00 — M. Karaša, Rt. Rev. Msgr. L. I. Mendelis, J. W. Savage.

\$2.00 — Jalaveckas, J. Balys, A. Česonis, J. Mikuckis.

\$1.00 — E. Buračaitė, D. Buračas.

—Rugsėjo 2-3 dienomis Vasario 16 gimnazijos salėje, Huettenfelde, įvyko Vokietijos Krašto Tarybos suvažiavimas; dalyvavo 14 narių ir nemažai svečių. Išrinkta 1961/2 m. kadencijai valdyba: pirm. kun. Br. Liubinas, vicepirm. E. Simonaitis, sekr. I. Apyrubis, išd. J. Stankaitis ir narys A. Šukys. Garbės teismą sudaro: pirm. dr. P. Karvelis, nariai — dr. J. Deivikė ir J. Venckus. Kontrolės komisiją sudaro: Rugulys, Barazas ir A. Krutulytė-Boehm.

Praėjusių metų eigoje Krašto valdyba ypač daug padarė kultūrinėje srityje. Gavus paramos iš vokiečių, 14-je apylinkių suruoštos kultūros dienos su paskaitomis ir koncertais (ž. 18 psl.). Suroštas Vasario 16 minėjimas Frankfurte, kuris turėjo atgarsio vokiečių spaudoje ir visuomenėje. Suorganizuota jaunimo ir vaikų stovykla, kurioje dalyvavo per 100 jaunuolių. Išrūpinta iš vokiečių namaža parama gimnazijos remontui ir naujo pastato statybai.

Krašto valdybos ir gimnazijos finansinė būklė gera. JAV-se veikia 136 gimnazijos rėmėjų būreliai. Tik vienoje Chicagoje kun. Sugintas vadovauja 43 būreliams. Gimnazija, kaip lietuviybės ir mokslo tvirtovė Vak. Vokietijoje, tikimasi išlaikyti iki Nepriklausomon Lietuvon grįžimo.

Jonui Kuprioniui

jo 60-ties metų sukakties proga (gimęs 1901 rugp. 3 prie Anykščių) Chicagoje rugp. 15 d. surengtas minėjimas, kuriame Miškininkų s-gos pirm. V. žemaitis įteikė suaktyvininkui dovaną—"Lietuvos" albumą. Minėjime dalyvavo būrys artimųjų, miškininkų, skautų ir kt.

Žymusis miškininkystės specialistas prof. J. Kuprionis 1929-1940 buvo "Mūsų Girių" red., 1930 išrinktas vyr. skautininku, 1941-1944 Vilniaus un-to docentas ir miškininkystės katedros vedėjas. Nuo 1952 profesoriauja Politechnikos institute Ruston, La. Redaguoja miškininkų žurnalą "Girios Aidą".

—Pr. Alšėnas, Toronto, Canada, parengė spaudai juokų ir anekdotų rinkinį, kuriame telpa netoli 10000 atskirų dalykų. Turinys labai įvairus: valdovai, ir politikai, visuomenininkai ir meninkai, mokslininkai ir paprasti piliečiai visokiose gyvenimo situacijose.

Knyga spausdinama Immaculate Press leidykloje, Putnam, Conn.

MASSACHUSETTS

\$8.00 — G. Janula.

\$5.00 — M. McGann.

\$4.00 — K. Jakimavičius, V. Jankus, kun. J. Gaspariūnas, P. Lembergas, Penny, K. Šeštakas, kun. J. Švagždys.

\$2.00 — A. Adams, J. Adomavičienė, M.D., Dodge, R. Giedraitis, Rev. J. C. Jutt, R. Paul, A. Skudzinškas, J. Steponaitis, P. Svilenė, J. Vaičaitis, kun. M. J. Vembrė, A. Vilčinskas, Rt. Rev. F. G. Virmauskis, F. A. Zaleskas.

\$100 — V. Dabrila, J. Gražulis, G. J. Watkins.

MICHIGAN

\$5.00 — J. Mačiulaitis.

\$4.00 — L. Heningas, B. Jasevičius, J. Miškinis, J. Rauba, L. Bajorūnas, J. Tamulis, J. Ugėnas, O. Vaitas, MD.

\$2.00 — J. Belinis, B. Gražulis, F. C. Puras, J. Šepetys, kun. E. Statkus, V. Urbonas, B. Walls.

\$1.00 — J. L. Briedis, K. Sragauskas.

\$0.25 — V. Leknius.

MISSOURI

\$4.00 — J. Jusionis, M.D.

NEBRASKA

\$4.50 — K. Palšiūnas.

\$4.00 — B. Jonušas, M. Kavaliauskas, A. Reškevičius, kun. J. Tautkus.

\$200 — Kun. L. Musteikis.

\$1.00 — J. Cicėnas.

NEW HAMPSHIRE

\$2.00 — K. Daugėla.

NEW JERSEY

\$4.00 J. Jakalewicz, A. White.

\$2.00 — K. Degutis, K. Graudis-Graudušienė, V. Pietaris, R. A. Šlepetys, A. Šmulskytis, MD, J. J. Stukas, F. Vaškas.

\$1.00 O. Balčiūnienė.

NEW MEXICO

\$8.00 — Kun. F. Angellus, SP.

\$2.00 — Kun. S. Aleksiejus.

NEW YORK

\$5.00 — J. Raščius.

\$4.00 L. Bajorūnas, J. Balkūnas, V. Butkys, K. Dauginis, S. Jakas-Patamsis, kun. L. Jankus, P. Jurgėla, K. Kairis, L. Kapočius, kun. J. M. Končius, P. Lapė, kun. J. Pakalniškis, A. Sabalis, A. Trimakas.

\$2.50 — V. Beleckas.

\$2.00 J. Černius, J. Juodis, B. Spudis, P. Naujokaitis, S. Vilavičiūtė-Willworth, P. V. Vygantas, M. Wentis.

\$1.00 — V. Anonis, G. Gobis, R. Mašilionis, A. Šešplaukis, V. Žmuidzinas.

NEW DAKOTA

\$2.00 — Kun. V. Aleksonis.

OHIO

\$4.00 — V. J. Bieliauskas, Ph.D., J. J. Petrokas, V. Pečkaitis, C. Pocius, B. Skrinka, J. A. Urbonas.

\$2.00 — A. Baltrukonis, J. Citulis, J. Jakštas, G. Juškėnas, K. S. Karpis, D. S. Kriaučiūnas, MD, J. Naujokaitis, Z. Prūsas, K. Širvinskis, C. J. Sorok.

\$1. — T. Narbutas.

OREGON

\$2.00 — V. Juodeika.

PENNSYLVANIA

\$12.00 — K. Kiatskie.

\$4.00 — Kun. A. Ežerskis, W. Krapas, kun. V. J. Martusevičius, A. Mozdzier, B. K. Trumpjonas, K. Virbickas.

\$2.00 — kun. J. A. Karalius, N. Masokis, kun. A. Sušinskas, A. Žaliaduonis.

RHODE ISLAND

\$1.00 — B. Matulionis, MD.

WISCONSIN

\$4.00 — J. Kasputis, G. Pelk.

\$2.50 — Prof. J. Šimoliūnas.

\$1.00 — P. Jarušonis.

CANADA

\$4.00 — Aušros Vartų Spaudos Kioskas, A. Braškys, J. Daunys, J. Demereckas, J. Kardelis, A. Matukas, O. Pranckūnas, kun. A. Sabas, P. Saplys, J. Šipelis, L. Stankevičius, P. Vičiulis, G. Zawadzkas.

\$2.00 — Aušros Vartų Parapija, J. Bliznikas, S. Bujokas, J. Dudelas, K. Dulkys, A. Genys, A. Kojelaitis, J. Misevičius, S. Naginionis, B. Pūkelevičiūtė, S. Shepetys, V. Vaidotas.

\$1.00 — J. Janeliūnas, J. Prakapas.

\$0.50 — Daugavas Vanagi.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

DECEMBER / GRUODIS 1961

Echo of the Berlin crisis at the headquarters of the Captive European Nations in New York.

Berlyno klausimas prie Pavergtų Europos Tautų būstinės New Yorke.
Foto V. Maželis

Demand Captive Nations' Freedom

The Captive European Nations met in extraordinary session on October 18-20 in Paris, France. Their first concern was the international situation, the Berlin crisis and the problem of Europe. The Lithuanian delegation to the session consisted of V. Sidzikauskas, chairman, and members Prof. J. Baltrušaitis, V. Banaitis, Dr. P. Karvelis, J. Lanskoronskis, A. Liutkus, Rev. J. Petrošius, E. Turauskas and B. Venskuvienė.

Chairman Sidzikauskas was interviewed on the occasion by ELTA, the Lithuanian information agency. Portions of this interview follow in English translation.

QUESTION. What was the prime reason for the extraordinary session and why was it called in Paris?

ANSWER. The prime reason for the session was the worsening European crisis. The Berlin crisis or other crises like it could have a long range affect on the fate of Europe and the Soviet-subjugated Central and Eastern European nations. We felt it our duty to meet the crisis by convening in Europe and making appeal to the free governments of Europe. We chose Paris as a meeting place because of its historical role in like matters relating to our continent.

Q. What questions were raised at the session?

A. Three questions formed the agenda of the meetings: The Captive Nations and European Freedom; the Captive Nations and the Unification of Europe; and the Present Situation

Trends in the Central and Eastern European Nations.

Q. What were some of the resolutions adopted at the session?

A. In a unanimously adopted resolution the Captive Nations appealed to the government heads, parliaments and states of Western Europe to reach agreement and proclaim a unification of Europe and a program for peace, based on the right of self-determination by nations. The resolution also stated that in conferences with the Soviet Union demand be made for the independence and restoration of freedom of the nine Captive Nations; that the right of self-determination be granted to the countries subjugated by the Soviet Union; and that the United Nations /Continued on p 22

LITHUANIAN CANES

fend himself from dogs, wolves, or bandits in the forests.

At first these canes had a simple, thicker end, later these ends were carved with numerous designs. There are canes which have a fist or a head of wild boar, ram, horse, bear, lion on the end. Or even a head of a hawk, bearded giant, or open mouthed other animal can be found. Someone better beware that such a sharp and heavy end of a cane does not strike a blow on one's head or back.

Other canes had a handle or bent end, but the whole cane in such instances was either knotty or "thorny". Raising such a cane took long years, because to achieve a knot in a tree's trunk, its bark had to be cut each year in the same place. After cutting such a tree down, its knots could be left as they were, or they could be decoratively carved.

Such a cane we see in these illustrations, where it is shown entirely and then its parts.

Since such original canes are very interesting, I would like to explain some of their motives.

For instance, one cane depicts heavenly angels, and a turtle and serpent with a frog in its mouth among those angels. Cranes and wild geese are flying high and a hunter is aiming to shoot from below. Squirrels are jumping among tree branches, and foxes and deer are running through the forest.

Another cane shows a fox and a young girl, or again a serpent with an apple in its mouth. It seems that the carver wanted to remind the young maidens to be smart and not give into temptations.

In another cane, all kinds of horrid creatures are climbing to the top but there an angel stops them, supposedly the Guardian Angel. In

In another cane we see how a dog is following a porcupine, but cannot grab it. A person picking mushrooms in the forest defends himself from a wolf.

Further on, some travelers with canes share their bobacco in a friendly manner. And a bandit with a money pouch hides behind a tree...

In another cane, we see happy

dancers and an equally happy devil among them. Or — a fisherman among various fish. And so on, each cane with ten to twelve different motives.

Naturally, such elegant canes were only carried to church or visiting until they finally came to rest as folk art objects in museums.

The bent end of this particular cane ends with a carving of a traveling tradesman, who carefully carries a basket with eggs in his hand and on his back a box of small items for trade. This is an orthodox Jew, and such people could be met on Lithuanian roads about one hundred years ago. The Jew's face, long hair, beard, cap, coat-tails tucked under his belt, and the box of goods are shown with masterful accurateness. On the cane's stem, there are several motives: wolves attacking horses; a hunter aiming at one wolf from a tree; a monkey safely watches from a tree how a ram is

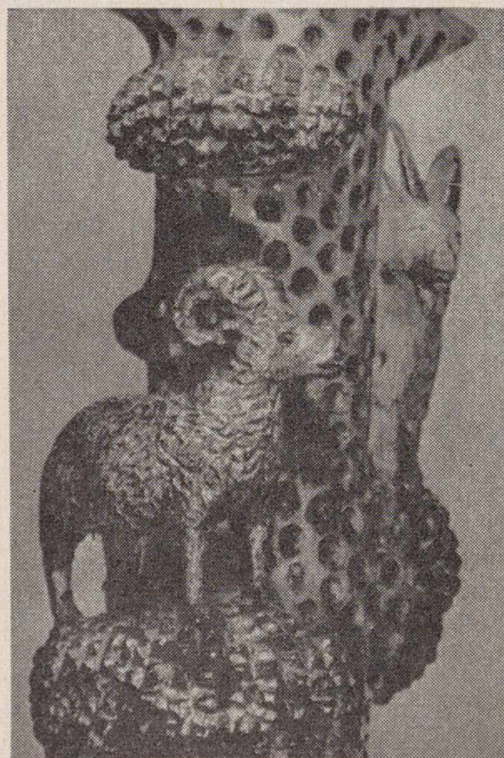
Detail.

Lazdos dalis.

Details from the cane.

Lazdos vaizdai

DEMAND CAPTIVE NATIONS...
Continued from p 21

stipulate the right of the subjugated Central and Eastern European nations to elect their governing bodies through free elections and to choose the political system they desire.

In a second resolution the Captive Nations noted that the present division of Europe constituted a serious threat; that it also indicated the importance of both Central and Eastern Europe in terms of their contribution to European culture and the necessity of preserving the cultural values of the subjugated part of Europe. The resolution urged formation of collective committees to study European unification and equal and fair treatment of the Central and Eastern European nations in the movement.

A third resolution, introduced by me and unanimously passed by the Captive Nations, provided for the dispelling and debunking of certain false assertions and illusions regarding life behind the Iron Curtain. These are as follows: That in our countries, following the death of Stalin, a "liberalization" process is under way, bringing greater freedom to the people and more independence to the countries; that the economic exploitation of our countries has decreased or disappeared entirely, being replaced by Soviet economic aid; and that any easing of East-West tensions has positive results in our countries, producing more freedom and welfare.

Q. Mr. Sidzikauskas, what do you think of the international situation generally and the Captive Nations situation particularly.

A. I consider the situation grave. It poses a threat, but it also introduces many possibilities. The solution of the Berlin problem could strengthen the hopes of the subjugated; it could also deliver a blow to the entire movement for political freedom. Especially ticklish in this case is the situation of the Baltic States. We must bouble our vigilance and our activity.

met by a hungry wolf. We also see a camel and giraffe, and goats.

Among all these carved scenes there are sharpened ends of branches. Any bandit will have to suffer if he starts receiving blows on his head with such a cane!

D. Čibas

BOOKS & PERIODICALS

Stepas Zobarskas, *The Maker of Gods*. Ten Lithuanian stories. With introduction by Alastair Guinan. 132 pages. \$3.00. Voyages Press, 35 West 75th St., New York 23, N. Y.

Contents: Phoenix, The Broter's Voice, The Relation, Monsignor's Footstool, Fear, The Blessing, The Goldfish, The Sount's Legacy, En Flagrant Delit, The Maker of Gods.

S. Zobarskas is very well known Lithuanian short story writer. Two of his works have been honored with Red Cross awards. This is his first selection of short stories in English. Monsignor's Footstool, one of the short stories in this book, has received wide acclaim not alone in its original form, but in translated versions which have already appeared in French, Italian, Latvian and German.

Beautifully carved cane / Lietuviška lazda.

Nowadays we only see old people, convalescent persons using a simple type cane. A more elegant cane is used by marshals, bishops, or a foreign ruler. Otherwise a cane has been out of style for a long time. But there was a time when everywhere young and old men alike used to carry canes.

In this issue we find one of the canes, beautifully carved, which were numerous produced in Lithuania years ago. And they were made not because the fashion required, but because of necessity. This kind of oak or ash cane was carried by every passenger, to de-

SOVIET INEQUALITIES

In Occupied Lithuania

No Comment Department

The Soviet Lithuanian newspaper *The Broom* (Šluota) recently published some letters to the editors which describe the good life in Soviet-occupied Lithuania.

We get around on foot. It's not because we like it so much; it's because motor vehicles don't travel our roads. The road department admits that vehicles can't travel such roads. On the other hand, the Kaunas Transport Company maintains that the roads are passable but that there are no vehicles to spare. We concede that the most dependable form of transportation is one's own feet.

Pedestrians of Ringailė Collective Farm

We blunder around in dark. At night, instead of going to the theatre or visiting with friends, we go to bed. We are afraid of knocking up against torn up sidewalks or falling into excavations. We've purchased a large supply of candles and sometimes use them to light our way along the street.

Residents of Ariogala

Šėta Street is a way of torture. Chuck holes, bumps and ditches. Pedestrians and motor vehicles alike bog down when it rains. The difference is that we can climb out, but the vehicles remain mired for several days. We sink into the muck while the regional heads look through their windows and guffaw.

Residents of Kėdainiai

The Veviržėnai-Andriejavas Road passes our collective farm. However the bus goes only as far as Veviržėnai, beyond that the citizens go on foot. It's only 5 to 8 kilometers. They say that a constitutional in the fresh air is healthful. We, however, find such constitutions damaging to our health.

Collective Farmenrs

We're choking to death in the dust. We asked the bus company to provide good, well-ventilated buses on the run between Kaunas and Šlienava. But we learned later that such buses hadn't been invented yet. We are now awaiting winter, because then there won't be any dust nor will there be any need of closed buses.

Kaunas Region Comuters

Miracles are happening at the Spring Collective Farm. A citizen walks along calmly — suddenly he disappears into the ground. Then there is a cry for help. Citizens, calves and machinery disappear this way. They don't drop out of sight into fissures but into old abandoned wells. There's help for those who fall in, but no one is willing to do anything about capping the wells.

One who did not fall in Kapsukas Region

It wasn't too long ago that it all started. Five years ago the New Guard Collective Farm decided to build a new school at Požėčiai. In the space of a summer the foundations were laid. Afterwards the

farm found out that it couldn't complete the construction alone. Negotiations and disputes occupied the better part of two years. It was decided that the Spring Collective Farm would share in the construction; then it was decided that students of some institute of other would do the building; then it was decided to ask for funds for school construction in fiscal 1962-63. In the meantime the foundations began to fall apart. They are now decked with nettles and burdocks.

M. Dirvauskas
Ariogala Region

Ladies with names Glenceva, Šimėnienė, Kudlova and Saskova, of Vilnius, complain that the Victory Weaving Mills began building housing in 1958. Their own house has been under construction for four years and is still unfinished. The excuse is shortage of building materials, lack of funds from the bank. Asked why construction was at a standstill, the construction superintendant explained that he could not transport the necessary materials because his horse was on vacation.

J. Bernotas complains that he took his shoes to the Shoe Factory in August. They promised them for the next day, but when he came to fetch them, the answer was "tomorrow". The following day the answer was the same. He threatened to report them without success. After several trips he got a pair of shoes. But they were not his. Bernotas sympathizes with the real owner of the shoes. He also complains that he has somebody else's shoes.

*Vestuvėms, Sužadėtuviams
ir visoms kitoms progoms*

TERROJE

Brangmenys, kristalas, porcelanas, stalo ir kt. sidabras,
porcelano ir kitokios fogūros, minkštieji odos dirbiniai
ir daug kitų.

Taip pat

VISOS LIETUVIŠKOS KNYGOS,
MUZIKOS PLOKŠTELĖS IR KT.

Naujas adresas:

3237 W. 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS
TEL.: 434-4660

LIONĖ JODIS dainuoja "MANO LIETUVOS PRISIMINIMAI"

MARLBORO RECORDS su pasididžiavimu pristato Jums nuostabų
LIONĖS JODIS balsą puikiam albume "Mano Lietuvos prisiminimai".

Albumą taip pat galima gauti visose Lietuvių Radijo stotyse ir spaudos
krautuvėse.

MARLBORO RECORDS
139 East 33rd Street
New York 16, N. Y.

ALEX MATHEWS
256 Union Avenue
Brooklyn, N. Y.

Albumo kaina \$4.98
Nuolaida duodama didesniems užsakymams.

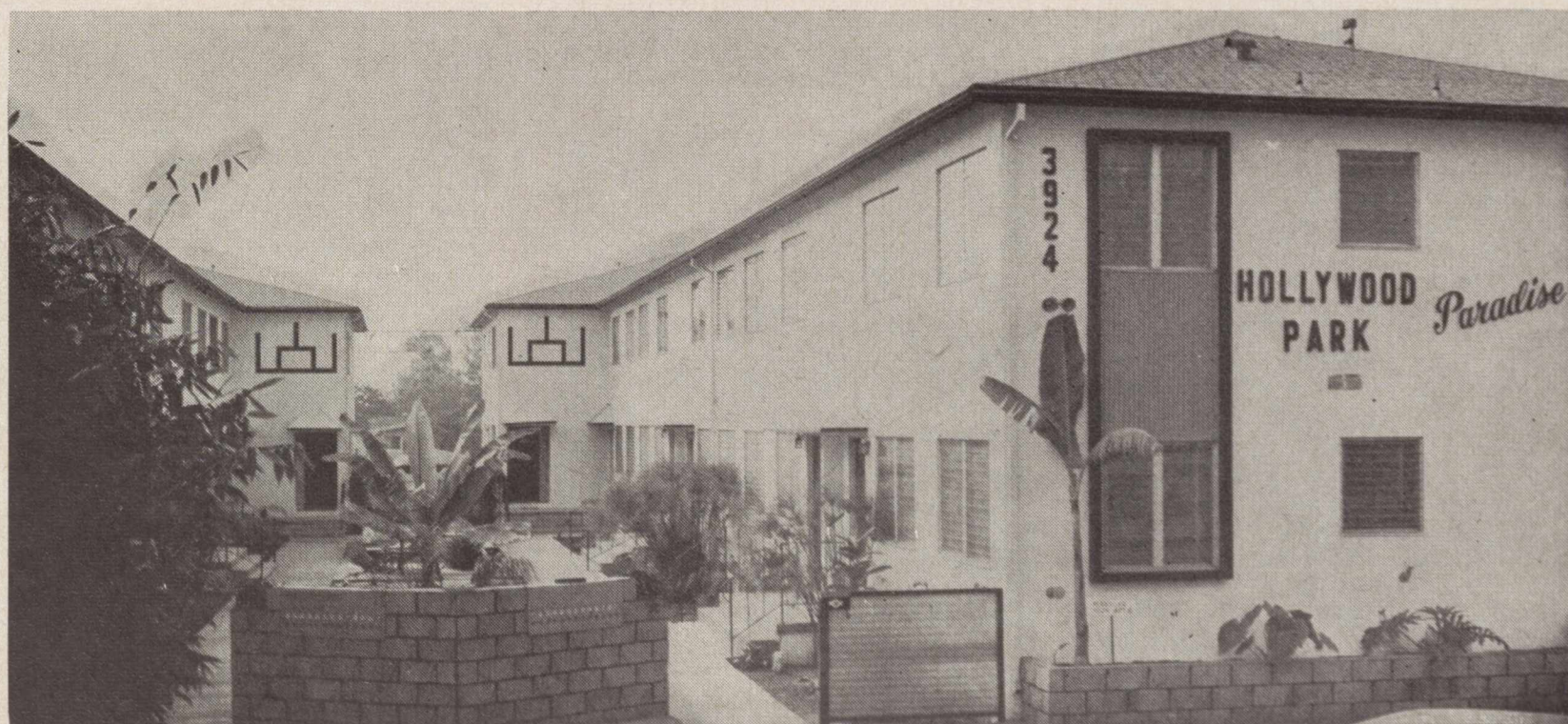
Seasons Greetings from
STEPHEN BREDES, Jr.
Attorney and Counsellor at Law

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.

Telephone: APplegate 7-7083

SVEIKINAME SAVO DRAUGUS-ES ŠVENČIŲ PROGA IŠ SAULĖTOSIOS KALIFORNIJOS!
VINCAS IR VALERIJA KAZLAUSKAI

3924 WEST CENTURY BOULEVARD, INGLEWOOD, CALIFORNIA

Two additional historical stamps, issued by Poland in 1961, to complete our History: 1. 1. King Casimir the Great King of Poland (1333-1370). He was married to Aldona, daughter of the Lithuanian Grand Duke Gediminas (Lith. History in Stamps, part IX). 2. King Casimir IV, the son of King Jogaila (1427-1492). He was the father of St. Casimir (See part XXVII).—

1961 m. Lenkai išleido naujų istorinių pašto ženklų, kuriais čia papildome savo istoriją: 1. Lenkijos karalius Kazimieras Didysis, kuris buvo vedęs D. Liet. Kunigaikščio Gedimino dukterį Aldoną; 2. Kazimieras Jogailaitis, D. L. Kunigaikštis ir Lenkijos karalius, šv. Kazimiero tėvas.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

ANTANAS BERNOTAS, Waterbury, Conn.

Part XLII

The Russian Czar Peter I, after recovering from the defeat at Narva, continued the war against the Swedes. In Estonia he occupied the cities Narva and Tartu and at the Neva River he started to build the city of St. Petersburg, the new capital of Russia. Giving aid to King August, he persuaded the Swedes, and his army marched into Lithuania, occupying the cities of Vilnius, Brasta and other. Another part of his army marched into Poland.

Meanwhile King Charles XII of Sweden, chasing King August of Poland, marched into Saxony. King August, afraid to lose everything, was ready to negotiate a peace treaty. In 1706 at Altranstadt a peace treaty was signed: King August abdicated the throne and the Republic and recognizing Stanislas Leščinski as the acting king.

After defeating King August, Charles XII now turned toward the Russians. He hoped to destroy the Russians and to dethrone Czar Peter I. He started to push the Russians out of Poland and Lithuania. The retreating Russian army greatly devastated the country: the cities, the villages and estates were burned down, the inhabitants killed, and their belonging taken away.

The Cossack Hetman Mazefa had promised to give help to defeat Russians, therefore King Charles XII, persuading Russians, headed toward Ukraine. But Czar Peter I, aware of Mazefa's treason, dispersed his army and Mazefa could not help too much. In 1709, near Poltava, Ukraine, the Swedish army clashed with the Russian army. The Swedish army was totally defeated, and King Charles XII, with the army's remains fled to the Turks. Aided by Turks, he tried for several years to fight Russians, but was unsuccessful. Then he returned home via Germany. He was killed in 1718 storming the Friedrichshalle fortress in Norway.

After the battle of Poltava, the Russian army returned to Poland and Lithuania and housed here like in their own country. The newly elected King Leščinski fled to Lorraine. King August from Saxony returned back to Poland (1709) and, aided by the Russians, renewed

his reign. In 1710 the Russian army withdrew from Poland, but remained in Lithuania and all of the time interfered into Lithuania's affairs with the presence of the Orthodox Russians or aiding boyars.

King August was a poor ruler, concerned with his personal affairs and amusements only. Until his death, 1733, in the Republic was in great disorder: the sejm dispersed without achieving anything, the boyars fought among themselves, the Russians meddled in all internal affairs.

During his reign, Russia and Prussia grew into a power and pressed the Republic on both sides. The war with Sweden was ended in 1721 by signing the peace treaty of Nystadt. But the Swedes remained, occupying a bigger part of Estonia and Livonia.

The long years of wars and unrest exhausted Lithuania and Poland. The invading armies seized most of the food products. The crop in 1706-08 was very poor and the population starved. The plague spread over the country, accompanied by pox, diarrhoea, influenza and other diseases. The people died by thousands and there was no help at all. In Vilnius alone in 1710 died no less than 20,000 Christians and 4,000 Jews. During this disastrous period Lithuania lost about one third of the population. In Žemaitija more than a half of all population died. Large areas remained deserted.

About a half of the population disappeared in the Little Lithuania and in the district of Klaipėda also (under the Prussian rule). Into the empty areas new colonists of German origin immigrated mostly from district of Salzburg, Austria, which strongly increased the percentage of the German population.

(To be continued)

RENEW
YOUR LITHUANIAN DAYS
SUBSCRIPTION.

MICHIGAN FARM SŪRIS

Fountain, Michigan

Jūs esate namuose ar kur keliaujate, visuomet reikalaukite Michigan Farm Sūrio. Šis sūris jau per ilgus metus gaminamas Jono ir Angelinos Andriulių ir jų šeimos, Fountain, Mich.

REIKALAUKITE TIK MICHIGAN FARM SŪRIO

Jeigu abejojate, paprašykite pamėginimui. Jūsų skonis jums pasakys. Mes norime, kad Jūs patys būtumėt sprendėjas. Mes esame labai dėkingi sūrio mėgėjams ir geresnėms krautuvėms, kad Jūs tiek išpopuliarinote Michigan Farm Sūrį, kuris paliko visų mėgiamiausias. Mes pasižadame ir toliau jums gaminti tik patį geriausią sūrį.

MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC.

Vieninteliai šio sūrio gamintojai FOUNTAIN, MICH.

Aptarnavimui ir informacijai rytuose prašome kreiptis:

PETER LISAUSKAS

69-15 53rd Avenue, Maspeth, N. Y.

Tel. TW 4-8087

VICTOR ABECŪNAS

351 Park Street, New Britain, Conn.

Tel. BA 3-1342

JONAS JAKUBAUSKAS

634 N. Denison Street, Baltimore, Md.

Tel. Longwood 6-2622

MEČISLOVAS KAVALIAUSKAS

24 Prospect Street, Hyde Park, Mass.

Tel. Hyde Park 3-3975

GEORGE GALŪNAS

1400 Caniff, Detroit, Mich.

Tel. T. O. 8-7062

STANLEY METRICK

1804 W. 47th St., Chicago, Illinois

Tel. Yards 7-8393

JOHN SHURNA

5418 So. Albany, Chicago, Illinois

Tel. Grovehill 6-7783

BRONIUC C. BUINYS

5001 N. 12th St., Philadelphia, Pa.

Phone GL 7-2293
" DA 4-8329

BRONIUS DŪDA

804 No. Vermont Ave., Los Angeles 26, Calif.

Tel. NOrmandy 1-0292

BEN GRAZULIS

6905 Superior Ave., Cleveland, Ohio

Tel. HE 2-2395

JOHN TENZI

9½ Union Street, Inkerman, Pittston, Pa.

Tel. OL 4-1083

PRANAS KUPINSKAS

131 Inslee Pl., Elizabeth, New Jersey

Tel. 4-0970

Makes Lithuanian Rye bread also.

Lithuanian priest holding a secret Christmas service in a Central Asia punitive camp in 1955. (From: Adolf Šilde, The Profits of Slavery. 1958).

Slaptos lietuvių Kalėdų pamaldos Sibire 1955 metais.

ARTIST MRS. J. DOBKEVIČIŪTĖ-PAUKŠTIENĖ

● Lithuanian Women's Club of Boston sponsored the art exhibition of **Mrs. Janina Dobkevičiūtė-Paukštienė**. 60 works were exhibited and many bought by visitors. Artist Paukštienė is an impressionist painter. Seeking originality of form, she does not follow any example, but seeks new methods of expression and color, and does not omit the importance of contents in which the most important place is given to human problems.

● **Rt. Rev. P. Juras**, well known participant in Lithuanian cultural work, of Lawrence, Mass., is celebrating his 70th birthday this year. A commemoration program is being planned on Dec. 8th at the Youth Center in Chicago. Artists **D. Stankaitytė**, **St. Baras**, accompanied by **M. Motiekaitis**, will participate.

● The prayerbook **Mary Help Us**, written by three Lithuanian girls in a Siberian prison, already published in English and German, has been translated into Dutch by poet **Gabriel Smit**. The introduction was written by Archbishop **Álfrink** of Utrecht. 400,000 copies were printed and the proceeds will go to aid the persecuted Church.

● The prayerbook from Siberia, **Mary Help Us**, was on display at the Congress of the Persecuted Church in Koenigsteine. Texts in Dutch and Lithuania were recorded on tape and Catholic broadcasts began with excerpts from this prayerbook.

● **Dr. A. Gerutis** lectured in Bad Eynhausen, W. Germany on "The Nations' Decision and the Nations

of Eastern Europe". This lecture was sponsored by political science institute of that city. **Dr. Gerutis** will speak on a similar topic at Bielefeld, sponsored by the Europa-Union organization.

● **Henrikas Lašinskas** — under the pen name **Henrique L. Alves** — recently wrote a book about the Brazilian poet **Cruz e Souza**, published by **Associação de Negro**, Sao Paulo. The author and his previous literary works are presented to the readers in the book's introduction.

● **Artist H. Šalkauskas** organized his latest art exhibition in Sydney, Australia and it had great success. His previous exhibition was in Melbourne. During the past two years his art exhibitions have been organized in the USA, Japan, Switzerland, England, and Brazil.

● **Judge Alfons F. Wells**, chairman of Chicago's traffic court, has been elected president of National Association of Municipal Judges of USA and Canada at the association's annual convention in Houston, Texas. He is also an active participant in Lithuanian affairs. Has aided much the old peoples' home at the Holy Family Villa, is active at the Lithuanian American Council in Chicago, has also been its past president.

● Lithuanian Radio Program of Boston, directed by **Mr. P. Viščinis**, presented a concert on Oct. 22nd, during which our three well known soloists, **D. Stankaitytė**, **Stasys Baras** and **J. Vaznelis**, participated.

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● "The Press" of Riverside, California, Sept. 23, 1961, had a long news item with photographs informing that **Alfred J. Bielskis**, (son of Lithuanian Consul at Los Angeles) is promoted to assistant vice president and director of personnel for the Riverside Division of Security First National Bank. Bielskis is a graduate of the University of California and is with that bank since December, 1955.

He is currently serving as president of the Sierra Chapter, American Society of Training Directors and is a vice president of the Riverside Chapter, American Banking Institute. Riverside Division of the bank has 37 branches and eleven hundred employees, covering the Riverside, San Bernardino and Imperial Counties of California.

● **V. Stasiūnaitis**, Chicago, Ill. has produced a Lithuanian color sound film which consists of: life and works of artist **Adomas Varnas**, 2. Los Angeles Lithuanians with folk songs and dances, 3. Lithuania today through the eyes of the tourist, an 4. a cartoon for children. This film had its first showing on Nov. 11 and 12 in Chicago.

● **Giedrė Natkevičius**, active participant in Lithuanian community affairs in Cleveland, is a student of dentistry at the Western Reserve University. Among 241 male students there are only three girls, and all are of foreign descents. The Cleveland press recently published an interview with these young ladies on the topic why so few women in the U.S.A. are interested in the study of dentistry.

● **Arnoldas Vokietaitis**, bass-baritone, appeared at the concert, sponsored by the Boston Baltic Organization on Nov. 24th. This organization for the past six years sponsors three concerts annually, and the performers are well known Lithuanian, Latvian and Estonian singers and musicians.

● **D. Augustaitytė** has obtained her PhD degree from the University of Munich, W. Germany. Her thesis work was on Lithuanian phonetic system, which will be published by the University.

● **Milton Stark**, Senior English Editor of Lithuanian Days magazine, is the author of a statistical

A. F. WELLS

study of the Los Angeles area, entitled "L. A. Renaissance", which appears in the September-October issue of "California Highways and Public Works", official organ of the California State Division of Highways at Sacramento. The study, illustrated with fine cuts of new developments in the central core of Los Angeles, relates business and industrial expansion to planned and existing transportation facilities downtown. The magazine, a first-rate semi-technical bimonthly, has an international circulation of 50,000. Mr. Stark is District Information Officer on Los Angeles headquarters staff.

● On Sept. 17th the International Institute of Gary, Ind., sponsored an international fashion show. 25 young ladies represented their countries, dressed in their national costumes. **Miss Regina Brazaitytė**, dressed in her country's national dress, which was sent to her from Lithuania, received a warm welcome from the audience and many compliments. The local press gave a report on her appearance at the fashion show and included her photograph.

MISS REGINA BRAZAITYTĖ

Akordeonistai Ažuolas ir Eglė Stelmokai, muzikantai Marquette Parko Tautinio Ansamblio (vad. Aldonos Martienės) programoje Tarptautinės Parodos McCormick salėje. Foto A. S.

Accordionists Ažuolas and Eglė Stelmokas during a program at the International Fair in Chicago.

Du kartus ji laimėjo Illinois Fair konkursuose. Ji yra lankiusi ir lanko muzikos mokyklą kartu su broliu. Be to, mokosi Marijos aukšt. mokykloje.

Ažuolas ir Eglė dažnai yra kviečiami groti įvairiomis progomis ir lietuvių bei amerikiečių programas. Praėjusiais metais, pavyzdžiui, juodu yra turėję daugiau kaip 20 pasirodymų. Dalyvauja jaunimo grupėse kaip tautinių šokių akompaniatoriai.

Teko matyti daug gražių laiškų, kuriuose šiems jaunuoliams yra prisiuntę konkursų teisėjai, mokyklų mokytojai ar programų rengėjai. Visi jie labai vertina šių jaunų akordeonistų sugebėjimus, vadina akordeono virtuoza ir pranašauja gerą ateitį.

Ažuolas ir Eglė gyvena pas savo tėvus 3315 S. Halsted St., Chicago. Jų tėvas Antanas Stelmokas yra fotografas ir turi savo foto studiją. E. Š.

JAUNIEJI AKORDEONISTAI – BROLIS IR SESUO AŽUOLAS IR EGLĖ STELMOKAI

Chicago akordeonistų tarpe yra gerai žinomi Ažuolo ir Eglės Stelmokų vardai. Juos plačiai yra minėjusi amerikiečių ir lietuvių spauda, kada tik šie jaunuoliai laimėdavo amerikiečių bei lietuvių akordeonistų konkursuose.

Ažuolas, gimus 1946 m. balandžio mėn. 26 d. Vokietijoje, iki šioliai yra laimėjęs daugiausia pasižymėjimo ženklų. Jis kiekvienais metais dalyvauja Chicago Tribune dienraščio rengiamuose Chicago Music festivaliuose. Jis jau yra pasiekęs pačią aukščiausią konkurso kategoriją — A, prieš tai varžęsis ir patekęs į baigmę D, C ir B grupėse.

Šiuose konkursuose varžosi daugiau kaip 1000 dalyvių, tad patekti

į 4-5 asmenų baigmę grupę reikia parodyti nepaprastus sugebėjimus.

Ažuolas yra patekęs taip pat ir į Midwestern varžybų, kur susirenka geriausieji atskirų miestų dalyviai, baigmę.

Jis du kartus laimėjo Illinois Fair konkursus ir lietuvių jaunųjų talentų I vietą.

Akordeonu groti Ažuolas pradėjo būdamas 8 metų. Yra baigęs Music Center mokyklą, o dabar lanko Rizzo College of Accordion. Taip pat lanko De La Salle Institutą.

Eglė, gimusi 1947 m. birželio mėn. 15 d., taip pat sugebėjo pasiekti neblogų laimėjimų. Ji jau varžėsi D, C ir B grupėse Chicago Music festivaliuose ir yra patekusi į finalus.

Ažuolas Stelmokas, atlikęs meninę programą, akordeonu pagrojęs "Finlandia" (Sibelijaus), Black Stone Hotel, 1960 vasario mėn. 8 d. Immigrant's Service League. Garbės prezidiume Chicagos burm. Daley, Stevenson ir kt..

Ažuolas Stelmokas at the program sponsored by Immigrant's Service League, after playing "Finlandia" by Sibelius. Among guests, Chicago Mayor Daley, A. Stevenson, and others.

Linksmų šv. Kalėdų ir

Laimingų Naujųjų Metų
linki

Prel. Ignas Albavičius

šv. Antano parapijos klebonas.
CICERO, ILLINOIS

Teisingos Taikos Užgimimo žmogaus širdyje,
Angeliško džiaugsmo ir Ramybės žemėje ir
Viešpaties garbės visoje visatoje

linki

Prel. Jonas Balkūnas

Maspeth, N. Y.

VISUS "LIETUVIŲ DIENŲ" SKAITYTOJUS ŠVENČIŲ PROGA SVEIKINA IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKI

DR. ALBINA PRUNSKIS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

3259 South Halsted Street
CHICAGO, ILL.

Ofiso telefonas Rezidenc. tel.
VI 2-1844 RE 7-8818

BRUNO'S BAKERY

Bread, Pies, Pastries Always Fresh

Br. Macianskis, Owner

3339 S. Lituanica Ave., Chicago, Ill.
Phone CL 4-6376

GRANT WORK

ALYVA, ANGLYS

Sąžiningas patarnavimas.
Geriausios rūšies anglis ir alyva.
Adomas Bernadišius
1546 So. 49th Ct., Cicero 50, Illinois
OLympic 2-9311

Linksmų švenčių
Chicagos ir Los Angeles lietuviams!

Kazimieras Ukelis LITUANICA TAVERN

3436 S. Lituanica Ave.
CHICAGO 8, ILLINOIS
Tel.: VI 7-9601

KVIEČIAME PRADĖTI
TAUPYTI PAS MUS!

5¹/₄% MOKAME UŽ
BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per
federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS
VIS NAUJOS DOVANOS
TAUPYTOJAMS.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois

JUOZAS F. GRIBASKAS
sekretorius
Tel. Bishop 2-1397

Linksmų švenčių linki

"DAINA" ELECTRONICS

A. Semėnas, savininkas

Hi-Fi, Televizijos, Radijai,
Plokštelės ir įvairūs elektriniai
prieštaisai.

3321 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel. CL 4-5665

HEALTHY FOOD

Lietuvių Valgykla

P. ir J. Bičiūnai, savininkai

3236 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel. DA 6-9837

STANLEY CLEANER

CUSTOM TAILOR

S. Simulis, Prop.

2150 S. Hoyne Ave., Chicago, Ill.
Virginia 7-6494

VALGYKLA

"TULPĖ"

Bronius ir Eugenija Blinstrubai,
savininkai.

2447 W. 69th St., Chicago 29, Ill.
Tel. GR 6-9504

FRANK'S TELEVISION & RADIO, INC.

Pardavimas ir pataisymas

Hi-Fi, — TV, Stereo,
Air Conditioning

Savininkai:
Juozas Bendoraitis ir
Paulius F. Enzelis

3240 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel.: CALumet 5-7252

JOSEPH RIMKUS

NEW LIFE IQUORS

3234 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Phone: CA 5-4555

KARD MFG., INC.

MANUFACTURERS OF HYDRAULIC MACHINERY

5304 Valley Blvd.

LOS ANGELES 32, CALIF.

CApitol 3-1391

PAUL KAROL (KAROBLIS), SAVININKAS

JOHN F. EUDEIKIS

FUNERAL DIRECTORS

4605-07 S. Hermitage Ave.

Chicago 9, Illinois

Phone: YARDS 7-1741

Phone: YARDS 7-1742

4330-34 S. California Ave.

Chicago 32, Illinois

Phone: LAFAYETTE 3-0440

Phone: LAFAYETTE 3-9852

"Lietuvių Dienų" skaitytojams
ir bendradarbiams

linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linki

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

2202 West Cermak Road

Chicago 8, Illinois

Laidotuvių Direktoriai

MAŽEIK & EVANS

6845 So. Western Ave.
Chicago, Illinois

Trys moderniškos
Air-Conditioned Koplyčios

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

John Pakel, Sr.

Chairman

6245 So. Western Avenue

Chicago, Illinois

Phone GROvehill 6-7575

PALANGA RESTAURANT

Open 6 A.M. to 8 P. M.

HOME COOKING
ECONOMICAL FAMILY RESTAURANT

Jadvyga ir Juozas Bartkai, savininkai.

6918 So. Western Ave., Chicago 36, Illinois

GROvehill 6-9758

★ VISIEMS "LIETUVIŲ DIENŲ" SKAITYTOJAMS LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI ★

Greetings from
**LITHUANIAN ROMAN CATHOLIC ALLIANCE
OF AMERICA**

A LLEGAL RESERVE
FRATERNAL BENEFIT SOCIETY
Conducted solely for the benefit of its members and beneficiaries.
Incorporated January 6, 1906, Luzerne County, Pa.
Insurance certificates from \$500 to \$10,000.
Field Representatives Wanted
71—73 So. Washington Street, Wilkes-Barre, Pennsylvania.

Greetings from

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

V. BELECKAS, savininkas.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Salė vestuvėms ir kitiems parengimams.
Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
Tel. EVERgreen 2-6440

THE ARLINGTON RESTAURANT

385 Arlington Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. TAYlor 7-9842

Savininkai Ona ir Jonas Valaičiai

INTERNATIONAL ESTATE PLANNERS, Inc.

V. K. Banelis
Vice Presidentas

391 Grand Avenue, Englewood, N. J.
Tel.: LO 7-6066 (N. J.) — LE 5-6657 (N. Y.)
Investavimo reikalais informacijos teikiamos be įpareigojimų.

BEVERLY HILLS FLORAL CO.

Exclusive But Not Expensive

2443 West 63rd St. • Chicago 29, Illinois

Wedding Flowers — Corsages — Plants — Funeral Flowers —
POTTERY & GIFTS

PRospect
8-033 — 8-0834

Proprietors
ANTHONY & ALDONA GUŽAUSKAS

Taupykite Lietuviškos Sostinės Seniausioje Taupymo Bendrovėje

save at
MIDLAND Savings
Assets \$7,000,000.00
4 1/2%
ON ALL ACCOUNTS

4040 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
Member of the Federal Home Loan Bank System
Each Account up to \$10,000.00 insured by Federal Government Agency

Pinigus galite siųsti paštu; mes mokame persiuntimo išlaidas

L I N K S M Ų Š V E N Č I Ų
visiems draugams ir klientams linki

NERIS TRANSANTLANTIC CORP.

NERIS INTERNATIONAL, INC.

NERIS CARBON & OIL CORP.

Dr. Juozas K. Valiūnas ir Dr. Juozas P. Kazickas
Savininkai:

Phones: Murray Hill 2-7570 and YUkon 6-6246

530 FIFTH AVENUE

NEW YORK 36, New York

FESTIVAL RESTORANAS IR BARAS

VACYS STEPONIS, savininkas

40 East 26th Street, New York City, N. Y.
Telefonas MU 3-2928

GERI PIETŪS IR VAKARIENĖ — JAUKUS BARAS
Salės vestuvėms, susirinkimams ir kitiems pobūviams.
Salėje gali tilpti 200 žmonių.
LIETUVIŲ SUSIRINKIMAMS SALĖ NEMOKAMAI.
Mielai kiekvienas bus sutiktas.

JONAS KIRVAITIS

Interstate Insurance Agency

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Illinois

Telefonas: WALbrook 5-5671

SUSIVENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

Jungia lietuvius bendram lietuviškam darbui, auklėja tautinį solidumą, rūpinasi išlaikyti lietuviybę ir remia kovas dėl Lietuvos laisvės.

SLA GYVYBĖS APDRAUDA iki \$10,000.

SLA — TAUPOMOJI APDRAUDA iki \$10,000 dešimčiai ir dvidešimčiai metų ypratingai naudinga jaunimui Po 10 ar 20 metų apsidraudęs gauna pilną apdraudos sumą.

SLA — mažamečių apdrauda — rimtas apsirūpinimas ateičiai.

SLA — SVEIKATOS ir NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ apdrauda duoda pašalpos iki \$325 į mėnesį.

SLA apdrauda — saugi, neliečiama ir neprarastina. SLA nariu galima būti nuo gimimo dienos iki gilių senatvės.

Daugiau žinių apie SLA darbus ir apdraudas galite gauti SLA kuopos, kurios yra visose žymesnėse lietuvių kolonijose ir SLA centre.

Rašykite toki adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30th Street, New York 1, N. Y.

X-mas Greetings from

GARDNER'S FLOWERS

— Since 1926 —

751-753 West Washington Boulevard

Los Angeles 15, California

Richmond 9-3378

F. & M. Schilling

Owners

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojamo šeštadieniais 9 val. ryto iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas**, 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis**, 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

WCSS — 1490 klc.
Sėkmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas — **Juozas Olšauskas**.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sėkmadienį popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė
Radio programa
Sėkmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilocikly; FM bango-
mis 105.7 megacikly iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-
dima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sėkmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, mu-
zika, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda

Sėkmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANDrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

LIETUVIŲ ŠEIMININKIŲ PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį ir sėkmadienį — 8:30 - 9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

TĖVIŠKĖS GARSŲ Radijo programa
transliuojama kiekvieną sėkmadienį
nuo 5:00 iki 5:30 val. popiet.
per WDOK stotį, banga 1260.

Programos vedėjas — **Juozas Stempužis**
506 E. 118 St., Cleveland 8, Ohio

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: **Helen Rauby**.
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekvieną šeštadienį 5 val. p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Direktorius **Ralph Valatka**,
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

(iš Inkster, Mich.) — WCHB, banga 1440
Sėkmadieniais 16:00 — 17:00 popiet.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas**,
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sėkmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**,
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIO BIURAS MADRIDE TAUTINIS ISPAIJOS RADIJAS

laiduoja lietuviškai 21:30 — 21:45
Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
Kiekv. programa kartojama kitos dienos
rytą 8:30 Lietuvos laiku (6:30—6:45 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų banga.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 4:30 iki 5:00 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios,
vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas**.
Programas tvarko ir praveda redakcinis
kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan
St., Philadelphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sėkmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Jargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sėkmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:

Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse
St. (21); **Pr. Puidokas**, pirm. 38 St. Jacob
St. (21); **A. Cieminis**, vicepirm. 226 Lux St.
(21); **Vyt. Žmuidzinis**, išd. 235 Furlong
St. (21); **R. Kiršteinis**, sekr. 213 Berlin St.
(21); **Br. Krokys**, narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie
vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilie-
nė, H. Žemelis**.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Viduriai Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"

Lietuviška muzikos valanda

Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinė-
mis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis
(frekvencija modulada) 1071 mg.

Sėkmadieniais

13:00 - 14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.

Adresas:

Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sėkmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga
1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius**,
145 Rusholm Rd., Toronto 4, Ont. Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sėkmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.

Adresas:

Sezione Litvana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America - Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kas-
dien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. —
11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis;
jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutinė
251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir
49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku**, kai Lietuvoj 19:30,
— Washingtone 12 val. 30 min. dieną,
Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto
ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto,
o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
8:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

žurnalo ir knygu

PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — **A. Česonis, K. Bradūnas**.
Brooklyn, N. Y. — **J. Pašukonis, L.A.P. Klu-
bo Spaudos Kioskas, J. Ginkus**.

So. Boston, Mass. — **D. Giedraitis, S. M**
kus, kun. J. Klimas.

Chicago, Ill. — **K. Babickas, Balys Braz-
džionis, V. Grebliūnas, J. Karvelis, S. Metrick, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas**.

Cicero, Ill. — **J. Memėnas, E. Stangen-
bergas**.

Cleveland, Ohio — **Dirva, V. Rociūnas**.

Detroit, Mich. — **Gaiva, Neringa, St. An-
thony's Parish Library**.

Elizabeth, N. J. — **P. Kudulis, A. Rudzi-
tas**.

E. St. Louis, Ill. — **A. Vaitkus**.

Grand Rapids, Mich. — **J. Belinis**.

Hartford, Conn. — **VI. Plečkaitis**.

Los Angeles, Calif. — **V. Prižgintas**.

Newark, N. J. — **K. Trečiokas**.

Omaha, Nebr. — **E. Ribokienė, kun. L. Musteikis**.

Philadelphia, Pa. — **J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius**.

Pittsburgh, Pa. — **F. Žilionis**.

Rochester, N. Y. — **A. Sabalis**.

Waterbury, Conn. — **J. Gaidys, Spauda**.

Waukegan, Ill. — **V. Petrauskas**.

Wilkes-Barre, Pa. — **V. Ramanauskas**.

Worcester, Mass. — **P. Pauliukonis**.

ITALIJOJE:

Rome — **Kun. V. Mincevičius**.

ISPANIJOJE:

Madrid — **Kun. K. Patalavičius**.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — **G. Procuta**.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — **D. Daunoraitė**.

KANADOJE:

Toronto, Ont. — **A. Kuolas J. Smolskis**
Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — **Z. Orvidas, J. Pleinys**
S. Bakšys

St. Catherines, Ont. — **K. Kudukis**.

Montreal, Que. — **P. Rudinskas (Parish Lib-
Winnipeg, Man. — S. Bujokas. / rary)**

W. Lorne, Ont. — **A. Kojelaitis**.

Welland, Ont. — **K. Žukauskas**.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — **A. Vingis, B. Zumeris**.

Canberra — **V. Balsys**.

N. Geelong — **L. Bertašius**.

St. Kilda — **P. Bienkevičius, N. Butkūnas**
Sydney — **Kun. P. Butkus**.

Adelaide, Edwardstown — **A. Kubilius**.
Rivervale, W. Australia — **Kun. L. Kemėšis**.

Williamstown — **Kun. L. Vaseris**.

Cabramatta — **J. Skirka**.

Brisbane — **K. Stankūnas**.

• • •

SKAITYKITE

"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS

IŠLEISTAS KNYGAS

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

VYTAUTAS K. JONYNAS

◀ BĖGIMAS Į EGIPTĄ / FLIGHT TO EGYPT.

➡ TRYS IŠMINČIAI PAGARBINA GIMUSĮ KRISTŲ.
"They found Him in a Manger where Oxen Feed on Hay".

